

**Sprawozdanie z
działalności
Miejskiego Ośrodka
Pomocy Społecznej
w Krakowie
za rok 2019**

Spis treści

Rozdział I: Wprowadzenie	5
1. Informacje ogólne	6
Rozdział II: Pomoc środowiskowa	11
2. Praca socjalna	12
2.1 Organizowanie społeczności lokalnej – rewitalizacja społeczna	13
2.1.1 Programy aktywności lokalnej (PAL)	13
2.1.1.1 Programy aktywności lokalnej terytorialne:	13
2.1.1.2 Programy aktywności lokalnej w ujęciu kategoryjnym:	16
2.2 Organizacja i koordynacja wolontariatu w MOPS	19
2.3 Praca socjalna prowadzona w ramach projektów socjalnych	19
3. Kluby Rodziców	21
4. Realizacja Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla GMK na lata 2014 – 2020	22
4.1 Działania w ramach kampanii „Bądźmy wrażliwi!”	23
4.2 Mieszkanie chronione dla kobiet i kobiet z dziećmi	24
4.3 Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie (SOW)	24
5. Usługi opiekuńcze	24
5.1 Usługi opiekuńcze na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych	25
5.2 Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla rodzin z niepełnosprawnymi dziećmi	25
5.3 Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi	26
6. Usługa asystenta osoby niepełnosprawnej	27
7. Realizacja zadań w zakresie zatrudnienia socjalnego	28
7.1 Kluby Integracji Społecznej	28
7.1.1 Klub Integracji Społecznej MOPS	28
7.1.1.1 Program Aktywizacja i Integracja (PAI)	29
7.1.1.2 Program reintegracji społecznej i zawodowej osób zadłużonych z tytułu korzystania z mieszkań komunalnych	29
7.1.1.3 Realizacja projektu „Bariery zamieniamy na szanse” przez KIS MOPS	29
7.1.1.4 Realizacja projektu „Aktywni Zawodowo – Aktywni Społecznie”	29
7.1.1.5 Projekt „Koopercje 3D – model wielosektorowej współpracy na rzecz wsparcia osób i rodzin”	30
7.1.2 Klub Integracji Społecznej dla osób z orzeczoną niepełnosprawnością	30
7.2 Zadania realizowane przez Centra Integracji Społecznej (CIS)	30
7.2.1 Centrum Integracji Społecznej – zadanie realizowane na zlecenie Gminy Miejskiej Kraków przez Galicyjską Fundację „Wsparcie, Integracja, Rozwój”.	31
7.2.2 Centrum Integracji Społecznej dla osób bezdomnych	31
8. Program „Złota Rączka”	32
9. Realizacja Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Miejskiej Kraków	32
9.1 Usługa asystenta rodziny	33
9.1.1 Badania jakości świadczenia usługi asystenta rodziny	33
9.2 Rodziny wspierające	34
9.3 Usługa „Pomoc w domu”	34
9.4 Placówki wsparcia dziennego	35
9.5 Poradnictwo	35
9.5.1 Poradnictwo prawne, psychologiczne realizowane przez MOPS	35
9.5.2 Poradnictwo i terapia rodzin realizowane przez ośrodki poradnictwa i terapii prowadzone na zlecenie Gminy Miejskiej Kraków	36
10. Projekt „Bariery zamieniamy na szanse”	37
11. Projekt „Rodzicu, nie jesteś sam!”	38
12. Projekt „Aktywni Zawodowo – Aktywni Społecznie”	39
13. Pomoc finansowa	41
13.1 Świadczenia podstawowe: zasiłek stały, okresowy i celowy	41
13.2 Pomoc w zakresie dożywiania	42
13.2.1 Program osłonowy dotyczący udzielania mieszkańcom Krakowa pomocy w zakresie dożywiania	42
13.2.2 Dystrybucja żywności w ramach Programu Żywnościowego dla osób najbardziej potrzebujących w Unii Europejskiej (FEAD)	43
13.2.3 Pomoc w zakresie dożywiania poza programem osłonowym	43
13.2.4 Zapewnienie posiłku osobom potrzebującym w ramach wspierania działalności charytatywnej	43
13.3 Lokalny Program Osłonowy dla osób, które poniosły zwiększone koszty grzewcze lokalu związane z trwałą zmianą systemu ogrzewania opartego na paliwie stałym na jeden z systemów proekologicznych	44

13.3.1 Pomoc w formie zasiłku celowego dla osób, które przeprowadzają trwałą zmianę systemu ogrzewania opartego na paliwie stałym, na system proekologiczny.	45
13.4 Wsparcie rodzin romskich w ramach realizowanego zadania „Edukacja przedszkolna krakowskich uczniów romskich 2019 roku”.....	46
14. Pomoc materialna o charakterze socjalnym dla uczniów	46
14.1 Stypendia szkolne	46
14.2 Zasiłek szkolny	47
14.3 Rządowy program pomocy uczniom „Wyprawka szkolna”.....	47
15. Kierowanie do sądów wniosków o stwierdzenie potrzeby umieszczenia w szpitalu psychiatrycznym osób chorujących psychicznie bez ich zgody.....	48
16. Prowadzenie postępowań w sprawach ustalenia prawa do świadczeń z opieki zdrowotnej.....	48
17. Zadania dzielnic	49
18. Akcje socjalne, współpraca z firmami i innymi podmiotami	50
19. Kierowanie wniosków o podjęcie działań w stosunku do osób uzależnionych od alkoholu do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Krakowie i prokuratur rejonowych.....	50
20. Kandydaci na kuratorów osób częściowo ubezwłasnowolnionych oraz opiekunów prawnych osób ubezwłasnowolnionych całkowicie.....	51
20.1 Wypłacanie wynagrodzenia dla opiekunów prawnych osób całkowicie ubezwłasnowolnionych	51
21. Kierowanie do prokuratury wniosków o wszczęcie w sądzie opiekuńczym postępowań o ubezwłasnowolnienie.....	51
22. Sprawienie pogrzebu na koszt Gminy Miejskiej Kraków	52
Rozdział III: Pomoc specjalistyczna	53
23. Piecza zastępcza.....	54
23.1 Rodzinna piecza zastępcza	54
23.2 Świadczenia pieniężne dla dzieci umieszczonych w rodzinnych formach pieczy zastępczej oraz wynagrodzenia dla osób prowadzących zawodowe rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka.....	60
23.3 Instytucjonalna piecza zastępcza.....	60
23.3.1 Placówki opiekuńczo–wychowawcze	60
23.4 Ustalenie opłaty za pobyt dziecka w pieczy zastępczej	61
23.5 Dochodzenie świadczeń alimentacyjnych na rzecz dzieci przebywających w pieczy zastępczej	61
23.6 Wydatki z tytułu umieszczenia dzieci z Gminy Miejskiej Kraków w rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo – wychowawczych na terenie innych powiatów	61
23.7 Wydatki z tytułu umieszczenia dzieci z terenu Gminy w zakładach opiekuńczo – leczniczych.....	62
23.8 Dodatek wychowawczy dla dzieci przebywających w rodzinnych formach pieczy zastępczej.....	62
23.9 Świadczenie „Dobry Start” dla dzieci przebywających w pieczy zastępczej.....	62
23.10.1 Mieszkania chronione dla usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej	64
24. Interwencja kryzysowa	64
24.1 Ośrodek Interwencji Kryzysowej.....	64
24.2 Miejsca interwencyjnego schronienia	64
25. Ośrodki wsparcia, mieszkania chronione, placówki zapewniające opiekę całodobową osobom w podeszłym wieku i niepełnosprawnym	65
25.1 Ośrodki wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych.....	65
25.1.1 Ośrodki wsparcia dla osób starszych	65
25.1.2 Kluby Samopomocy działające w ramach projektu „W sile wieku”	66
25.2 Środowiskowe domy samopomocy.....	67
25.3 Klub Samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi	68
25.4 Mieszkania chronione dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz dla osób w podeszłym wieku	68
25.5 Rodzinny dom pomocy	69
25.6 Domy pomocy społecznej	69
25.6.1 Kierowanie do sądów wniosków dotyczących wydania postanowienia o potrzebie umieszczenia osoby w domu pomocy społecznej bez jej zgody.....	71
26. Pomoc na rzecz osób bezdomnych	71
26.1 Zapewnienie usług związanych z zabezpieczaniem schronienia i noclegu osobom bezdomnym.....	72
26.2 Pomoc w formie schronienia realizowana w ramach wspierania działalności charytatywnej w zakresie pomocy bezdomnym	74
26.3 Mieszkania chronione dla osób bezdomnych.....	76
26.4 Prowadzenie Świetlicy Diennej dla Osób Bezdomnych przebywających na terenie Krakowa	76
26.5 Zapewnienie pomocy medycznej i zaopatrzenia w leki realizowane w ramach wspierania działalności charytatywnej w zakresie pomocy bezdomnym.....	76
26.6 Zapewnienie możliwości dokonywania zabiegów higienicznych realizowane w ramach wspierania działalności charytatywnej w zakresie pomocy bezdomnym.....	77

26.7 Zapewnienie posiłku osobom potrzebującym w ramach wspierania działalności charytatywnej	77
26.8 Wigilia dla osób bezdomnych i samotnych.....	78
26.9 Praca socjalna z osobami bezdomnymi metodą streetworkingu	78
26.10 Pomoc interwencyjna dla przebywających na terenie Gminy Miejskiej Kraków osób bezdomnych należących do grup mniejszościowych narażonych na dyskryminację	78
26.11 Usługa Asystenta Osoby Bezdomnej	79
26.12 Zapewnienie miejsc noclegowych osobom eksmitowanym bez prawa do lokalu socjalnego	79
26.13 Aktywizacja zawodowa osób bezdomnych – Centrum Integracji Społecznej dla osób bezdomnych.....	79
26.14 Świadczenia pieniężne na rzecz osób bezdomnych	80
Rozdział IV: Rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych	82
27. Rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych	83
27.1 Dofinansowanie kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej (WTZ).....	83
27.1.1 Mieszkańcy GMK w WTZ w innych powiatach.....	83
27.2 Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych ...	84
27.3 Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny	84
27.4 Dofinansowanie zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów	84
27.5 Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych.....	84
27.6 Dofinansowanie likwidacji barier w komunikowaniu się w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych.....	84
27.7 Dofinansowanie likwidacji barier technicznych w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych.....	85
27.8 Dofinansowanie usług tłumacza języka migowego – tłumacza przewodnika.....	85
27.9 Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych.....	85
27.10 Program „Aktywny Samorząd”.....	85
27.11 Program „Pomoc osobom niepełnosprawnym poszkodowanym w wyniku żywiołu”	86
27.12 Zajęcia Klubowe w WTZ.....	86
27.13 System Obsługi Wsparcia	87
Rozdział V: Inne działania oraz pozostałe informacje o funkcjonowaniu Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej	88
28. Działania związane z aplikowaniem o środki w ramach konkursów zewnętrznych	89
29. Współpraca międzynarodowa.....	89
29.1 Współpraca z miastem Frankfurt nad Menem	89
29.2 Pozostała współpraca międzynarodowa	89
30. Budżet obywatelski	90
31. Współpraca z mediami	91
32. Kadra MOPS – zatrudnienie, wykształcenie, podnoszenie kompetencji zawodowych	91
32.1 Praktyki i staże	91
33. Skargi dotyczące Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krakowie	91
34. Kontrole realizacji zadań	92
35. Ważniejsze przedsięwzięcia zapewniające ciągłość funkcjonowania oraz utrzymanie infrastruktury ..	92
35.1 Informatyzacja	92
35.2 Obsługa organizacyjna Ośrodka.....	93
35.3 Zamówienia publiczne	93
35.4 Działania związane z utrzymaniem infrastruktury oraz zadania inwestycyjne	93

Rozdział I: Wprowadzenie

1. Informacje ogólne

Sprawozdanie realizuje obowiązki ustawowe wynikające z:

- 1) art. 110 ust. 9 ustawy o pomocy społecznej, zgodnie z którym kierownik ośrodka pomocy społecznej składa coroczne sprawozdanie z działalności ośrodka oraz przedstawia potrzeby w zakresie pomocy społecznej;
- 2) art. 112 ust. 12 ustawy o pomocy społecznej, zgodnie z którym kierownik powiatowego centrum pomocy rodzinie składa coroczne sprawozdanie z działalności centrum oraz przedstawia wykaz potrzeb w zakresie pomocy społecznej;
- 3) art. 179 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, zgodnie z którym sprawozdanie z realizacji zadań dotyczących wspierania rodziny należy złożyć do końca marca;
- 4) art. 182 ust. 5 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, zgodnie z którym kierownik powiatowego centrum pomocy rodzinie składa coroczne sprawozdanie z działalności powiatowego centrum pomocy rodzinie oraz przedstawia zestawienie potrzeb w zakresie systemu pieczy zastępczej.

Jednocześnie, zgodnie z Uchwałą Nr XXXI/524/15 Rady Miasta Krakowa z dnia 2 grudnia 2015 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Krakowa na lata 2015–2020 sprawozdanie zawiera informacje dotyczące realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Krakowa za rok 2019 (w Załączniku nr 2).

Ponadto jako programy operacyjne dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Krakowa na lata 2015–2020 MOPS realizuje:

- Program Aktywnego Ograniczania Ubóstwa w Gminie Miejskiej Kraków na lata 2016–2020 przyjęty uchwałą Rady Miasta Krakowa Nr XLIII/768/16 z dnia 11 maja 2016 r.
- Program Wspierania Osób Bezdomnych w Gminie Miejskiej Kraków na lata 2016–2020 przyjęty uchwałą Rady Miasta Krakowa Nr LIX/1295/16 z dnia 7 grudnia 2016 r.
- Program Wspierania Rodziny dla Gminy Miejskiej Kraków na lata 2019–2021 przyjęty Uchwałą nr XXXIV/876/20 RMK z dnia 22 stycznia 2020 r.
- Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Miejskiej Kraków na lata 2014–2020 przyjęty Uchwałą Nr CXII/1732/14 RMK z dnia 9 lipca 2014 r.

Sprawozdania z realizacji ww. programów są przekazywane Radzie Miasta Krakowa.

MOPS w Krakowie działa na podstawie Statutu przyjętego Uchwałą Rady Miasta Krakowa nr LVII/1158/16 Rady Miasta Krakowa z dnia 9 listopada 2016 r. oraz Regulaminu Organizacyjnego zatwierdzonego Zarządzeniem Nr 1409/2018 Prezydenta Miasta Krakowa z dnia 4 czerwca 2018 r. *(teksty wraz ze zmianami dostępny na stronie www.mops.krakow.pl).*

MOPS w Krakowie realizuje zadania wynikające z:

- ustawy o pomocy społecznej;
- ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych;
- ustawy o zatrudnieniu socjalnym;
- ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;
- ustawy o systemie oświaty;
- ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
- ustawy o ochronie zdrowia psychicznego;
- ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;
- ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy;
- ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
- ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci;
- ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

W 2019 r. wsparciem MOPS zostało objętych około 5% mieszkańców Krakowa. Z pomocy MOPS skorzystało 35 405¹ osób, w tym: 30 955² to osoby korzystające ze świadczeń pomocy społecznej, 1 916 to uczniowie objęci pomocą materialną o charakterze socjalnym (stypendia, zasiłki szkolne, wyprawka szkolna), 4 543³ to osoby, które skorzystały z indywidualnego dofinansowania w ramach zadań z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych, finansowanych ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

MOPS w Krakowie w 2019 r., w ramach prowadzonych postępowań administracyjnych w sprawie świadczeń, wydał 134 003⁴ decyzje administracyjne.

MOPS realizuje zadania w ramach działań własnych oraz koordynacji i nadzoru nad 50 placówkami publicznymi i 145 niepublicznymi (wg stanu na dzień 31 grudnia 2019 r.). Placówki te to: domy pomocy społecznej, ośrodki wsparcia dla osób starszych, kluby samopomocy, środowiskowe domy samopomocy, mieszkania chronione, placówki opiekuńczo – wychowawcze, placówki wsparcia dziennego, placówki specjalistycznego poradnictwa, ośrodek interwencji kryzysowej, specjalistyczny ośrodek wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kluby integracji społecznej, warsztaty terapii zajęciowej, centra integracji społecznej, schroniska, noclegownie i ogrzewalnie dla osób bezdomnych.

Zadania publiczne Gminy Miejskiej Kraków w sferach:

- pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób;
- wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;
- działalności na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem;
- działalności charytatywnej

mogą być zlecane do realizacji podmiotom niepublicznym (organizacjom pozarządowym i innym podmiotom określonym w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie). Formy zlecenia to: powierzenie realizacji zadania wraz z udzieleniem dotacji na finansowanie jego realizacji oraz wspieranie realizacji zadań publicznych, wraz z udzieleniem dotacji na dofinansowanie ich realizacji.

Zgodnie z ustawą o finansach publicznych, dotacje przekazywane realizatorom zadań ujęte mogą być wyłącznie w planie finansowym Urzędu Miasta i w związku z tym to Wydział Polityki Społecznej i Zdrowia UMK, przekazuje je podmiotom niepublicznym. Natomiast Dyrektor MOPS, na podstawie pełnomocnictwa Prezydenta Miasta Krakowa, ogłasza i rozstrzyga konkursy na realizację zadań. Do zadań MOPS należy realizacja umów, w tym kontrola realizowanych przez podmioty niepubliczne zadań oraz ich rozliczanie.

---

¹ Liczby nie sumują się, gdyż dana osoba mogła być objęta wsparciem w więcej niż jednej z wymienionych grup.

² Źródło: POMOST Std.

³ Źródło: TYLDA

⁴ Źródło: SWP MOPS. Liczba nie zawiera świadczeń finansowanych ze środków PFRON.

Wydatki jednostek publicznych pomocy społecznej, w tym MOPS

Zadania GMK realizowane przez MOPS i publiczne jednostki pomocy społecznej	Plan 01.01.2019 r.	Plan 31.12.2019 r.	Wykonanie 31.12.2019 r.	Wykonanie/plan (4/3) w %
1	2	3	4	5
wydatki bieżące	286 378 663 zł	305 347 979 zł	304 377 841 zł	100%
<i>środki własne</i>	229 322 076 zł	228 578 728 zł	228 442 965 zł	100%
<i>dotacja z budżetu państwa</i>	51 280 312 zł	70 197 903 zł	69 524 882 zł	99%
<i>dotacja na realizację projektów współfinansowanych z UE</i>	5 776 275 zł	6 571 348 zł	6 409 994 zł	98%
wydatki inwestycyjne	15 048 235 zł	30 251 526 zł	29 695 359 zł	98%
<i>środki własne</i>	10 860 500 zł	25 075 006 zł	24 518 839 zł	98%
<i>dotacja z budżetu państwa</i>	–	–	–	–
<i>dotacja na realizację projektów współfinansowanych z UE</i>	4 187 735 zł	5 176 520 zł	5 176 520 zł	100%
Suma	301 426 898 zł	335 599 505 zł	334 073 200 zł	100%

Zadania GMK realizowane przez publiczne jednostki pomocy społecznej	Plan 01.01.2019 r.	Plan 31.12.2019 r.	Wykonanie 31.12.2019 r.	Wykonanie/plan (4/3) w %
1	2	3	4	5
wydatki bieżące, w tym:	155 695 204 zł	161 262 737 zł	160 943 240 zł	99,80%
<i>środki własne</i>	138 304 560,00	139 918 910 zł	139 854 236 zł	99,95%
<i>dotacja z budżetu państwa</i>	17 144 710,00	20 841 908 zł	20 817 654 zł	99,88%
<i>dotacja na realizację projektów współfinansowanych z UE</i>	245 934,00	501 919 zł	271 350,00 zł	54,06%
wydatki inwestycyjne, w tym:	3 343 000 zł	8 403 449 zł	8 380 025 zł	99,72%
<i>środki własne</i>	3 343 000,00	7 218 124 zł	7 204 425 zł	99,81%
<i>dotacja z budżetu państwa</i>	–	885 325 zł	884 331,00 zł	99,89%
<i>dotacja na realizację projektów współfinansowanych z UE</i>	–	300 000,00	291 269,00	97,09%
Suma	159 038 204 zł	169 666 186 zł	169 323 265 zł	99,80%

Zadania GMK realizowane przez MOPS	Plan 01.01.2019 r.	Plan 31.12.2019 r.	Wykonanie 31.12.2019 r.	Wykonanie/plan (4/3) w %
1	2	3	4	5
wydatki bieżące, w tym:	143 376 778 zł	160 405 430 zł	159 887 531 zł	99,68%
<i>środki własne</i>	106 611 346 zł	105 678 391 zł	105 557 497 zł	99,89%
<i>dotacja z budżetu państwa</i>	32 533 927 zł	50 273 423 zł	50 142 223 zł	99,74%
<i>dotacja na realizację projektów współfinansowanych z UE</i>	4 231 505 zł	4 453 616 zł	4 187 811 zł	94,03%
wydatki inwestycyjne, w tym:	3 631 390 zł	4 487 486 zł	4 487 211 zł	99,99%
<i>środki własne</i>	1 764 237 zł	4 471 218 zł	4 470 943 zł	99,99%
<i>dotacja z budżetu państwa</i>	– zł	9 058 zł	9 058 zł	100,00%
<i>dotacja na realizację projektów współfinansowanych z UE</i>	1 867 153 zł	7 210 zł	7 210 zł	100,00%
Suma	147 008 168 zł	164 892 916 zł	164 374 742 zł	99,69%

Zadania realizowane przez MOPS ze środków PFRON (środki PFRON nie są ujmowane w budżecie Miasta ani w planach finansowych jednostek budżetowych)

Zadania GMK realizowane przez MOPS ze środków PFRON		Otrzymane środki na 2019 r.	Wykonanie na 31.12.2019 r.	Wykonanie /plan (4/3) w %
1	2	3	4	5
	Zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej*	610 000,00 zł	604 919,84 zł	99,17%
	Zadania z zakresu rehabilitacji społecznej, w tym:	17 728 673 zł	17 678 371,45 zł	99,72%
1	dofinansowanie kosztów działania warsztatów terapii zajęciowej	10 188 048 zł	10 138 284 zł	99,51%
2	dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych	1 850 000 zł	1 849 462,45 zł	99,97%
3	dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych	134 000 zł	134 000 zł	100%
4	dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów	3 546 680 zł	3 546 680 zł	100%
5	dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych	2 000 000 zł	2 000 000 zł	100%
6	dofinansowanie usług tłumacza języka migowego lub tłumacza – przewodnika	9 945 zł	9 945 zł	100%
Suma		18 338 673 zł	18 283 291,29 zł	99,70%

*zadanie realizowane przez Grodzki Urząd Pracy

Zadania GMK realizowane przez organizacje pozarządowe w ramach dotacji ujętych w planie finansowym UMK (Wydział Polityki Społecznej i Zdrowia)

	Wykonanie 31.12.2019 r.
Łącznie, w tym:	79 818 353,66 zł
wydatki bieżące	79 818 353,66 zł
środki własne	63 276 850,71 zł
dotacja z budżetu państwa	14 838 366,38 zł
dotacja na realizację projektów współfinansowanych z UE	1 703 136,57 zł

Realizacja dochodów Gminy Miejskiej Kraków w zakresie pomocy społecznej

Dochody Gminy Miejskiej Kraków	Wykonanie dochodów 31.12.2018 r.
1	2
Dochody zrealizowane przez MOPS	9 379 168,81 zł
Dochody zrealizowane przez publiczne jednostki pomocy społecznej, w tym:	24 255 358,71 zł
Domy Pomocy Społecznej	23 807 257,00 zł
Placówki Opiekuńczo – Wychowawcze	94 733,45 zł
Ośrodek Interwencji Kryzysowej	1 405,06 zł
Miejski Dzienny Dom Pomocy Społecznej	308 211,60 zł
Mieszkania chronione	43 751,60 zł
Dochody zrealizowane przez system pomocy społecznej	33 634 527,52 zł

Rozdział II: Pomoc środowiskowa

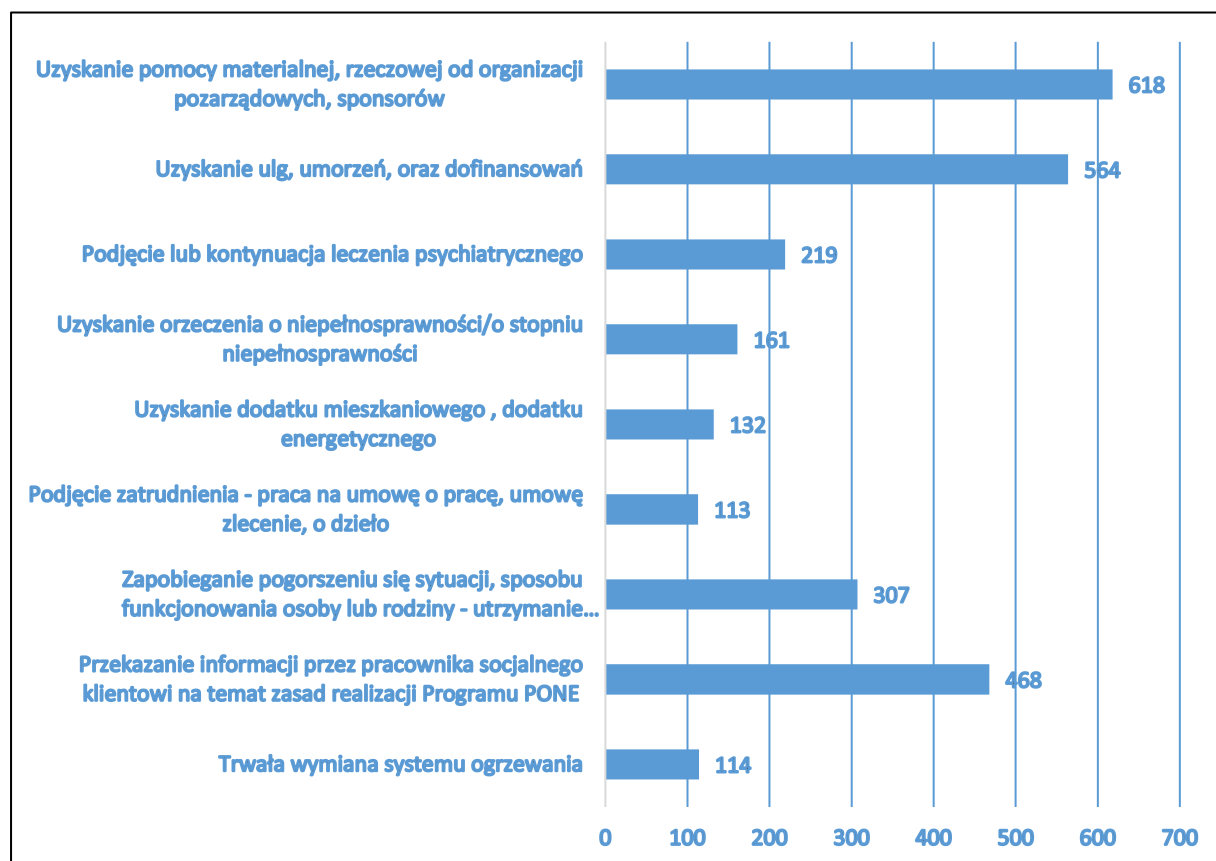

2. Praca socjalna

Praca socjalna, poprzez swoje ukierunkowanie na poprawę funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym, oferuje szczególnie bogaty i różnorodny katalog działań. Są one zindywidualizowane, długofalowe, pozwalające na maksymalne dostosowanie rodzaju oddziaływania do specyfiki potrzeb osób i rodzin wymagających wsparcia w pokonywaniu życiowych trudności. Dzięki procesualnemu, dynamicznemu charakterowi pracy socjalnej, bazującemu na relacji pomocowej nawiązywanej pomiędzy pracownikiem socjalnym a osobą/rodziną, kształtują się warunki sprzyjające odzyskaniu poczucia własnej wartości, wpływu na swoje życie oraz podejmowane decyzje. Wspólne poszukiwanie i planowanie rozwiązań umożliwiających osiągnięcie pozytywnej zmiany sytuacji życiowej przyczynia się nie tylko do przezwyciężenia bieżących trudności, ale także, poprzez wzmocnienie potencjału osoby/rodziny, jej motywacji, gotowości do podejmowania kolejnych działań, stanowi swoistą inwestycję w przyszłość. W 2019 r. odnotowano 285 przypadków zakończenia pracy socjalnej z uwagi na usamodzielnienie się osoby/rodziny oraz osiągnięcie ustalonych celów współpracy.

Pracownicy socjalni realizują również działania pomocowe, które od procesu pracy socjalnej odróżnia ich doraźny charakter. W ich ramach, adekwatnie do identyfikowanych potrzeb i oczekiwań osoby/rodziny, organizują pomoc w uzyskaniu poradnictwa dotyczącego możliwości rozwiązywania problemów, udzielają informacji i wskazówek, podejmują współpracę z innymi specjalistami w celu przeciwdziałania i ograniczania patologii, skutków negatywnych zjawisk społecznych.

W 2019 r. pozytywny efekt uzyskano w przypadku 34 471 oddziaływań pracowników socjalnych podejmowanych zarówno w pracy socjalnej, jak i działaniach pomocowych. Poniższy wykres prezentuje wskaźniki ilościowe odzwierciedlające najczęściej osiągnięte rezultaty:

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS Kraków

Analizując powyższe wyniki, należy zauważyć, iż współpraca osoby/rodziny z pracownikiem socjalnym przynosi wymierne efekty w zakresie pokonywania trudności związanych z sytuacją ekonomiczną, zdrowotną, zawodową i mieszkaniową, a więc w obszarach kluczowych dla całokształtu funkcjonowania społecznego.

2.1 Organizowanie społeczności lokalnej – rewitalizacja społeczna

Organizowanie społeczności lokalnej (OSL), czyli praca socjalna ze społecznością lokalną, wychodzi poza obszar działań pomocy społecznej i w swoisty sposób łączy ze sobą pracę socjalną z innymi działaniami z obszaru polityki społecznej.

OSL to metoda aktywizująca, która w swoich założeniach zawiera elementy organizowania się społeczności, a więc działania oddolne, co najwyżej inicjowane przez organizatora społeczności lokalnej, który raczej animuje i koordynuje proces zmiany społecznej niż nim zarządza na zasadzie władztwa administracyjnego. Model OSL opiera się bowiem na aktywizacji i integracji społeczności lokalnych przede wszystkim w oparciu o sieci i więzi poziome, a nie relacje hierarchiczne. W modelu tym osoby i grupy w systemie pomocy społecznej traktowani są jako partnerzy, którzy mają swój potencjał. OSL kładzie nacisk na aspekt samopomocy, którego idea polega na wyzwoleniu i wykorzystywaniu wewnętrznych zasobów oraz kompetencji osób, grup oraz społeczności lokalnych.

W Gminie Miejskiej Kraków prowadzenie pracy socjalnej metodą środowiskową realizowane jest w formie Programów Aktywności Lokalnej (PAL), których cele szczegółowe są dostosowane do zdiagnozowanych potrzeb konkretnej społeczności. Część z nich jest wspólna dla wszystkich, m.in.: zwiększenie kompetencji społecznych mieszkańców oraz motywacji do działania głównie na rzecz społeczności lokalnej, wzrost poczucia sprawczości oraz odpowiedzialności za miejsce zamieszkania, wzmocnienie więzi międzypokoleniowych, zbudowanie i konsolidacja współpracy między partnerami lokalnymi, działania o charakterze edukacyjnym, integracyjnym, aktywizującym, informacyjnym, wzrost kompetencji rodzicielskich i wychowawczych.

2.1.1 Programy aktywności lokalnej (PAL)

W 2019 r. funkcjonowało 15 PAL, w tym 1 PAL jako zadanie zlecone organizacji pozarządowej.

W 2019 r. w ramach Programów Aktywności Lokalnej zrealizowano 38 244 godzin animacji lokalnej, w tym 4 852 godziny treningów kompetencji społecznych (m.in. warsztaty, wyjścia grupowe) oraz 267 godzin wsparcia w postaci konsultacji psychologicznych. Łączna liczba uczestników wyniosła 1 618 osób.

2.1.1.1 Programy aktywności lokalnej terytorialne:

- PAL „Jeziorko” dla mieszkańców os. Ruszcza,
- PAL „Ugorek” dla mieszkańców osiedla Ugorek oraz osiedli sąsiadujących,
- PAL „Stare Podgórze – Zabłocie” dla mieszkańców wyodrębnionego fragmentu dzielnicy XIII Gminy Miejskiej Kraków – Stare Podgórze i Zabłocie,
- PAL „Na Olszy” dla mieszkańców osiedli Olsza i Olsza II,
- PAL „Sikorki” dla mieszkańców ulic: Sikorki, Sołtysowskiej, Centralnej, Kamionka, Na Załęczu,
- PAL „Siemaszki” dla mieszkańców ul. Ks. Siemaszki oraz okolic,
- PAL „Złota Jesień” dla mieszkańców os. Złotej Jesieni,
- PAL „Zesławice i Kantorowice” dla mieszkańców os. Zesławice oraz os. Kantorowice,

- PAL „Na Skarpie” dla mieszkańców os. Na Skarpie,
- PAL „Azory” dla mieszkańców os. Azory,
- PAL „Rybitwy i Przewóz” adresowany do mieszkańców osiedli Przewóz i Rybitwy,
- PAL „Krzemieńska” dla mieszkańców bloku przy ul. Krzemienieckiej 63,
- PAL „Mistrzejowice” – działający od października 2019 r. i skierowany do mieszkańców dzielnicy XV.

Założone cele w 2019 roku były realizowane poprzez takie działania jak: konsultacje psychologiczne, treningi kompetencji i umiejętności społecznych – wyjścia do instytucji kultury oraz wyjazdy integracyjne, warsztaty m.in. z rękodzieła, zapamiętywania i koncentracji, z higieny snu, filmowe, komputerowe, z programowania, z ceramiki, dotyczące wiedzy o kulturze i kuchniach świata, zajęcia językowe (język hiszpański, angielski), zajęcia sportowe, zajęcia taneczne, zajęcia plastyczne, warsztaty z ceramiki, decoupage, warsztaty z tworzenia ekologicznych kosmetyków, zajęcia artystyczne m.in. robienie mydełek; zajęcia świetlicowe, warsztaty ogólnorozwojowe, sensoplastyczne, zajęcia muzyczne dla dzieci, turnieje sportowe, nauka gry w szachy, ping-pong, nordic walking, zajęcia relaksacyjne „Zdrowy kręgosłup”, zajęcia z jogi, spotkania okolicznościowe np. wspólne ubieranie choinki; inicjatywy społeczne np.: Klub Podróżnika, spotkania z poezją, sąsiedzka wymiana ubrań, klub dyskusyjny „Kulturo-mania”, pikniki sąsiedzkie, spotkania przy książce, biblioteka sąsiedzka, sąsiedzka kawiarenka, przygotowywanie stroików świątecznych, warsztaty z behawiorystką zwierzęcą; spotkania z mieszkańcami o charakterze integracyjnym, konsultacyjnym, informacyjnym – otwarte spotkania dla mieszkańców budujące przestrzeń do rozmowy, dyskusji o potrzebach i zasobach społeczności lokalnej; akcje społeczne: „Paczka dla dzieciaczka” (zbiórka słodyczy i artykułów dla dzieci przebywających w okresie przedświątecznym w Uniwersyteckim Szpitalu w Prokocimiu), „Wspieraj psiaka i kociaka” (zbiórka rzeczy dla schroniska dla bezdomnych zwierząt), akcje krwiodawstwa, akcje recyklingowe, prace w ogrodach społecznych; współorganizacja konsultacji społecznych w ramach projektu „Spotkajmy się na podwórku”, Międzypokoleniowy Dzień Wolontariusza; spacerowe badania i diagnoza wybranych rejonów, wizyty studyjne; współpraca z instytucjami i z partnerami lokalnymi.

Krótki opis wybranych najważniejszych inicjatyw zrealizowanych w ramach PAL przedstawiono poniżej:

- „Huta to też peryferia” – cykl trzech wydarzeń przygotowanych z okazji obchodów jubileuszu 70 rocznicy powstania Nowej Huty. Celem tych wydarzeń była promocja osiedli peryferyjnych Nowej Huty, jak również przypomnienie historii jej tworzenia, zaangażowanie mieszkańców osiedli peryferyjnych w organizację obchodów jubileuszu oraz wzmacnianie poczucia wzajemnej więzi mieszkańców dzielnic nowohuckich. W działania zaangażowane były Programy Aktywności Lokalnej „Na Skarpie”, „Jeziorko”, „Złota Jesień”, „Streetwork” Na Skarpie, „Zesławice i Kantorowice” oraz przedstawiciele Stowarzyszenia „Nasze Kantorowice”, Stowarzyszenia Sympatyków Zesławic i okolicy „Bez granic”, Towarzystwa Przyjaciół Grębałowa, Stowarzyszenia Przyjaciół Łuczanowic, Stowarzyszenia Bezpieczna Ruszcza i okolic, Stowarzyszenia Przyjaciół Wadowa, Stowarzyszenia Przyjaciół Luboczy oraz gospodarstwa „Jeziorkowo” z Przyłasku Rusieckiego. W ramach inicjatywy odbyło się spotkanie na terenie Dworku Matejki przy ul. Wańkowicza, gdzie uczestnicy spędzili wieczór przy muzyce jazzowej i recitalu muzycznym Agaty Kuliś, zwiedzili dworek i zapoznali się z jego historią pod opieką kustosa muzeum. Równocześnie odbywały się prezentacje dotyczące osiedli, które zaangażowały się w realizację całego przedsięwzięcia. Zainteresowaniem cieszyły się przedstawicielki Stowarzyszenia Przyjaciół Łuczanowic, które przybyły na spotkanie w strojach regionalnych. Przeprowadzona została gra miejska, na starcie której stawiło się 10 grup. Każda z nich rozwiązywała zadania ukryte na terenie Nowej Huty: od okolic Centrum Administracyjnego przy ul. Ujastek, poprzez osiedla Przyłasek Rusiecki, Ruszczę,

Łucznanowice, Wadów, Zesławice, Luboczę, aż po Kantorowice. Trzecią z atrakcji był odbywający się na terenie błonia przy ul. Zakole w Kantorowicach piknik rodzinny. Dla uczestników przygotowano wiele atrakcji, w tym zabawę taneczną, wspólne budowanie makiety kombinatu, kącik dla najmłodszych; gwoździem programu był historyczny pokaz mody od strojów regionalnych do trendów odzieżowych z PRL.

- „Bezpieczny mieszkaniec” – to działania adresowane do mieszkańców osiedli Rybitwy i Przewóz, zorganizowane przez Program Aktywności Lokalnej we współpracy z V Komisariatem Policji w Krakowie oraz Przewodniczącym Zespołu ds. Działań Lokalnych nr 3 w Zespole Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Przeprowadzone zostały warsztaty na temat „Jak reagować w sytuacji przemocy” dla dzieci ze Szkół Podstawowych nr 65 i 137 oraz spotkanie edukacyjno– informacyjne na temat przeciwdziałania przemocy w rodzinie i realizacji procedury „Niebieskiej karty” dla pracowników Szkoły Podstawowej nr 65. Partnerzy współpracowali również podczas organizacji Sąsiedzkiej Majówki oraz Pikniku Sąsiedzkiego.
- W ramach obchodów 5–lecia działalności Programu Aktywności Lokalnej Złota Jesień odbyło się uroczyste spotkanie dla osób uczestniczących w działaniach PAL oraz przedstawicieli instytucji współpracujących na rzecz mieszkańców os. Złotej Jesieni.
- Koncert charytatywny „Dla Izy” – zorganizowany na rzecz niepełnosprawnej mieszkanki Nowej Huty.
- W ramach akcji „Trzy kolory” we współpracy z Centrum Kształcenia Praktycznego wyremontowano 2 mieszkania dla rodzin z problemem niepełnosprawności.
- W ramach projektu socjalnego „Wszystkiego dobrego” realizowanego wspólnie z Polskim Stowarzyszeniem Obrońców Życia Człowieka przygotowano i rozdano 70 paczek dla rodzin niepełnych i wielodzietnych oraz przyznano stypendia dla kilkunastu rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi.
- Prowadzono zajęcia w ramach Akademii Młodego Krakowianina dla uczniów i uczennic klas I–III krakowskich szkół podstawowych z tematów: „Osoby z niepełnosprawnością”, „Nie przemocy”, „Osoby starsze w naszym otoczeniu”; odbyły się 22 spotkania warsztatowe, w których uczestniczyło 476 osób.
- W ramach PAL „Na Olszy” oraz PAL „Ugorek” zrealizowano projekt socjalny „Dzielnicowe pośrednictwo w pomocy osobom niepełnosprawnym i starszym”, którego głównym celem było wspieranie i aktywizacja mieszkańców Dzielnicy III, w szczególności osób z niepełnosprawnością i starszych. Odbyły się wycieczki do Słowackiej Orawy, do Nowego Wiśnicza oraz Lipnicy Murowanej, zorganizowano zajęcia ruchowe „Zdrowy kręgosłup” oraz „Taniec w kręgu i liniowy”. Projekt został zrealizowany dzięki środkom Rady Dzielnicy III Miasta Krakowa.
- Projekt socjalny „Rozruch” skierowany był do 25 osób, które posiadają orzeczenie o stopniu niepełnosprawności bądź orzeczenie niezdolności do pracy, zamieszkujących na terenie dzielnicy XVII. Beneficjenci mieli możliwość skorzystania z zabiegów ogólnousprawniających oraz uczestniczyli w wyjściach do instytucji kultury. Trzecia edycja projektu trwała od sierpnia do grudnia 2019. Projekt finansowany był ze środków Rady Dzielnicy XVII Wzgórza Krzesławickie.
- Projekt socjalny „Międzypokoleniowa integracja... Być Aniołem każdy może 2019” skierowany był w szczególności do 20 osób z orzeczoną niepełnosprawnością bądź orzeczeniem niezdolności do pracy oraz do osób z ich otoczenia. Projekt obejmował warsztaty plastyczne organizowane w PAL, podczas których przygotowywano atrybuty anielskie oraz wydarzenie lokalne „Anioł w Dzielnicy XVII”, które odbyło się 1 grudnia. Podczas imprezy zostało wydanych 261 certyfikatów dla osób uczestniczących, odbywały się występy uczniów szkół, pokazy artystyczne, warsztaty, zapewniono gorący posiłek.

W realizację projektu zaangażowało się 46 osób ze społeczności lokalnej. Projekt finansowany był ze środków Rady Dzielnicy XVII.

W 2019 r. funkcjonowanie PAL finansowane było z budżetu Gminy Miejskiej Kraków. Kwota środków finansowych przeznaczona na realizację oferty ww. programów aktywności lokalnej wyniosła 126 427,19 zł.

2.2.1.2 Programy aktywności lokalnej w ujęciu kategoryjnym:

- PAL „Streetwork – Odkryj potencjał osiedla” dla młodzieży w wieku 17 – 25 lat, zagrożonej wykluczeniem społecznym z terenu dzielnic IV, XIV, XVI, XVII oraz XVIII Gminy Miejskiej Kraków,
- PAL „Znaczenie Rodziny” dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz ich opiekunów,
- PAL skierowany do rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka z terenu Gminy Miejskiej Kraków, realizowany jako zadanie zlecone przez Fundację Nowe Centrum.

Praca socjalna na ulicy – streetworking

Praca socjalna prowadzona metodą streetwork (na ulicy) kierowana jest do osób do 25 roku życia. Młodzież, wobec której podejmowane są działania, należy do grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, dlatego ważnym elementem pracy jest wspieranie osób w trudnej sytuacji życiowej poprzez spotkania indywidualne i grupowe, podczas podejmowania istotnych decyzji oraz motywowanie do wzięcia odpowiedzialności za własne zachowania.

W 2019 roku wsparcie otrzymało 235 uczestników, w tym 53 nowe osoby (w porównaniu z rokiem 2018). Po rozeznaniu sytuacji życiowej podopiecznych przez streetworkerów udzielono wsparcia indywidualnego (konsultacje psychologiczne, rozmowy wychowawcze, dyscyplinujące, towarzyszenie w działaniach związanych z poszukiwaniem pracy, podjęciem nauki), grupowego (warsztaty dotyczące funkcjonowania w grupie, sytuacji problemowych, zachowań ryzykownych, antydyskryminacyjne) oraz zorganizowano w ramach treningu kompetencji społecznych wyjścia grupowe o charakterze kulturalno – rekreacyjnym, a także międzypokoleniowe wycieczki integracyjne. Część osób uczestniczących została zmotywowana do poprawy sytuacji na rynku pracy czy podjęcia dalszej edukacji.

Wybrane przedsięwzięcia zrealizowane w 2019 roku:

– „Turniej piłkarski Huta Champions League 2019” zorganizowany w ramach inicjatywy lokalnej – turniej organizowany przez PAL „Streetwork” dla młodzieży zamieszkującej Nową Hutę oraz okolice. Został stworzony z myślą o młodzieży i co roku przyciąga pasjonatów piłki nożnej, którzy rywalizują o miano najlepszego amatorskiego teamu w Nowej Hucie. Głównym celem jest promocja sportu jako dobrego sposobu na aktywne spędzanie wolnego czasu oraz integracja rówieśnicza w zdrowym i pozytywnym otoczeniu. Turniej tradycyjnie odbył się w okresie wakacyjnym, trwał przez cały sierpień. Zgłosiło się łącznie dwadzieścia drużyn, co dało w sumie 200 uczestniczących zawodników.

Na etapie przygotowań do organizacji udało się wejść we współpracę z lokalną pizzerią SIGMA, która była odpowiedzialna za dostarczenie wody dla zawodników oraz ufundowała nagrodę specjalną dla najbardziej sympatycznej drużyny turnieju, tj. voucher na trzy duże pizze w lokalu SIGMA.

– Warsztaty w Domu Pomocy Społecznej (os. Hutnicze 5) – warsztaty dla uczestników pod nazwą „Bliżej niepełnosprawności”, w ramach których organizowane były dla mieszkańców (w tym przez osoby uczestniczące w PAL Mistrzejowice Streetwork) imprezy okolicznościowe: Dzień DPS– u, Mikołajki, Spotkanie Wigilijne.

– Uczestnictwo w cotygodniowych treningach biegowych przygotowujących do udziału w biegu im. Ks. Kurzei na Mistrzejowicach – treningi miały na celu podniesienie kondycji fizycznej uczestników oraz aktywne spędzenie czasu wolnego.

– Coroczna akcja społeczna „Paczka dla dzieciaczka” – dzięki zaangażowaniu mieszkańców osiedli Olsza i Olsza II, uczestnikom PAL „Na Olszy” oraz osiedlowej jadłodajni „U Jana” przy ul. Sadowej, młodzież zebrała materiały plastyczne, książki, malowanki, maskotki, które zostały wręczone w formie paczek dzieciom przebywającym na Oddziale XIX Uniwersyteckiego Szpitala Dziecięcego w Krakowie.

– Zbiórka na rzecz schroniska dla bezdomnych zwierząt – przyjmowanie karmy, koców, akcesoriów dla zwierząt w PAL Azory Streetwork. Rzeczy zostały przekazane do schroniska przy ul. Rybnej 3.

– Młodzieżowy „ogród” społeczny na Azorach – młodzież opiekowała się własną grządką, sadziła warzywa, pielęgnowała sadzonki, prowadziła ogródek parapetowy, pozyskiwała i dbała o rośliny oczyszczające powietrze oraz brała udział w realizacji wydarzeń okolicznościowych.

W 2019 r. funkcjonowanie PAL „Streetwork – odkryj potencjał osiedla” finansowane było z budżetu Gminy Miejskiej Kraków. Kwota środków finansowych przeznaczona na realizację oferty wyniosła 32 167,19 zł.

Program Aktywności Lokalnej „Znaczenie Rodziny”

Program Aktywności Lokalnej „Znaczenie Rodziny” jest programem skierowanym do osób z zaburzeniami psychicznymi i wspólnie z nimi zamieszkujących, a także do osób spokrewnionych zamieszkujących osobno, spełniających kryteria zagrożenia wykluczeniem społecznym. Głównym celem Programu jest podniesienie aktywności społecznej i wzrost integracji społecznej osób z zaburzeniami psychicznymi, ich rodzin i opiekunów.

W 2019 r. Program był realizowany w dwóch lokalizacjach, tj. przy ul. Ugorek 1 oraz przy ul. Chmielowskiego 6A. Wsparciem zostały objęte 172 osoby.

Realizowane były następujące formy wsparcia:

- psychoterapia grupowa,
- grupa wsparcia dla rodzin osób chorujących psychicznie,
- grupa wsparcia dla osób z problemami w obszarze zdrowia psychicznego.

Uczestnicy PAL wzięli udział w treningach kompetencji społecznych realizowanych w formie warsztatów o różnorodnej tematyce, m.in.:

- z zakresu rzemiosła artystycznego,
- warsztaty plastyczne,
- warsztaty szycia na maszynie,
- wyjścia grupowe do instytucji kultury (np. do kina, teatru, muzeum, galerii sztuki).

W miarę potrzeb uczestnicy korzystali ze spotkań indywidualnych z psychoterapeutami – wolontariuszami oraz ze wsparcia animatorów lokalnych.

Animatorzy lokalni współpracowali z osobami i instytucjami działającymi w środowisku lokalnym na rzecz ochrony zdrowia psychicznego. Podejmowane działania wpływają pozytywnie na zmianę postaw społecznych w stosunku do osób z zaburzeniami psychicznymi.

Od stycznia do kwietnia 2019 r. Program był finansowany w ramach projektu „Bariery zamieniamy na szanse”, zaś od maja 2019 r. ze środków Gminy Miejskiej Kraków – na jego realizację przeznaczono 8 949,8 zł.

Program Aktywności Lokalnej dla rodzin zastępczych

Program Aktywności Lokalnej skierowany jest do rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka z terenu Gminy Miejskiej Kraków. Zlecone w ramach Programu

działania mają na celu wyrównywanie szans rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka poprzez:

- zwiększenie kompetencji rodzin zastępczych;
- integrację rodzin zastępczych z terenu Gminy Miejskiej Kraków;
- rozwój pasji i zainteresowań dziecięcych;
- pomoc w nauce;
- poprawę warunków funkcjonowania społeczności rodzin w Krakowie;
- zaoferowanie rodzinom możliwości dostępu do usług specjalistycznych.

Program realizowany jest przez Fundację Nowe Centrum w dwóch lokalizacjach: przy ul. Basztowej 15 oraz na os. Słonecznym 14.

W zajęciach organizowanych przez PAL w 2019 r. uczestniczyło łącznie 227 osób. W zajęciach grupowych wzięło udział 58 rodzin zastępczych, natomiast w indywidualnych 94 rodziny. Łącznie przeprowadzono 1 919 godzin zajęć. Łączna kwota środków Gminy Miejskiej Kraków wydatkowanych na realizację zadania w 2019 r. wyniosła 174 462,46 zł.

W ramach PAL realizowane były w roku 2019 dla rodzin zastępczych:

- konsultacje logopedyczne,
- konsultacje dietetyczne,
- poradnictwo prawne,
- mediację.

Dzieci i młodzież miały możliwość skorzystania z zajęć dedykowanych dla nich takich jak:

- pomoc w nauce i odrabianiu zadań domowych, realizowana w pierwszej kolejności dla dzieci, w przypadku których brak jest możliwości zapewnienia pomocy wolontaryjnej,
- jazda konna,
- nauka pływania,
- zajęcia rozwijające talenty (naukę gry na gitarze, robotykę, naukę j. angielskiego, tańca, piłki nożnej, Hapkido),
- zajęcia w świetlicy weekendowej,
- cykl przedsięwzięć o charakterze ogólnorozwojowym w okresie wakacji i ferii zimowych.

Rodziny zastępcze wraz z dziećmi uczestniczyły również w zajęciach i przedsięwzięciach o charakterze grupowym. W ramach zajęć w obiektach kulturalnych i sportowych znajdujących się na terenie Krakowa rodziny wychodziły do kin, teatrów, muzeum, do kręgielni, jeździli na wrotkach, wchodzili na ściankę wspinaczkową, byli w parku trampolin. Natomiast w ramach zajęć o charakterze integracyjnym i edukacyjnym brali udział w warsztatach w Centrum Ceramiki i Muzeum Witrażu oraz w warsztatach świątecznych.

PAL organizował również dla rodzin zastępczych wyjazdy integracyjno – edukacyjnych podczas, których zwiedzali Jaskinię Raj oraz Park Miniatur w Inwałdzie.

Udział rodzin zastępczych w szerokiej ofercie w ramach Programu Aktywności Lokalnej dał możliwość objęcia rodzin kompleksowymi działaniami edukacyjno–aktywizującymi co w konsekwencji miało wpływ na:

- rozwój kompetencji społecznych oraz opiekuńczo–wychowawczych rodzin dzięki udziałowi w wybranych treningach kompetencji i umiejętności społecznych;
- wzmocnienie integracji rodzin z terenu Gminy Miejskiej Kraków;
- rozwój talentów u dzieci dzięki ofercie ukierunkowanej na kreowanie pasji i zainteresowań;
- wyrównanie braków edukacyjnych a tym samym poprawa wyników w nauce dzięki udziałowi w zajęciach edukacyjnych organizowanych w ramach PAL a w szczególności w korepetycjach;
- poprawę funkcjonowania rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka;
- możliwości skorzystania z usług specjalistycznych w formie bezpłatnej, bez konieczności oczekiwania na odległe terminy;

- wzmocnienie pozytywnego wizerunku rodzin zastępczych.

2.3 Organizacja i koordynacja wolontariatu w MOPS

W roku 2019 MOPS kontynuował prowadzenie organizacji wolontariatu na rzecz podopiecznych Ośrodka. Współpracę podjęto ze 160 wolontariuszami.

Podobnie jak w latach ubiegłych podtrzymywana była współpraca ze środowiskami studenckimi i szkolnymi (w szczególności liceami). Pozwoliło to na rekrutację kandydatów na wolontariuszy przez cały rok akademicki i szkolny. Wolontariat podejmowali uczniowie i uczennice liceów ogólnokształcących nr II, IV, V, VI, VII, XVI, Collegium Europejskiego w Krakowie, studenci Uniwersytetu Jagiellońskiego, Uniwersytetu Pedagogicznego, Akademii Górniczo-Hutniczej, Politechniki Krakowskiej, Akademii Ignatianum, osoby pracujące i emeryci.

W 2019 roku zrealizowano m.in. następujące działania:

- w obszarze pomocy osobom z niepełnosprawnością, starszym i samotnym, korzystającym ze wsparcia zaangażowało się 54 wolontariuszy, którzy pomagali 140 osobom. Działania obejmowały m.in. wsparcie emocjonalne, towarzyszenie w załatwianiu spraw urzędowych, wspólne spacerowanie, czytanie prasy i książek, pomoc w drobnych czynnościach domowych, których ze względu na schorzenie lub wiek osoby objęte wolontariatem nie mogły wykonać samodzielnie.

W ramach działań środowiskowych wolontariusze angażowali się w pomoc animatorom lokalnym PAL poprzez prowadzenie zajęć językowych dla dorosłych, zajęć taneczno-ruchowych, warsztatów z ceramiki, współprowadzenie zajęć w grupach wsparcia, warsztatach, organizację spotkań, imprez na rzecz społeczności lokalnych oraz realizując działania w projekcie „Dzielnicowe pośrednictwo w pomocy osobom starszym i niepełnosprawnym”.

W wydarzeniach o charakterze akcyjnym realizowanych przez Programy Aktywności Lokalnej w 2019 r. wzięło udział ok. 50 osób (były to m.in. „Huta to też peryferia”, „Anioł w Dzielnicy XVII”).

Ponadto wolontariusze pomagali w pracy z osobami bezdomnymi. Uczestniczyli w dyżurach w punkcie informacyjnym, udzielali wskazówek na temat praw i uprawnień osób bezdomnych, miejsc noclegowych, miejsc wydawania posiłków i odzieży. Wolontariusze wspólnie ze streetworkerami monitorowali środowiska osób bezdomnych, współuczestniczyli w interwencjach. W Klubie Integracji Społecznej wolontariusze pomagali przy realizacji Warsztatów Integracji Społecznej – zajęciach „Biuro” oraz „Komputer”.

Zorganizowane zostały również spotkanie informacyjne dla kandydatów na wolontariuszy ze Szkoły Podstawowej Nr 80 oraz warsztaty ceramiczne prowadzone przez wolontariuszkę w ramach I Młodzieżowych Dni Wolontariatu przygotowanych przez Wydział Polityki Społecznej i Zdrowia Urzędu Miasta Krakowa. Współpraca ze Stowarzyszeniem Regionalne Centrum Wolontariatu w Krakowie pozwoliła zaprosić ich przedstawiciela do udziału w tym wydarzeniu, jak również dała możliwość udziału w szkoleniach i działaniach doradczych, stanowiących wsparcie merytoryczne w procesie doskonalenia umiejętności pracowników MOPS związanych z rekrutacją, promocją i organizacją wolontariatu.

2.4 Praca socjalna prowadzona w ramach projektów socjalnych

W ramach wsparcia osób i rodzin, obok pracy socjalnej prowadzonej metodą indywidualnego przypadku, w MOPS realizowane są projekty socjalne oparte na oddziaływaniach grupowych.

Pracownicy socjalni na podstawie rozeznaczonych potrzeb osób objętych pomocą społeczną opracowują i wdrażają działania mające na celu integrację, reintegrację społeczną i tworzenie sieci współpracy. Projekty służą również przełamaniu stereotypu osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej, a poprzez angażowanie grup odbiorców nie będących

klientami Ośrodka, także poprawę wizerunku instytucji pomocy społecznej i zwiększenie wiedzy na temat jej roli i zadań. Projekty socjalne tworzone są z myślą o poszczególnych grupach odbiorców i kierowane do dzieci i młodzieży, osób starszych i niepełnosprawnych, rodzin (w tym niepełnych i wielodzietnych), a także lokalnych społeczności. Celem podejmowanych działań jest zaktywizowanie osób i rodzin oraz zachęcanie ich do udziału w życiu społecznym.

Projekty socjalne realizowane w celu reintegracji społecznej dotyczą w szczególności kształtowania i wzmacniania kompetencji społecznych, osobistych i komunikacyjnych osób korzystających z pomocy. Realizacja niektórych projektów odbywa się w formie spotkań okolicznościowych, wycieczek oraz udziału w wydarzeniach o charakterze kulturalnym lub społecznym.

W ramach projektów budowana jest sieć współpracy z podmiotami działającymi w środowisku lokalnym. Środki na realizację projektów socjalnych w większości przekazywane są przez Dzielnice, ale są również pozyskiwane przez pracowników socjalnych ze źródeł zewnętrznych. W 2019 r. działania podejmowane przez pracowników socjalnych wsparły firmy i osoby prywatne, przekazując na realizację projektów m. in.: produkty żywnościowe, materiały remontowo – budowlane i przybory szkolne.

Rady Dzielnic dofinansowały realizację projektów kwotą 151 789,48 zł, a wydatki MOPS wyniosły 8 422,28 zł.

W 2019 r. zrealizowano łącznie 41 projektów socjalnych, które miały na celu reintegrację społeczną klientów MOPS i ich rodzin, tworzenie sieci współpracy z podmiotami działającymi w środowisku lokalnym, specjalistami innych instytucji, integrację ze środowiskiem oraz tworzenie grupy wsparcia. Łącznie wsparciem w ramach projektów socjalnych zostało objętych 977 osób.

Poniżej prezentowane są wybrane projekty socjalne.

„Kocham, wychowuję, wymagam”

Projekt „Kocham, wychowuję, wymagam” został zrealizowany w oparciu o program „Szkoły dla rodziców i wychowawców”, którego celem jest wsparcie rodziców w radzeniu sobie w codziennych relacjach z dziećmi i młodzieżą poprzez naukę umiejętności lepszego porozumiewania się, refleksję nad własną postawą wychowawczą, wymianę doświadczeń.

Spotkania warsztatowe, prowadzone przez asystenta rodziny oraz pracownika Fundacji „Znaczenie”, odbywały się raz w tygodniu w okresie od 27 lutego do 15 maja, w siedzibie Fundacji „Znaczenie”, ul. Batorego 2/18. Odbiorcami projektu byli rodzice zarówno z rodzin korzystających ze wsparcia Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krakowie (zakwalifikowani w oparciu o skierowane przez prowadzącego pracę z rodziną pracownika socjalnego lub asystenta rodziny) oraz z rodzin nie korzystających z pomocy społecznej (zrekrutowani przez pracownika Fundacji „Znaczenie”). Udział w warsztatach był dobrowolny i bezpłatny. Na warsztaty zgłosiło się 14 osób.

„W zdrowym ciele zdrowy duch”

Projekt był skierowany do mieszkańców dzielnic V, VI i VII, korzystających ze wsparcia MOPS oraz emerytów i rencistów zrzeszonych w Klubach Seniora zlokalizowanych na terenie powyższych dzielnic. Uczestnikom przedstawiono informację na temat ośrodków wsparcia a także przekazano ulotki informacyjne dotyczące form pomocy udzielanych przez MOPS. W czasie spotkania przeprowadzona została prelekcja na temat Centrów Aktywności Seniora i zasad zdrowego stylu życia. Uczestnicy podejmowali dyskusje na temat własnych doświadczeń związanych ze zdrowym stylem życia, skorzystali z konsultacji trenerskiej, z porad fizjoterapeuty i dietetyka. Beneficjenci wzięli również udział w zajęciach fitness, aqua aerobiku i muzykoterapii. Łącznie w projekcie uczestniczyło 40 osób.

„Czas Nadziei i radości”

Celem projektu było wzmocnienie więzi społecznych i rodzinnych, a także przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez modelowanie i podtrzymanie umiejętności uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej. W dniu 19 grudnia 2019 r. w Karczmie „Rzym” przy ul. Tynieckiej odbyło się spotkanie wigilijne, w którym wzięło udział 55 osób samotnych, starszych, niepełnosprawnych, z rodzin niepełnych i wielodzietnych, zamieszkałych na terenie dzielnicy VIII. Dzieci biorące udział w projekcie otrzymały paczki świąteczne pozyskane od darczyńców. Spotkanie wigilijne poprzedzone było warsztatami bożonarodzeniowymi (finansowanymi z wkładu własnego) w Ośrodku Wsparcia dla Osób Starszych przy ul. Komandosów 18, podczas których uczestnicy wykonali stroiki oraz ozdoby świąteczne.

„Cicha Noc 2019”

W ramach projektu odbyły się dwie kolacje wigilijne. W dniu 12 grudnia 2019 r. 24 mieszkańców Dzielnicy X spotkało się w restauracji „U Pana Cogito”, natomiast w dniu 13 grudnia 2019 r. 32 mieszkańców Dzielnicy XIII uczestniczyło w spotkaniu w restauracji „Pokusa” działającej przy Zespole Szkół Gastronomicznych w Krakowie. 9 grudnia 2019 r. odbyły się zajęcia warsztatowe, podczas których uczestnicy projektu przygotowywali ozdoby świąteczne. Ponadto w dniach od 4 do 6 grudnia 2019 r. dla osób starszych, samotnych i niepełnosprawnych, którzy ze względów zdrowotnych nie mogli uczestniczyć w kolacji wigilijnej, pracownicy socjalni dostarczyli paczki świąteczne. Paczki zostały zakupione ze środków finansowych Rady Dzielnicy X i Rady Dzielnicy XIII dla 58 mieszkańców z obu dzielnic.

Dzielnicowe Centrum Pomocy Osobom Niepełnosprawnym i Starszym.

Głównym celem projektu było wspieranie i aktywizacja mieszkańców Dzielnicy III, w szczególności osób niepełnosprawnych i starszych. W ramach projektu odbyły się 2 wyjazdy do Słowackiej Orawy oraz do Nowego Wiśnicza i Lipnicy Murowanej, zajęcia ruchowe „Zdrowy kręgosłup” oraz „Taniec w kręgu i linowy”, warsztaty zapamiętywania i koncentracji, warsztaty higieny snu, „wyjścia” do instytucji kultury. Udział w zajęciach był bezpłatny i stanowił dla mieszkańców okazję do nawiązania nowych relacji, nabycia nowych umiejętności i wiedzy z zakresu m.in. zdrowia oraz aktywności fizycznej. W 2019 r. w projekcie wzięły udział łącznie 94 osoby.

3. Kluby Rodziców

W 2019 roku w ramach Programów Aktywności Lokalnej MOPS funkcjonowały dwa Kluby Rodziców: przy ul. Jaremy 1 oraz przy ul. Dąbrówki 7/4. Celem działań Klubów jest wzmocnienie więzi i kształtowanie pozytywnych relacji rodziców i dzieci oraz podnoszenie kompetencji rodzicielskich. Kluby stwarzają otwartą i przyjazną przestrzeń dla rodziców, którzy szukają możliwości wymiany doświadczeń i zdobycia nowych umiejętności bazując na wiedzy innych rodziców bądź specjalistów działających w ramach Klubu.

Zrealizowano 159 godzin zajęć podczas 83 spotkań, w których wzięło udział 83 dzieci oraz 74 rodziców. Oferta Klubu Rodziców, z jakiej można było skorzystać obejmowała: masaż Shantala, zajęcia Bobojogi, wycieczki, warsztaty edukacyjne dla rodziców, zajęcia z logorytmiki. Środki finansowe przeznaczone na realizację działań w ramach Klubów wyniosły w 2019 roku 17 964,30 zł.

4. Realizacja Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla GMK na lata 2014 – 2020

Zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie są realizowane w oparciu o ustawę o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie i Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz formularzy „Niebieska Karta”, a także w ramach obowiązującego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Miejskiej Kraków na lata 2014 – 2020 został przyjęty uchwałą nr CXII/1732/14 Rady Miasta Krakowa z dnia 9 lipca 2014 r. W realizację Programu zaangażowani zostali członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz przedstawiciele instytucji reprezentowanych w Zespole.

Funkcjonujący od 2011 roku Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie zajmuje się realizacją działań zarówno na poziomie ogólnomiejskim – Zespół Strategiczny, jak i na poziomie dzielnic – dziewięć Zespołów ds. działań lokalnych, których obszar działania pokrywa się z rejonami poszczególnych Filii MOPS.

W przypadku sytuacji podejrzenia, że osoba doświadcza przemocy w rodzinie, przedstawiciel jednej z pięciu instytucji tj. policji, pomocy społecznej, oświaty, ochrony zdrowia lub komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, zobowiązanych do realizacji procedury „Niebieskie Karty”, wszczyna procedurę. Jest to początek bezpośredniej pracy z rodzinami dotkniętymi przemocą, która ma na celu przerwanie przemocy w rodzinie oraz udzielenie stosownej pomocy członkom danej rodziny. Działania te realizują członkowie grup roboczych, w skład których wchodzi przedstawiciele instytucji będący w bezpośrednim kontakcie z rodziną, m.in. przedstawiciele MOPS, policji, oświaty, ochrony zdrowia, a także kuratorzy i psycholodzy.

W 2019 r. powołano 800 nowych grup roboczych. Natomiast łączna liczba grup roboczych realizujących swoje działania w 2019 r. wyniosła 1 205, w tym 405 grup roboczych powołanych w roku poprzednim. Członkowie grup roboczych spotykali się 3 352 razy na posiedzeniach w ramach procedury Niebieskie Karty.

Realizacja Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w 2019 roku odbywała się poprzez:

- zapewnienie wsparcia dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie, w tym zapewnienie schronienia osobom doświadczającym przemocy w rodzinie,
- prowadzenie grup wsparcia dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie,
- udzielanie poradnictwa psychologicznego i prawnego dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie,
- podejmowanie działań informacyjno – edukacyjnych z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- prowadzenie oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie,
- organizację szkoleń dla pracowników instytucji zobowiązanych do przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Gminie Miejskiej Kraków,
- organizację konferencji z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, skierowanej do przedstawicieli instytucji zobowiązanych do przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności osób pracujących w kontakcie z osobami starszymi, w tym członków Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz członków grup roboczych z terenu Gminy Miejskiej Kraków.

W 2019 roku pracownicy socjalni wszczęli 291 procedur „Niebieskie Karty”, a z innych instytucji zobowiązanych do wszczęcia procedury do Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie wpłynęło 518 „Niebieskich Kart w tym: 441 – Policja, 45 – oświata, 20 – ochrona zdrowia, 12 – Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, co łącznie daje 809 „Niebieskich Kart”.

W 2019 roku realizowanych było 1 156 procedur „Niebieskie Karty” obejmujących procedury wszczęte w 2019 roku oraz kontynuowane z lat poprzednich. Zakończono 807 procedur „Niebieskie Karty”.

W ramach realizacji procedury „Niebieskie Karty” pomocą zostały objętych 1 059 rodzin (3 151 osób).

Osoby dotknięte przemocą w rodzinie, miały możliwość korzystania z dostępnych na terenie Krakowa form wsparcia, terapii i poradnictwa.

W stosunku do osób, wobec których istniało podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, podejmowane oddziaływania polegały m.in. na: wizytach pracowników socjalnych w miejscu zamieszkania rodziny, motywowaniu osób stosujących przemoc w rodzinie do zmiany zachowania wobec najbliższych oraz do uczestnictwa w spotkaniach grupy korekcyjno – edukacyjnej. W sytuacjach przemocy w rodzinie, gdzie dochodziło do zachowań noszących znamiona przestępstwa, składane były zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa.

Rodzinom, w których wystąpił problem przemocy udzielono również pomocy finansowej i rzeczowej. W 2019 roku Ośrodek na podstawie decyzji administracyjnych przyznał pomoc dla 312 rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”. (*Informacje dotyczące zadania interwencji kryzysowej zob. rozdział nr 25*).

4.1 Działania w ramach kampanii „Bądźmy wrażliwi!”

Prowadzona jest kampania „Bądźmy wrażliwi!”, w ramach której realizowane są działania mające na celu podnoszenie świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie, mająca na celu osłabienie stereotypów jej dotyczących, a przede wszystkim podkreślenie obowiązku reagowania na przemoc przez każdego, kto jest jej świadkiem. Działania te są prowadzone przez pracowników MOPS z zaangażowaniem współpracujących instytucji, m.in. policji. W 2019 r. został przygotowany spot zwracający uwagę na przemoc w rodzinie wobec osób starszych, który został zamieszczony na stronach portalu www.krakow.pl oraz . Ponadto przygotowana została broszura informacyjna kierowana do mieszkańców Krakowa, w której wskazane zostały możliwe formy pomocy dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie, adresy instytucji pomagających w sytuacji przemocy w rodzinie. W odniesieniu do realizowanych bezpośrednich form kontaktu z mieszkańcami Krakowa, prowadzone były spotkania informacyjno – edukacyjne, warsztaty z uczniami krakowskich szkół, spotkania edukacyjne dla seniorów, podczas których uczestnikom warsztatów i spotkań informacyjno – edukacyjnych przekazywane były gadżety eksponujące hasło „Bądźmy wrażliwi!”. Ponadto dystrybuowane były plakaty, ulotki i materiały informacyjne.

Uczestnicy spotkań byli edukowani w zakresie wiedzy o zjawisku przemocy w rodzinie oraz tego gdzie w Krakowie osoby dotknięte przemocą, jak również świadkowie mogą uzyskać pomoc.

Akcja „Bądźmy wrażliwi!” skierowana jest do wszystkich mieszkańców Krakowa, ma na celu podkreślanie obowiązku reagowania na przemoc przez każdą osobę która wie o takich sytuacjach, uwrażliwiać na problem przemocy w rodzinie, jak również wskazywać gdzie szukać pomocy.

4.2 Mieszkanie chronione dla kobiet i kobiet z dziećmi

W 2019 roku w okresie styczeń – październik w ramach umowy na powierzenie realizacji zadania, na zlecenie Gminy Miejskiej Kraków, kontynuowano prowadzenie mieszkań chronionych dla kobiet i kobiet z dziećmi, w tym osób, które opuściły specjalistyczny ośrodek wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie. Wydatkowano od stycznia do października 150 000 zł.

Od 1 listopada 2019 r. zadanie to realizowane jest przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie. Trzy mieszkania chronione łącznie zapewniają 20 miejsc. W 2019 roku w związku z realizacją zadania wydatkowano 15 258 złotych. Z pomocy w tej formie w roku 2019 skorzystało 20 osób (w tym 10 osób dorosłych i 10 dzieci).

4.3 Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie (SOW)

Ośrodek jest całodobową placówką udzielającą specjalistycznej pomocy osobom doświadczającym przemocy w rodzinie, w tym zapewnia 25 miejsc schronienia na okres do 3 miesięcy, z możliwością przedłużenia w uzasadnionych przypadkach. W Ośrodku zapewniona jest pomoc psychologiczna, prawna, pedagogiczna oraz pomoc pracownika socjalnego dla osób doświadczających przemocy w rodzinie. Prowadzone są grupy wsparcia, grupy terapeutyczne, wsparcie grupowe dla dzieci, a także terapia indywidualna ukierunkowana na wsparcie osoby doświadczającej przemocy w rodzinie oraz nabycie umiejętności ochrony przed osobą stosującą przemoc w rodzinie.

Do SOW mogą zgłaszać się osoby doświadczające przemocy z terenu całego kraju. Nie jest wymagane żadne skierowanie ani nie są w tym zakresie wymagane decyzje administracyjne. Pomoc jest udzielana bezpłatnie. W 2019 r. z całodobowej pomocy w SOW skorzystało 97 osób (53 osoby dorosłe oraz 44 dzieci), natomiast z pomocy ambulatoryjnej skorzystało 119 osób.

Prowadzenie Ośrodka zostało zleczone przez Gminę Miejską Kraków podmiotowi niepublicznemu wyłonionemu w trybie otwartego konkursu ofert. Zadanie jest finansowane z budżetu Państwa. W 2019 roku na realizację zadania wydatkowano 420 000 zł.

5. Usługi opiekuńcze

Usługi opiekuńcze to świadczenie niepieniężne z pomocy społecznej, obejmujące pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem. Wymiar i zakres usług opiekuńczych uzależniony jest od stanu zdrowia podopiecznych, ich sytuacji rodzinnej i materialnej, sprawności psychofizycznej, jak również możliwości wsparcia i udzielenia pomocy ze strony rodziny i środowiska. W ramach usług opiekuńczych wyróżniamy także usługi specjalistyczne, w sytuacji, gdy osoba chora, niepełnosprawna wymaga specjalistycznego wsparcia, aby lepiej funkcjonować w swoim środowisku.

Podstawą świadczenia wszystkich rodzajów usług jest decyzja administracyjna określająca: miejsce i okres świadczenia usług, rodzaje czynności wykonywanych w ramach usług, łączny czas wykonywania usług oraz wysokość i termin wnoszenia odpłatności. Liczba godzin dziennie oraz liczba dni w tygodniu, w których świadczone są usługi jest określona indywidualnie, w zależności od sytuacji i potrzeb danej osoby/rodziny.

W 2019 r. w Gminie Miejskiej Kraków usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze realizowały podmioty wyłonione w wyniku rozstrzygnięcia otwartego konkursu ofert. W celu podwyższenia jakości świadczonych usług opiekuńczych oraz w związku ze wzrostem kosztów pracy osób świadczących usługi opiekuńcze w 2019 roku podwyższone zostały stawki za godzinę usług opiekuńczych.

5.1 Usługi opiekuńcze na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych

Wsparcie w formie usług opiekuńczych przeznaczone jest dla tych mieszkańców Krakowa, którzy z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób, a są jej pozbawieni. Usługi opiekuńcze obejmują czynności o charakterze gospodarczym i pielęgnacyjnym. Zasady przyznawania pomocy w formie usług opiekuńczych, zakresy czynności wchodzących w skład usług opiekuńczych oraz szczegółowe zasady ustalania wysokości odpłatności za usługi opiekuńcze reguluje Uchwała Nr XXI/272/07 Rady Miasta Krakowa z dnia 26 września 2007 r. (t.j. Uchwała Nr CVIII/2814/18 z dnia 29.08.2018 r.).

W przypadku, gdy dochód osoby lub na osobę w rodzinie nie przekracza kryterium dochodowego określonego w ustawie o pomocy społecznej, usługi świadczone są nieodpłatnie. W pozostałych przypadkach stosuje się tabele odpłatności zamieszczone w uchwale. Maksymalna odpłatność za godzinę (tj. 100%) w 2019 r. wynosiła 22,60 zł.

W 2019 r. nastąpił wzrost stawki za 1 godzinę usług opiekuńczych, co spowodowało wzrost kosztu realizacji zadania.

Usługi opiekuńcze na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych świadczone były przez trzy podmioty:

- Fundację na Rzecz Chorych na SM im. Bł. Anieli Salawy w Krakowie (na terenie Dzielnic I – III Gminy Miejskiej Kraków);
- Małopolski Zarząd Wojewódzki Polskiego Komitetu Pomocy Społecznej w Krakowie (na terenie Dzielnic IV – VII Gminy Miejskiej Kraków);
- Małopolski Oddział Okręgowy Polskiego Czerwonego Krzyża w Krakowie (na terenie Dzielnic VIII – XVIII Gminy Miejskiej Kraków).

Przyznanie usług opiekuńczych poprzedza diagnoza sytuacji osoby ubiegającej się o wsparcie przeprowadzona przez pracownika socjalnego przy udziale przedstawiciela podmiotu realizującego usługi. Spotkanie diagnostyczne odbywa się u osoby obejmowanej usługami i ma na celu właściwe określenie potrzeb i barier osoby, a także szczegółowe zaplanowanie wymiaru i zakresu wsparcia.

Na realizację usług opiekuńczych w 2019 r. pozyskano środki w ramach Programu „Usługi opiekuńcze dla osób niepełnosprawnych” – edycja 2019 w ramach Solidarnościowego Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych, które pozwoliły na realizację 12 405 godz. Celem Programu było wsparcie społeczne w formie usług opiekuńczych osób niepełnosprawnych w wieku do 75 roku życia ze znacznym stopniem niepełnosprawności.

W 2019 r. wykonano łącznie 829 752,5 godzin usług opiekuńczych. Nakłady finansowe na realizację usług opiekuńczych wyniosły 18 520 621,86 zł, w tym 280 353 zł w ramach Solidarnościowego Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych. Pomocą w formie usług opiekuńczych objęto 2 365 osób.

5.2 Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla rodzin z niepełnosprawnymi dziećmi

Pomoc w formie specjalistycznych usług opiekuńczych dla rodzin z dziećmi z niepełnosprawnością przeznaczona jest dla rodzin zamieszkałych w Krakowie, w których wychowywane jest przynajmniej jedno dziecko niepełnosprawne i które w związku z niepełnosprawnością dziecka wymagają specjalistycznego wsparcia. Celem przyznania tej formy pomocy jest ograniczenie negatywnego wpływu niepełnosprawności dziecka na kształtowanie wzajemnych relacji pomiędzy członkami rodziny oraz na funkcjonowanie rodziny w otoczeniu społecznym.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla rodzin z dziećmi z niepełnosprawnością świadczone mogą być przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym, posiadające wykształcenie: psychologa, pedagoga, logopedy, asystenta osoby niepełnosprawnej, terapeutę zajęciowego, pielęgniarki, pracownika socjalnego.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze polegają w szczególności na:

- wspieraniu rodziny w uczeniu i rozwijaniu umiejętności dziecka niepełnosprawnego niezbędnych do samodzielnego życia (kształtowanie umiejętności zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych i umiejętności społecznego funkcjonowania; motywowanie do aktywności, leczenia, rehabilitacji; prowadzenie treningów umiejętności samoobsługi i umiejętności społecznych; wspieranie w codziennych czynnościach życiowych);
- interwencji i pomocy w życiu w środowisku i rodzinie (pomoc w radzeniu sobie w sytuacjach kryzysowych; ułatwianie rodzinie dostępu do edukacji i kultury; doradztwo w zakresie możliwości uzyskania pomocy ze strony innych instytucji; pomoc w załatwianiu spraw urzędowych; kształtowanie pozytywnych relacji w rodzinie oraz odpowiednich postaw wobec dziecka niepełnosprawnego);
- wspieraniu i treningu rodziny w zakresie wspomagania procesu leczenia (treningi dotyczące pielęgnacji dziecka, podawania leków, zachowania terminów badań, pomoc w dotarciu do placówek służby zdrowia oraz placówek rehabilitacyjnych).

Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla rodzin z dziećmi z niepełnosprawnością mogą być również świadczone poprzez przejęcie czasowej opieki nad dzieckiem niepełnosprawnym w celu umożliwienia rodzicom załatwienia spraw związanych z prowadzeniem gospodarstwa domowego, spraw urzędowych, dbania o własne zdrowie, a także celem umożliwienia rodzicom dzieci z niepełnosprawnością odpoczynku. Osoba świadcząca specjalistyczne usługi opiekuńcze może również przejąć czasową opiekę nad dzieckiem z niepełnosprawnością celem odprowadzenia bądź przyprowadzenia dziecka do/z przedszkola lub szkoły. Szczegółowe zasady ustalania wysokości odpłatności za specjalistyczne usługi opiekuńcze oraz tryb ich pobierania, a także zasady częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat określa Załącznik Nr 2 do Uchwały Nr LXXIV/941/09 Rady Miasta Krakowa z dnia 3 czerwca 2009 r., zmienionej Uchwałą Nr LXI/1340/16 Rady Miasta Krakowa z dnia 21 grudnia 2016 r., zmienionej Uchwałą Nr LXIX/1689/17 Rady Miasta Krakowa z dnia 12 kwietnia 2017 r. W przypadku rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym, gdy dochód na osobę w rodzinie nie przekracza 200% kryterium dochodowego określonego w art. 8 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej, usługi świadczone są nieodpłatnie.

W 2019 r. zadanie realizował Małopolski Oddział Okręgowy Polskiego Czerwonego Krzyża. Zrealizowano 19 327,5 godzin usług. Na ten cel wydatkowano 457 210,25 zł. Pomocą objęto 84 rodziny z dziećmi z niepełnosprawnością.

5.3 Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi

Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi, świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym są dostosowane do szczególnych potrzeb, wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności. Usługi te obejmują czynności polegające na:

- uczeniu i rozwijaniu umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia (kształtowanie umiejętności zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych i umiejętności społecznego funkcjonowania, motywowanie do aktywności, leczenia i rehabilitacji, prowadzenie treningów umiejętności samoobsługi i umiejętności społecznych, wspieranie w codziennych czynnościach życiowych; interwencje i pomoc w życiu w rodzinie; pomoc w załatwianiu spraw urzędowych; pomoc w gospodarowaniu pieniędzmi),
- pielęgnacji, jako wspierania procesu leczenia (pomoc w dostępie do świadczeń zdrowotnych; pilnowanie wizyt lekarskich, badań diagnostycznych, przyjmowania leków; pomoc w dotarciu do placówek służby zdrowia i placówek rehabilitacyjnych).

Specjalistyczne usługi opiekuńcze mają charakter wspierająco – aktywizujący, w związku z czym czynności winny być realizowane w sposób zapewniający możliwie jak najszersze

uczestnictwo w nich osoby objętej wsparciem (przy uwzględnieniu jej aktualnej kondycji zdrowotnej) oraz ścisłej współpracy w realizacji usług z najbliższym otoczeniem osoby.

Szczegółowe zasady realizacji specjalistycznych usług opiekuńczych, w tym również zasady ustalania wysokości odpłatności za usługi, określa rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych. W przypadku, gdy dochód osoby lub na osobę w rodzinie nie przekracza kryterium dochodowego, określonego w ustawie o pomocy społecznej, specjalistyczne usługi opiekuńcze świadczone są nieodpłatnie. W pozostałych przypadkach wysokość odpłatności ustalana jest na podstawie tabeli zawartej w rozporządzeniu. Odpłatność maksymalna (tj. 100%) wynosiła w okresie I–VIII 2019 r. – 24,90 zł, a w okresie IX – XII 2019 – 26,00 zł. Usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi świadczone były w 2019 r. przez Fundację na Rzecz Chorych na SM im. Bł. Anieli Salawy. W 2019 r. wykonano 115 274,50 godzin specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Na ten cel wydatkowano środki w wysokości 2 891 634,72 zł. Pomocą objęto łącznie 394 osoby.

6. Usługa asystenta osoby niepełnosprawnej

Usługą asystenta osoby niepełnosprawnej w 2019 roku objęto 32 osoby. Celem usługi była pomoc w reintegracji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych. Asystent poprzez asystowanie w codziennych czynnościach życiowych, pomoc przy załatwianiu spraw urzędowych, czy też udział w kształtowaniu właściwych relacji osoby niepełnosprawnej z innymi, w szczególności z osobami z bezpośredniego otoczenia i ze środowiska lokalnego, pomagał w przywróceniu możliwości funkcjonowania osoby w społeczeństwie. Dodatkowo asystent towarzyszył osobie niepełnosprawnej w czynnościach wspierających proces leczenia, tj. pomagał w dotarciu do placówek służby zdrowia oraz placówek rehabilitacyjnych, pomagał w zakupie leków, czy też wspierał w uzyskaniu zatrudnienia. W 2019 r. usługa asystenta osoby niepełnosprawnej świadczona była przez 5 osób. Na realizację zadania przeznaczono łączną kwotę w wysokości 42 705,72 zł.

W październiku 2019 r., w odpowiedzi na ogłoszony przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej nabór, został złożony wniosek o przyznanie środków finansowych w ramach Programu „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” edycja 2019–2020. Program ten przewiduje wsparcie finansowe dla gmin (powiatów) do wysokości 100% kosztów w zakresie zapewniania świadczenia usługi asystenta dostosowanej do potrzeb osoby niepełnosprawnej. W ramach Programu pozyskano środki w wysokości 963 795 zł.

W dniu 18 grudnia 2019 r. Rada Miasta Krakowa podjęła Uchwałę w sprawie przystąpienia Gminy Miejskiej Kraków do realizacji Programu „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” edycja 2019 – 2020, a 30 grudnia 2019 r. podpisana została umowa na realizację zadania.

Usługa asystenta w rodzinie z dzieckiem z niepełnosprawnością świadczona była w 2019 r. przez Fundację Instytut Rozwoju Regionalnego. Do lutego 2019 r. zadanie realizowane było w ramach projektu dofinansowanego ze środków unijnych pn. „Bariery zamieniamy na szanse” (szerzej zob. rozdział nr 10), natomiast od marca 2019 r. – w ramach środków własnych Gminy Miejskiej Kraków.

Realizacja zadania polegającego na świadczeniu usługi asystenta w rodzinie z dzieckiem z niepełnosprawnością obejmuje w szczególności:

- sprawowanie opieki nad dzieckiem z niepełnosprawnością na czas nieobecności rodzica,
- pomoc dziecku w nauce i/lub przyswojeniu podstawowych umiejętności życiowych i społecznych,
- towarzyszenie rodzicowi w czynnościach opiekuńczych, kontaktach z instytucjami,
- udzielanie informacji rodzicom w zakresie możliwości samopomocy oraz pozyskiwania wiedzy o formach i podmiotach mogących udzielić pomocy dziecku,

– realizację działań na rzecz rodziny (np. reprezentowanie w instytucjach).

W 2019 r. ze wsparcia asystentów skorzystało 45 rodzin z dzieckiem z niepełnosprawnością. Na realizację zadania łącznie wydatkowano w 2019 roku 160 444,73 zł.

7. Realizacja zadań w zakresie zatrudnienia socjalnego

MOPS realizuje zadania z zakresu integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w oparciu o ustawę o zatrudnieniu socjalnym, w ramach klubów integracji społecznej oraz centrów integracji społecznej.

7.1 Kluby Integracji Społecznej

W klubach integracji społecznej organizowane są w szczególności indywidualne działania na rzecz reintegracji społecznej i zawodowej, grupowe działania na rzecz reintegracji społecznej i zawodowej, roboty publiczne oraz prace społecznie użyteczne.

7.1.1 Klub Integracji Społecznej MOPS

W 2019 roku z wsparcia KIS MOPS skorzystało 490 uczestników, w tym 199 osób rozpoczęło uczestnictwo w 2018 roku. W 2019 r. 325 osób zakończyło udział w KIS. W wyniku udzielonego wsparcia zatrudnienie podjęło łącznie 119 osób, tj. 24% ogółu osób uczestniczących w KIS.

KIS MOPS realizował następujące zadania:

I. Reintegracja społeczna, której celem jest odbudowa i podtrzymanie u uczestnika KIS umiejętności udziału w życiu społeczności lokalnej i pełnienia ról społecznych w miejscu pracy, zamieszkania lub pobytu.

Reintegracja społeczna realizowana była poprzez:

1. Wsparcie i poradnictwo indywidualne: warunkiem uczestnictwa w KIS jest realizacja zawartego kontraktu socjalnego. Wszyscy uczestnicy byli objęci wsparciem indywidualnym pracowników socjalnych KIS oraz poradnictwem specjalistycznym, w ramach którego psycholog i prawnik, terapeuta uzależnień udzielili 1 497 porad.
2. Wsparcie grupowe, z którego korzystali wszyscy uczestnicy KIS. Wsparcie to było organizowane w KIS w różnorodnych formach umożliwiających uczestnikowi dokonanie wyboru aktywności adekwatnej do jego ścieżki rozwoju, określonej w kontrakcie socjalnym. Zajęcia prowadzone były w formie grup: edukacyjnych, wsparcia i samopomocy oraz warsztatów łączna liczba spotkań w ramach ww. działań wyniosła 795.

II. Reintegracja zawodowa, której celem jest odbudowa i podtrzymanie u osoby uczestniczącej w KIS zdolności do świadczenia pracy na rynku pracy.

Reintegracja zawodowa realizowana była poprzez:

1. Doradztwo zawodowe – ze wsparcia doradcy zawodowego skorzystało 426 osób (udzielono łącznie 1 163 porad).
2. Organizację Grup Wsparcia Integracji Zawodowej (139 spotkań) oraz warsztatów grupowych (44 warsztaty prowadzone przez doradców zawodowych)
3. Organizację działań o charakterze zatrudnieniowym:
  - Prac społecznie użytecznych – w 42 podmiotach pracę realizowało 236 osób. Wykonywano prace m.in.: gospodarcze, biurowe, opiekuńcze, porządkowe, pomocy kuchennej i ogrodnicze.

- Współpraca z pracodawcami i instytucjami rynku pracy. Odbyło się 5 giełd pracy, w ramach których uczestniczyło 70 osób.

7.1.1.1 Program Aktywizacja i Integracja (PAI)

Celem PAI jest poprawa sytuacji osób bezrobotnych na rynku pracy poprzez kształtowanie u uczestników aktywnej postawy w życiu społecznym i zawodowym, tak aby mogli oni przezwyciężyć istniejące deficyty i nabyć zdolność do poruszania się na rynku pracy w celu podjęcia zatrudnienia.

W 2019 r. w MOPS KIS w PAI uczestniczyło 21 osób. Osoby te objęte były wsparciem indywidualnym i grupowym w wymiarze 10 godzin tygodniowo, oraz w wymiarze do 10 godzin tygodniowo wykonywały prace społecznie użyteczne. Efektem udziału w programie jest poprawa funkcjonowania w wymiarze społecznym.

Program Aktywizacja i Integracja w 2019 r. zakończyło 21 osób.

7.1.1.2 Program reintegracji społecznej i zawodowej osób zadłużonych z tytułu korzystania z mieszkań komunalnych

Program realizowany jest poprzez wsparcie indywidualne i grupowe świadczone przez pracowników MOPS KIS ukierunkowane na reintegrację społeczną i zawodową. Uczestnicy otrzymują możliwość wykonywania prostych prac na terenie nieruchomości fortecznych, dzięki którym z zarobionych pieniędzy, pozyskanych świadczeń spłacają istniejące zobowiązania wobec ZBK.

W 2019 r. w cotygodniowych spotkaniach informacyjnych wzięło udział 51 osób, spośród których w Programie uczestniczyło 20 osób zadłużonych.

Kwota spłaconego na rzecz Gminy Miejskiej Kraków zadłużenia wyniosła 53 820,68 zł w tym spłacona przez wykonujących prace społecznie użyteczne 4 228,30 zł oraz osoby, które pracowały w ramach umowy o pracę 49 592,38 zł

Dla Gminy Miejskiej Kraków realizacja Programu poza efektami ekonomicznymi, przynosi efekty społeczne w postaci zmian postaw osób zadłużonych, które stają się aktywne w dążeniu do poprawy swojej sytuacji. Osobom kończącym udział w Programie przekazywane są oferty pracy na wolnym rynku.

7.1.1.3 Realizacja projektu „Bariery zamieniamy na szanse” przez KIS MOPS

Klub Integracji Społecznej w okresie od 1 maja 2016 r. do 30 kwietnia 2019 r. realizował zadania w ramach projektu „Bariery zamieniamy na szanse” w ramach 9 osi priorytetowej Region Spójny Społecznie Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014–2020 działanie 9.1 aktywna integracja, poddziałanie 9.1.1.

W 2019 r. w projekcie wzięło udział 99 uczestników KIS (*szerzej zob. rozdział nr 10*).

7.1.1.4 Realizacja projektu „Aktywni Zawodowo – Aktywni Społecznie”

Projekt realizowany jest przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie od 1 maja 2019 r., współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014–2020.

Projekt kierowany jest do mieszkańców Krakowa, którzy zamieszkują na terenie Gminy Miejskiej Kraków, ukończyli 15 lat, a ich wiodącymi problemami są: bezdomność, niepełnosprawność, bezrobocie, trudności wychowawcze, zaburzenia psychiczne lub uzależnienia.

KIS MOPS w ramach wspomnianego projektu realizuje usługi o charakterze zawodowym: tj. poradnictwo zawodowe – pomoc w odnalezieniu właściwej ścieżki zawodowej, kursy kompetencyjne, opieka trenera zatrudnienia wspieranego w aktywizacji zawodowej, adaptacji na stanowisku pracy oraz w kontaktach z pracodawcą; zatrudnienie subsydiowane.

W roku 2019 w ramach zatrudnienia subsydiowanego pracę realizowały 23 osoby na stanowiskach: robotnik, sprzątaczką, opiekun, pomoc biurowa.

7.1.1.5 Projekt „Kooperacje 3D – model wielosektorowej współpracy na rzecz wsparcia osób i rodzin”

Projekt „Kooperacje 3D – model wielosektorowej współpracy na rzecz wsparcia osób i rodzin” realizowany w formule partnerskiej przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, II Oś Priorytetowa – Efektywne polityki publiczne na rynku pracy, gospodarki i edukacji, Działanie 2.5 – Skuteczna pomoc społeczna.

Celem projektu jest zwiększenie kooperacji oraz poprawa współpracy pomiędzy instytucjami pomocy i integracji społecznej, a podmiotami innych sektorów istotnych z punktu widzenia włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa.

W 2019 r. w ramach realizowanego projektu pozyskano kooperantów i zawiązano tzw. Partnerski Zespół Kooperacyjny – „PZK”.

Do Partnerskiego Zespołu Kooperacyjnego przystąpili:

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Fundacja Sustinae,
- Galicyjska Fundacja Wsparcie, Integracja, Rozwój – Centrum Integracji Społecznej,
- Stowarzyszenie Pomocy Socjalnej Gaudium et Spes,
- Poradnia Leczenia Uzależnień Alko– Med,
- Grodzki Urząd Pracy w Krakowie.

7.1.2 Klub Integracji Społecznej dla osób z orzeczoną niepełnosprawnością

W 2019 r. Klub Integracji Społecznej dla osób niepracujących z orzeczoną niepełnosprawnością prowadzony był na zlecenie Gminy Miejskiej Kraków przez Fundację Sustinae. Do kwietnia 2019 r. zadanie realizowane było w ramach projektu współfinansowanego ze środków unijnych pn. „Bariery zamieniamy na szanse” (*szerzej zob. rozdział nr 10*), natomiast od czerwca 2019 r. ze środków własnych Gminy Miejskiej Kraków.

Oferta KIS zapewnia uczestnikom możliwość skorzystania z następujących form wsparcia: pracy socjalnej, doradztwa zawodowego, poradnictwa prawnego, treningów umiejętności psychospołecznych i zawodowych, szkoleń zawodowych i budujących kompetencje zawodowe uczestnika, staży zawodowych. W ramach staży organizowanych przez KIS pokrywane są koszty dojazdów, ubezpieczenia, badań lekarskich, jak i stypendium stażowego.

W 2019 r. ze wsparcia KIS skorzystało 54 uczestników, spośród których 8 podjęło zatrudnienie. Na realizację zadania w 2019 r. przeznaczono 336 259,95 zł.

7.2 Zadania realizowane przez Centra Integracji Społecznej (CIS)

Centra Integracji Społecznej realizują zadania związane z reintegracją zawodową i społeczną poprzez następujące usługi:

- kształcenie umiejętności pozwalających na pełnienie ról społecznych i osiągnięcie pozycji społecznych, dostępnych osobom niepodlegającym wykluczeniu społecznemu,

- nabywanie umiejętności zawodowych oraz przyuczenie do zawodu, przekwalifikowanie lub podwyższanie kwalifikacji zawodowych,
- naukę planowania życia i zaspokajania potrzeb własnym staraniem, zwłaszcza przez możliwość osiągnięcia własnych dochodów przez zatrudnienie lub działalność gospodarczą,
- uczenie umiejętności racjonalnego gospodarowania posiadanymi środkami pieniężnymi.

7.2.1 Centrum Integracji Społecznej – zadanie realizowane na zlecenie Gminy Miejskiej Kraków przez Galicyjską Fundację „Wsparcie, Integracja, Rozwój”.

Umowa o wsparcie realizacji zadania publicznego polegającego na prowadzeniu Centrum Integracji Społecznej dla mieszkańców Gminy Miejskiej Kraków zawarta została z Galicyjską Fundacją „Wsparcie, Integracja, Rozwój” na okres od 1 sierpnia 2018 r. do 30 czerwca 2021 r. W 2019 r. ze wsparcia CIS skorzystało 79 osób, spośród których 3 podjęły pracę na otwartym rynku pracy.

CIS oferuje wsparcie uczestników w ramach:

1. reintegracji społecznej obejmującej zajęcia indywidualne i grupowe prowadzone przez pracownika socjalnego, psychologa i doradcę zawodowego,
2. reintegracji zawodowej obejmującej zajęcia praktyczne przygotowujące do podjęcia pracy, które odbywają się u pracodawców współpracujących z CIS, np. w domach pomocy społecznej, MPO i innych podmiotach, które zadeklarowały chęć współpracy – w ramach zajęć praktycznych uczestnicy mają możliwość podnoszenia kwalifikacji zawodowych poprzez udział w warsztatach takich, jak: remontowo–porządkowy, pielęgnacji terenów zielonych, opiekuńczo–porządkowy, administracyjno–biurowy, gastronomiczno–porządkowy.

W 2019 r. CIS zagwarantował również dodatkowe formy wsparcia obejmujące:

- konsultacje indywidualne i warsztaty z radcą prawnym,
- konsultacje indywidualne z doradcą finansowym,
- okolicznościowe spotkania świąteczne dla Uczestników,
- warsztaty profilaktyki społecznej z udziałem przedstawicieli Komendy Miejskiej w Krakowie,
- grupę wsparcia dla osób mających problem z nadużywaniem alkoholu,
- grupę wsparcia aktywizującą zawodowo,
- warsztaty – spotkanie z historią.

Na prowadzenie CIS w 2019 r. wydatkowano 503 685,00 zł.

7.2.2 Centrum Integracji Społecznej dla osób bezdomnych

W okresie od 1 lipca 2017 r. do 30 kwietnia 2019 r. zlecono realizację zadania w formie Centrum Integracji Społecznej – 20 miejsc dla osób bezdomnych bez pracy w ramach projektu „Bariery zamieniamy na szanse”. Zadanie realizowało Dzieło Pomocy św. Ojca Pio. Od 1 maja 2019 r. Dzieło Pomocy św. Ojca Pio prowadzi na podstawie nowej umowy Centrum Integracji Społecznej zapewniające 10 miejsc dla osób bezdomnych lub zagrożonych bezdomnością, bez pracy. W ramach zadania prowadzone są usługi z zakresu reintegracji społecznej i zawodowej. Celem podejmowanych działań jest odbudowanie i podtrzymanie u uczestników Centrum zdolności do samodzielnego funkcjonowania na rynku pracy (*szerzej zobacz rozdział nr 10*).

8. Program „Złota Rączka”

Uruchomiony w dniu 18 czerwca 2018 r. Program „Złota Rączka” realizowany jest przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie we współpracy z Wydziałem Polityki Społecznej i Zdrowia UMK. Celem programu jest zapewnienie nieodpłatnej pomocy seniorom w drobnych domowych naprawach. Program dedykowany jest osobom w wieku powyżej 60 r.ż., w pierwszej kolejności samotnym i niepełnosprawnym, prowadzącym jednoosobowe gospodarstwo domowe, zamieszkującym na terenie Krakowa.

Zakres pomocy obejmuje drobne naprawy. Prace realizowane są wyłącznie w lokalu zamieszkiwanym przez osobę ubiegającą się o pomoc. Materiały potrzebne do wykonania prac np. uszczelki, nowy zawias/zamek, farbę, gniazdko zapewnia osoba ubiegająca się o pomoc. Narzędzia do wykonania prac zapewnia MOPS. W szczególnych przypadkach osoby skierowane do wykonania ww. usług towarzyszą seniorom w zakupie niezbędnych materiałów.

W 2019 r. wykonano łącznie 1 328 usług w tym: 267 usług elektrycznych (m.in. wymiana żarówek, gniazdek, wyłączników, naprawa lamp, kinkietów), 379 usług hydraulicznych (m.in. wymiana uszczelki w przeciekających kranach, udrożnienie odpływów), 184 usług ślusarskich (m.in. montaż i wymiana zamków, zawiasów), 117 usług stolarskich (m.in. naprawa zepsutych krzeseł), 18 usług malarskich (m.in. podmalowanie małych powierzchni z zaszpachlowaniem drobnych ubytków), 363 innych usług (m.in. wymiana karniszy, powieszenie obrazów, uszczelnianie okien i drzwi oraz zawieszenie półek).

Prace wykonywały cztery osoby zatrudnione w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Krakowie w ramach umowy zlecenia (jeden emeryt oraz trzech byłych bezrobotnych uczestników KIS MOPS), wypracowując łącznie 2 889 godzin.

9. Realizacja Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Miejskiej Kraków

Program Wspierania Rodziny dla Gminy Miejskiej Kraków jest opracowany w oparciu o ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W Programie obok zadań podstawowych, integralnie związanych z funkcjonowaniem systemu pomocy społecznej, ujęto również zadania komplementarne, których realizacja wynika z innych aktów normatywnych, uwzględniając tym samym korelacje międzydziedzinowe wspierania rodziny. Założenia Programu koncentrują się wokół zaakcentowania znaczenia więzi rodzinnych, podkreślenia roli oferty pomocowej odpowiadającej na potrzeby rodziny wynikające z kolejnych faz cyklu życia rodzinnego oraz rozwijania wszechstronnej sieci oparcia społecznego. Jego adresatami są wszystkie rodziny z dziećmi, niezależnie od ich struktury, statusu materialnego, narodowości czy pochodzenia etnicznego. Takie podejście, akcentując niepowtarzalność i wyjątkowość potrzeb każdej rodziny, umożliwia uzupełnianie się poszczególnych ofert, zarówno tych o wyraźnym charakterze pomocowym, jak i mających przede wszystkim wymiar profilaktyczny, integrujący, kształtujący pozytywny wizerunek rodziny z dziećmi.

Celem nadrzędnym Programu jest zapewnienie możliwości dalszego rozwoju strukturalnej sieci oparcia społecznego dla krakowskich rodzin z dziećmi, dzieci i młodzieży, poprzez:

- specjalistyczną pomoc i wsparcie ukierunkowane na tworzenie optymalnych warunków funkcjonowania środowiska rodzinnego,
- kształtowanie warunków wzmacniających funkcjonowanie systemu rodzinnego, z uwzględnieniem potrzeb dzieci z niepełnosprawnością i ich rodzin,
- zapewnienie możliwie pełnego dostępu do świadczeń i usług wspierających socjoekonomiczne funkcjonowanie rodziny,
- kreowanie przestrzeni do rozwijania kompetencji osobistych i społecznych dzieci i młodzieży.

9.1 Usługa asystenta rodziny

Asystenci rodziny realizują zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”. Asystentura rodzinna stanowi cenną pomoc dla całej rodziny w procesie przezwyciężaniu trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczych i wychowawczych. Asystenci pomagają także tym rodzicom, którzy dążą do powrotu swoich dzieci pod opiekę. Wspierają i koordynują różnorodne usługi dedykowane kobietom w ciąży, szczególnie w przypadku ciąży powikłanej, rodzinom dzieci, u których zdiagnozowano ciężkie, nieodwracalne upośledzenie lub nieuleczalną chorobę zagrażającą ich zdrowiu i życiu, powstałe w prenatalnym okresie rozwoju dziecka albo w czasie porodu. W 2019 r. z asystentury rodzinnej skorzystało 615 rodzin. Realizacja usługi była współfinansowana w ramach: projektu dofinansowanego ze środków europejskich pn. „Bariery zamieniamy na szanse” (*szerzej zobacz rozdział nr 10*) programu Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej pn. „Program asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej na rok 2019” (*szerzej zobacz rozdział nr 29*).

9.1.1 Badania jakości świadczenia usługi asystenta rodziny

Celem badania było poznanie wpływu asystentury rodzinnej na zdolność systemu rodzinnego do radzenia sobie w trudnych sytuacjach. Konstrukcja narzędzia badawczego (ankiety) opierała się na założeniu, że im sprawniej funkcjonujący system rodzinny, tym większa zdolność członków rodziny do przezwyciężania pojawiających się trudności i kryzysów. W badaniu ankietowym wzięło udział przeszło 23% rodzin korzystających z asystentury rodzinnej w okresie od stycznia do listopada 2019 r. (140 spośród 599 rodzin). W badanej populacji najbardziej liczną grupę stanowiły osoby między 31 a 40 rokiem życia (48%). 55% osób ankietowanych zadeklarowało samotne rodzicielstwo. W ocenie 79% badanych, współpraca z asystentem rodziny sprawiła, że czują się bardziej pewni siebie, przy czym 43% respondentów udzieliło na to pytanie odpowiedzi „zdecydowanie tak”. Wzmocnienia poczucia pewności w obszarze pełnienia ról rodzicielskich nie dostrzegł jedynie 1% uczestników badania. 82% osób biorących udział w badaniu uznało, iż współpraca z asystentem rodziny wpłynęła na to, że czują się bezpiecznie w rodzinie, a jedynie 2% nie zgodziło się ze stwierdzeniem „wspieramy się w trudnych chwilach”. Przeważająca większość ankietowanych (85%) uznała, że w ich rodzinach można swobodnie wyrażać swoje myśli, a 73% respondentów wskazało, iż asystentura rodzinna przyczyniła się do zmniejszenia stopnia odczuwania lęku przed kłopotami, trudnościami, które może w przyszłości napotkać ich rodzina. 81% dostrzegło, że częściej podejmują wspólne działania w gronie rodzinnym. Zdaniem 87% badanych, współpraca z asystentem rodziny pozytywnie wpłynęła na umiejętność dokonywania analizy różnych możliwości rozwiązania problemu. Porównywalnie (85%) został oceniony wpływ asystentury rodzinnej na zdolność do podejmowania działania w trudnych sytuacjach. Jedynie 3% ankietowanych nie zauważyło, aby współpraca z asystentem rodziny przyczyniła się do łatwiejszego radzenia sobie w nowych sytuacjach, a aż 88% zgodziło się ze stwierdzeniem „pomimo przeszkód dążymy do celu”.

Uzupełniającym elementem badania było poznanie opinii asystentów rodziny na temat wpływu świadczonej przez nich usługi na poziom zdolności systemu rodzinnego do przezwyciężania różnorodnych trudności. W badaniu wzięło udział 28 asystentów. Uczestnicy badania zauważyli u odbiorców swoich usług wzrost wiedzy na temat sposobów przezwyciężania trudności, radzenia sobie z problemami (77%), a także spadek poczucia bezradności (67%), większą samodzielność (68%) i lepszą samoocenę (59%). Ich zdaniem członkowie rodzin stawali się bardziej otwarci (75%) i wykazywali większe zaangażowanie w sprawy rodzinne. Zaobserwowali również większą aktywność w poszukiwaniu możliwości

spędzania wspólnie wolnego czasu (50%) oraz dostrzegli wzrost aktywności w kontaktach z otoczeniem (47%).

Sumując wyniki badania, należy zwrócić uwagę na fakt, że respondenci zauważają związek pomiędzy współpracą z asystentem rodziny a wzrostem wiedzy na temat sposobów rozwiązywania problemów, poprawą komunikacji, wzrostem samooceny rodziców i odczuwaniem większej pewności siebie w pełnieniu ról rodzicielskich. Szczególnie istotnym rezultatem jest dostrzeżenie przez osoby badane wpływu oddziaływania asystentury rodzinnej na zwiększenie poziomu zdolności rodziny do rozwiązywania problemów i radzenia sobie w nowych, trudnych sytuacjach. Można zatem stwierdzić, iż korzystanie z usługi asystenta rodziny, pomagając przewyciężać bieżące trudności i kryzysy życia rodzinnego, tworzy warunki sprzyjające temu, aby członkowie rodziny sprawnie poradzili sobie z kolejnymi zmianami, wyzwaniami.

9.2 Rodziny wspierające

Pomoc ze strony rodzin wspierających stanowi jedną z form wsparcia na rzecz rodzin przeżywających trudności związane z opieką i wychowaniem (również w przypadku dzieci z niepełnosprawnością), prowadzeniem gospodarstwa domowego. Do ich zadań należy również pomaganie dzieciom w nauce, a także wsparcie w organizowaniu czasu wolnego. Ze względu na specyfikę tej formy pomocy świadczone wsparcie ma charakter długofalowy, czasem nawet kilkuletni. Rodziny wspierające wyłaniane są z bezpośredniego otoczenia dziecka z rodziny wspieranej.

W 2019 r. funkcjonowały 3 rodziny wspierające, które zakończyły realizację swoich zadań z uwagi na m.in. osiągnięcie pełnoletności przez dziecko z rodziny wspieranej, zmiany miejsca zamieszkania rodziny wspieranej. Wyniki przeprowadzonych rozmów ewaluacyjnych wskazały, iż rodziny wspierane nie tylko odczuwały satysfakcję z otrzymanej pomocy, ale również dostrzegały jej wpływ na zaistnienie pozytywnych zmian w swojej sytuacji życiowej. Mając na uwadze skuteczność tej formy pomocy, znaczenie pozytywnych, „niesformalizowanych” interakcji, bazujących na autorytecie i zaufaniu do rodziny wspieranej, kontynuowane będą działania promujące korzystanie z pomocy rodzin wspierających. Kwota wydatkowa na realizację tego zadania w 2019 roku wyniosła 2 346,88 zł.

9.3 Usługa „Pomoc w domu”

Usługa „Pomoc w domu” dedykowana jest opiekunom osób z orzeczoną znacznym stopniem niepełnosprawnością oraz rodzinom, w których wychowywane jest dziecko z niepełnosprawnością charakteryzującą się wskazaniem konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji. Realizacja usługi wynika z Programu kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem”, a jej celem, obok udzielania wsparcia rodzicom i opiekunom osób z niepełnosprawnością w realizacji codziennych obowiązków domowych, jest aktywizacja osób bezrobotnych wykonujących usługę w ramach prac społecznie użytecznych. W 2019 r. usługa była realizowana w 4 rodzinach przez 4 uczestników Klubu Integracji Społecznej w ramach prac społecznie użytecznych, w łącznym wymiarze 1 219 godzin. Łączna wysokość kosztów poniesionych na realizację usługi wyniosła 10 265,90 zł.

9.4 Placówki wsparcia dziennego

Zgodnie z założeniami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej jedną z form wsparcia rodziny jest objęcie dziecka opieką w placówce wsparcia dziennego. Placówki prowadzone są w formie opiekuńczej, specjalistycznej oraz pracy podwórkowej. Placówki wsparcia dziennego zapewniają opiekę i wychowanie, a także pomoc w nauce oraz organizację czasu wolnego w formie zapewniającej rozwój dzieci i młodzieży – między innymi poprzez zabawę, zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowań. Placówki prowadzone w formie specjalistycznej organizują również zajęcia socjoterapeutyczne, terapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne oraz logopedyczne, a także terapię pedagogiczną, psychologiczną i socjoterapię. Z kolei placówki prowadzone w formie pracy podwórkowej realizują działania animacyjne i socjoterapeutyczne. Placówki wsparcia dziennego współpracują z rodzicami i opiekunami dziecka oraz placówkami oświatowymi. Pobyt w placówkach wsparcia dziennego jest nieodpłatny i dobrowolny, poza sytuacjami, gdy dziecko zostanie skierowane do placówki przez sąd rodzinny. Placówki funkcjonują przez cały rok, we wszystkie dni robocze, a w okresie wakacyjnym i ferii zimowych organizują dla swoich wychowanków również wypoczynek, bardzo często w formie wyjazdów kolonijnych oraz obozów sportowych. W 2019 r. funkcjonowały łącznie 33 placówki wsparcia dziennego prowadzone przez organizacje pozarządowe na zlecenie Gminy Miejskiej Kraków.

Tabela: Charakterystyka placówek wsparcia dziennego prowadzonych na zlecenie Gminy Miejskiej Kraków

Lp.	Typ placówki	Liczba placówek	Liczba miejsc	Liczba osób korzystających	Środki finansowe wydatkowane na realizację zadania
1	Placówki wsparcia dziennego w formie opiekuńczej	25	955	1 738	4 004 424,44 zł
2	Placówki wsparcia dziennego w formie specjalistycznej	5	950	1 487	5 244 000 zł
3	Placówki wsparcia dziennego w formie pracy podwórkowej ⁵	4	138	892	634 851,77 zł
SUMA		34	2 043	4 117	9 883 276,21 zł

Ponadto w 2019 r. zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, zostało wydanych 19 decyzji udzielających zezwolenie na czas nieokreślony na prowadzenie placówek wsparcia dziennego. Jedna organizacja otrzymała zezwolenie na prowadzenie 18 placówek wsparcia dziennego w formie pracy podwórkowej, zapewniających 270 miejsc (15 miejsc każda placówka). Również jednej organizacji, na podstawie decyzji udzielono zezwolenia na prowadzenie placówki wsparcia dziennego w formie opiekuńczej – specjalistycznej, zapewniającej 30 miejsc.

9.5 Poradnictwo

9.5.1 Poradnictwo prawne, psychologiczne realizowane przez MOPS

Poradnictwo prawne i psychologiczne dla mieszkańców Krakowa realizowane było przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie w Filiach Ośrodka. Poradnictwo jest ogólnodostępne, świadczone bez względu na dochód oraz bez rejonizacji, obejmuje

⁵ W ramach Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, zgodnie z art. 19a „Powierzenie realizacji zadania publicznego z pominięciem otwartego konkursu ofert”, Fundacja Rodzina Plus otrzymała dotację w wysokości 10 000 zł na prowadzenie w okresie wakacyjnym tj. od 5 sierpnia do 16 sierpnia 2019 r. na terenie Dzielnicy X Placówki Wsparcia Dziennego „Dla Rodziny” w formie opiekuńczej, zapewniającej 20 miejsc.

wsparcie psychologiczne oraz pomoc prawną z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego, zabezpieczenia społecznego oraz ochrony praw lokatorów, jak również w zakresie pomocy prawnej udzielanej ofiarom przemocy w rodzinie. Poradnictwo świadczone jest dla osób, które mają trudności lub wykazują potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych.

W roku 2019 poradnictwem specjalistycznym objęto w sumie 761 osoby. 539 osobom udzielono porad prawnych, a 222 osobom udzielono porad psychologicznych. Udzielono łącznie 3 864 porad, w tym 1 570 porad prawnych (w tym 444 porady w formie udzielenia pomocy w sporządzeniu pism procesowych) oraz 2 294 porad psychologicznych.

Najwięcej porad prawnych udzielono z zakresu:

- prawa rodzinnego i opiekuńczego, w tym m. in. w sprawach rozwodów i separacji, alimentów, władzy rodzicielskiej, ubezwłasnowolnienia – 521 porad,
- prawa lokalowego, w tym m. in. w kwestiach dotyczących eksmisji, zadłużenia czynszowego, utraty tytułu prawnego do lokalu, wstąpienia w stosunek najmu, uprawnienia do lokalu mieszkalnego z zasobów Gminy Miejskiej Kraków – 422 porady,
- zabezpieczenia społecznego, w tym w sprawach orzekania o niepełnosprawności, rent i emerytur, świadczeń socjalnych – 199 porad.

Najwięcej porad psychologicznych udzielono z zakresu:

- zdrowia psychicznego i zaburzeń psychicznych – 696 porad, w tym 678 porad dotyczących dorosłych oraz 18 dotyczących dzieci,
- rozwiązywania problemów rodzinnych – 578 porad,
- funkcjonowania społecznego poza rodziną – 472 porady,
- problemów dotyczących przemocy w rodzinie – 162 porady,
- rozwiązywania problemów wychowawczych – 120 porad,
- uzależnienia od alkoholu i środków psychoaktywnych – 23 porady.

9.5.2 Poradnictwo i terapia rodzin realizowane przez ośrodki poradnictwa i terapii prowadzone na zlecenie Gminy Miejskiej Kraków

Ośrodki poradnictwa i terapii realizują działania diagnostyczne, terapeutyczne oraz z zakresu poradnictwa specjalistycznego, w szczególności pomocy psychologicznej dla mieszkańców Gminy Miejskiej Kraków. Usługi są świadczone osobom i rodzinom, które mają trudności lub wykazują potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych, bez względu na posiadany dochód. Działania prowadzone przez ośrodki służą przede wszystkim wzmocnieniu samodzielności oraz kompetencji rodzin i osób.

W 2019 r. zadanie poradnictwa i terapii rodzin było realizowane na zlecenie Gminy Miejskiej Kraków w 4 ośrodkach prowadzonych przez 2 organizacje pozarządowe tj. Stowarzyszenie SIEMACHA (3 ośrodki) i Stowarzyszenie Dobrej Nadziei (1 ośrodek). Dodatkowo usługi poradnictwa i terapii świadczyło również Polskie Towarzystwo Przeciwdziałania Wykluczeniu Społecznemu, realizujące zadania zlecone w tym zakresie w ramach projektu Aktywni Zawodowo – Aktywni Społecznie (*szerszej zob. rozdział nr 12*).

Działania Ośrodków skoncentrowane były na rozwiązywaniu problemów, z jakimi zmagają się osoby i rodziny. Należą do nich: bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, przemoc w rodzinie, ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, uzależnienie od substancji psychoaktywnych, zaburzenia zachowania i trudności adaptacyjne osób nieletnich. Zakres świadczonych usług w ośrodkach poradnictwa i terapii obejmował: diagnozę i jej weryfikację, świadczenie terapii indywidualnej, terapii rodzinnej i terapii grupowej oraz poradnictwa. Działania te prowadziły do wzmocnienia samodzielności i kompetencji rodzin oraz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym tak, aby były w stanie adekwatnie i skutecznie pełnić swoje role społeczne.

W 2019 r. z pomocy ośrodków skorzystało 1 425 osób. W ośrodkach przeprowadzono 1 870 diagnoz, 9 931 spotkań terapeutycznych (indywidualne, rodzinne, grupowe) oraz 1 445 usług poradnictwa. W 2019 r. na realizację zadania ze środków Gminy Miejskiej Kraków wydatkowano 1 675 040 zł.

10. Projekt „Bariery zamieniamy na szanse”

Wartość dotacji ze środków UE w latach 2016 – 2019 wyniosła 14 252 631,47 zł co stanowi 85% wartości całego projektu. Całkowita wartość projektu to 16 767 801,73 zł.

Termin realizacji projektu: 1 maja 2016 r. do 30 kwietnia 2019 r. – projekt zakończony.

Projekt skierowany był do osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym lub ubóstwem zamieszkujących, pracujących, uczących się w Krakowie. Założono objęcie uczestników projektu pracą socjalną i działaniami pomocowymi, o których mowa w art. 119 ust.1 pkt 3, 4, 5 i 7 ustawy o pomocy społecznej, realizowanymi przez pracowników socjalnych. Celem projektu był wzrost samodzielności osób z grup docelowych poprzez wzmocnienie ich indywidualnego potencjału i zwiększenie szans na podjęcie zatrudnienia, zwiększenie aktywności społecznej, poprawę pełnienia ról społecznych. Projekt odpowiada na problemy uczestników m.in. takie jak: niepełnosprawność, zaburzenia psychiczne, brak pracy, bezdomność, ubóstwo, zagrożenie wykluczeniem. Wsparcie w ramach projektu udzielane jest na podstawie zindywidualizowanej diagnozy także w przypadku uczestników, których sytuacja wskazuje na bardzo ograniczone szanse na powrót na otwarty rynek pracy i uzyskanie zatrudnienia.

W okresie od 1 stycznia 2019 r. do 30 kwietnia 2019 r. wsparciem zostało objętych łącznie 403 uczestników kontynuujących udział w projekcie z 8 grup:

- 1) osoby bez pracy po 30 roku życia – 115 osób,
- 2) osoby niepełnosprawne bez pracy – 17 osób,
- 3) osoby bezdomne bez pracy – 32 osoby,
- 4) osoby /młodzież do 30 roku życia pozostające bez pracy – 24 osoby,
- 5) rodziny wieloprotblemowe korzystające z Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2017– 2020 – 24 osoby,
- 6) osoby z zaburzeniami psychicznymi i wspólnie z nimi zamieszkujące oraz osoby spokrewnione zamieszkujące osobno spełniające kryteria zagrożenia wykluczeniem społecznym – 153 osoby,
- 7) rodziny z dzieckiem niepełnosprawnym – 28 osób,
- 8) rodziny z problemami opiekuńczo–wychowawczymi – 10 osób.

W ramach projektu „Bariery zamieniamy na szanse” zlecono w 2016 r. w trybie konkursu ofert na realizację następujących zadań publicznych, które kontynuowane były w latach 2017 – 2019:

- Prowadzenie Klubu Integracji Społecznej dla Niepełnosprawnych niepracujących mieszkańców Gminy Miejskiej Kraków – zadanie realizowane przez Fundację Sustinae w 2019 r. W ramach zadania w 2019 r. pomocą objęto 15 osób. Na realizację zadania z dotacji wydatkowano 106 532,71 zł.
- Świadczenie usługi asystenta w rodzinie z dzieckiem niepełnosprawnym – zadanie realizowane przez Fundację Instytut Rozwoju Regionalnego do lutego 2019 r. W ramach zadania w 2019 r. pomocą objęto 16 rodzin. Na realizację zadania z dotacji wydatkowano 30 067,65 zł.
- Świadczenie kompleksowego wsparcia społeczno – zawodowego dla osób pozostających bez pracy w wieku do 30 r.ż.– zadanie realizowane przez Fundację Sustinae do 30.04.2019 r. W ramach zadania w 2019 r. pomocą objęto 24 uczestników projektu. Na realizację zadania z dotacji wydatkowano 145 228,07 zł.

- Świadczenie usług aktywnej integracji o charakterze zawodowym („agencja zatrudnienia”) – zadanie realizowane przez Fundację Sustinae do 30 kwietnia 2019 r. W ramach zadania w 2019 r. pomocą objęto 57 uczestników projektu. Na realizację zadania z dotacji wydatkowano 90 707,97 zł.
- Świadczenie usługi asystenta osoby bezdomnej – zadanie realizowane do 30 kwietnia 2019 r. W ramach zadania w 2019 r. pomocą objęto 16 kontynuujących wsparcie uczestników projektu. Na realizację zadania z dotacji wydatkowano 20 400 zł.
- Prowadzenie Centrum Integracji Społecznej dla osób bezdomnych – zadanie realizowane przez Dzieło Pomocy św. Ojca Pio do 30 kwietnia 2019 r. W ramach zadania w 2019 r. pomocą objęto 9 kontynuujących wsparcie uczestników projektu. Na realizację zadania z dotacji wydatkowano 53 945,90 zł.
- Prowadzenie 3 mieszkań chronionych dla osób bezdomnych. Zadanie było realizowane do 30 kwietnia 2019 r. W ramach zadania w 2019 r. pomocą objęto 15 uczestników projektu. Na realizację zadania z dotacji wydatkowano 28 800 zł.

Ponadto realizowano usługi:

- a) asystent rodziny dla 16 uczestników projektu. Na realizację zadania z dotacji przeznaczono 43 657,64 zł;
- b) klub integracji społecznej dla 115 uczestników po 30 r.ż. Na realizację zadania przeznaczono z dotacji 252 931,91 zł. W ramach wsparcia zawodowego realizowanego przez KIS będący w strukturach MOPS w okresie styczeń– kwiecień 2019 z zatrudnienia subsydiowanego na pełny etat skorzystało 14 osób wykluczonych z rynku pracy. Do tej formy zatrudnienia kierowane były osoby, które wymagały wsparcia trenera zatrudnienia monitorującego wykonywanie przez nich czynności zawodowych. Dzięki temu podnosili oni również swoje kompetencje społeczne, poprzez:
  - kształcenie w praktyce nawyków i podejścia do obowiązków niezbędnych dla właściwego wykonywania czynności pracowniczych (punktualność, obowiązkowość, odpowiedzialność za wykonywane zadania, dokładność, rzetelność itp.),
  - pracę nad rozwijaniem praktycznych kompetencji komunikacyjnych w kontaktach zawodowych, budowaniem relacji pracowniczych i relacji służbowych.
- c) program aktywności lokalnej dla osób z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin „Znaczenie Rodziny” dla 153 uczestników projektu i ich otoczenia. Na realizację zadania z dotacji przeznaczono 175 567,99 zł.

Łączna kwota środków przeznaczonych na realizację projektu w 2019 r. wyniosła 1 688 815,23 zł, z czego na zadania realizowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie wydatkowano 1 213 132,93 zł oraz na zadania zlecone podmiotom niepublicznym tj. organizacjom pozarządowym 475 682,30 zł.

Przy wsparciu projektu pn. „Bariery zamieniamy na szanse” w 2019 roku 55 uczestników uzyskało zatrudnienie 48 osób uzyskało kwalifikacje po zakończeniu projektu oraz 352 ukończyło udział w projekcie zgodnie z zaplanowaną ścieżką reintegracji.

11. Projekt „Rodzicu, nie jesteś sam!”

Gmina Miejska Kraków w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014–2020, oś priorytetowa IV Innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa, działanie 4.3 Współpraca ponadnarodowa realizuje projekt pn.: „Rodzicu, nie jesteś sam!”. Łączna wartość projektu wynosi: 1 113 999,60 zł, w tym 1 045 660,60 zł to wartość dofinansowania ze środków Unii Europejskiej. Termin realizacji projektu: 1 października 2017 r. do 31 marca 2020 r.

Celem projektu jest zaadaptowanie i wdrożenie rozwiązań w zakresie wsparcia młodych rodzin do prawidłowego wypełniania roli opiekuńczo – wychowawczej po urodzeniu dziecka.

Projekt obejmuje wdrożenie modelu wczesnej, kompleksowej i interdyscyplinarnej opieki nad rodzicami z dzieckiem oraz edukację w kierunku propagowania właściwych postaw zdrowotnych, zmiany postawy wobec badań profilaktycznych z biernej na czynną, kontroli stanu zdrowia matki po porodzie i zdrowia dziecka w okresie niemowlęcym, pozyskiwania wiedzy na temat dostępności do świadczeń zdrowotnych przysługujących dziecku w przypadku niepełnosprawności wrodzonej lub nabytej, a także pomocy w realizacji wymaganych procedur prawnych czy organizacyjnych.

W styczniu 2019 roku zakończono prace związane z przygotowaniem raportu z realizacji zadania. Zorganizowano seminarium szkoleniowe dla przedstawicieli instytucji wdrażających model opracowywany w ramach współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

We wrześniu 2019 zorganizowano seminarium pn. „Doświadczenia z realizacji projektu „Rodzicu nie jesteś sam!” – model pracy z rodziną na wczesnym etapie, w którym udział wzięli przedstawiciele partnera ponadnarodowego, instytucji testujących oraz rodzin objętych wsparciem.

12. Projekt „Aktywni Zawodowo – Aktywni Społecznie”

Projekt został zatwierdzony do realizacji 19 czerwca 2018 roku Uchwałą Nr 1095/18 Zarządu Województwa Małopolskiego w sprawie zatwierdzenia listy ocenianych projektów oraz wyboru projektów do dofinansowania w ramach konkursu nr RPMP.09.01.01 – IP.01– 12–105/17 dla naboru wniosków o dofinansowanie projektów ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014 – 2020 w ramach 9 Osi Priorytetowej Region spójny społecznie zmienionej Uchwałą nr 1393/18 Zarządu Województwa Małopolskiego z dnia 7 sierpnia 2018 w sprawie zmiany Uchwały Nr 1095/18 Zarządu Województwa Małopolskiego z dnia 19 czerwca 2018 roku w sprawie zatwierdzenia listy ocenianych projektów oraz wyboru projektów do dofinansowania w ramach konkursu nr RPMP.09.01.01–IP.01–12–105/17 w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014–2020 w ramach 9. Osi Priorytetowej Region spójny społecznie, Działania 9.1 Aktywna integracja, Poddziałania 9.1.1 Aktywna integracja – projekty konkursowe wyłącznie dla OPS/PCPR, Typ projektu A. realizowane przez ośrodki pomocy społecznej i powiatowe centra pomocy rodzinie, kompleksowe programy na rzecz aktywizacji społecznej i zawodowej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz ich otoczenia.

Wartość dotacji ze środków UE w latach 2019 – 2022 wyniesie 8 857 453,20 zł co stanowi 85% wartości całego projektu. Całkowita wartość projektu to 10 420 533,18 zł.

Projekt skierowany jest do osób i rodzin zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz ich otoczenie, które zamieszkują na terenie Gminy Miejskiej Kraków, ukończyli 15 lat., a ich wiodącymi problemami są bezdomność, niepełnosprawność, bezrobocie, utrudnienia w pełnieniu roli rodzica ze względu na zaburzenia psychiczne, niepełnosprawność intelektualną lub uzależnienia, niewystarczające kompetencje społeczne i/lub wychowawcze osób/rodzin, w tym rodzin biologicznych, zastępczych, wychowanków pieczy zastępczej.

Założono objęcie uczestników projektu pracą socjalną i działaniami pomocowymi, o których mowa w art. 119 ust.1 pkt 3,4,5 i 7 ustawy o pomocy społecznej, realizowanymi przez pracowników socjalnych. Celem projektu jest poprawa funkcjonowania społecznego i przybliżenia do rynku pracy osób ze szczególnymi deficytami psychicznymi, społecznymi, zawodowymi, zamieszkałych w Krakowie. Wsparcie w ramach projektu udzielane jest na

podstawie zindywidualizowanej diagnozy także w przypadku uczestników, których sytuacja wskazuje na bardzo ograniczone szanse na powrót na otwarty rynek pracy i uzyskanie zatrudnienia.

Realizowane dla uczestników usługi w ramach projektu „Aktywni Zawodowo – Aktywni Społecznie” zlecono w 2019 r. w trybie konkursu ofert na realizację następujących zadań publicznych, które kontynuowane będą w latach 2020–2022:

- świadczenie usługi asystenta osoby bezdomnej – zadanie realizowane od 1 maja 2019 r. do 30 kwietnia 2022 r. W ramach zadania w 2019 r. pomocą objęto 16 uczestników projektu. Na realizację zadania z dotacji wydatkowano 23 610,28 zł.
- świadczenie usługi indywidualnego treningu kompetencji i umiejętności społecznych dla osób niepełnosprawnych, z zakresu pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywaniu szans tych rodzin i osób – zadanie realizowane przez Fundację Instytut Rozwoju Regionalnego od 1 czerwca 2019 r. do 30 kwietnia 2022 r. W ramach zadania w 2019 r. pomocą objęto 46 uczestników projektu. Na realizację zadania z dotacji wydatkowano 105 436,20 zł.
- świadczenie specjalistycznych usług wspierania rodziny, w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej – zadanie realizowane przez Polskie Towarzystwo Przeciwdziałania Wykluczeniu Społecznemu od 1 sierpnia 2019 r. do 30 kwietnia 2022 r. W ramach zadania w 2019 r. pomocą objęto 28 uczestników projektu. Na realizację zadania z dotacji wydatkowano 68 441,60 zł.
- świadczenie usług wzmacniających lub odbudowujących naturalny system wsparcia, tj. rodzinę, w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej – zadanie realizowane przez Polskie Towarzystwo Przeciwdziałania Wykluczeniu Społecznemu od 1 września 2019 r. do 30 kwietnia 2022 r. W ramach zadania w 2019 r. pomocą objęto 93 uczestników projektu. Na realizację zadania z dotacji wydatkowano 108 000 zł.

Ponadto realizowane są usługi aktywnej integracji o charakterze zawodowym wdrażane z wykorzystaniem podmiotu wyspecjalizowanego w zakresie aktywizacji zawodowej – Klub Integracji Społecznej będący w strukturach MOPS. Zaplanowano usługi: doradztwa zawodowego, trenera zatrudnienia, kursy kompetencyjne oraz zatrudnienie subsydiowane realizowane od 1 maja 2019 r. do 30 kwietnia 2022 r. W ramach zadania w 2019 r. pomocą objęto 28 uczestników projektu. Na realizację zadania z dotacji wydatkowano 253 542,81 zł.

W okresie od 1 maja 2019 r. do 31 grudnia 2019 r. wsparciem zostało objętych łącznie 233 uczestników z 5 grup:

- 1) osoby bezdomne – 16 uczestników,
- 2) osoby niepełnosprawne w wieku aktywności zawodowej, ze względu na stan zdrowia doświadczające ograniczeń w codziennej aktywności i samodzielności – 56 uczestników,
- 3) osoby bez pracy – 31 uczestników,
- 4) rodziny z dziećmi do 18 r.ż. wymagające wsparcia w związku z zaburzeniami psychicznymi, niepełnosprawnością intelektualną lub uzależnieniami rodzica/ów – 99 uczestników,
- 5) osoby/rodziny, w tym rodziny biologiczne i zastępcze, wychowankowie korzystający z pieczy zastępczej lub ją opuszczający – 31 uczestników.

Łączna kwota środków przeznaczonych na realizację projektu w 2019 r. wyniosła 1 317 381,11 zł, z czego na zadania realizowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie wydatkowano 1 040 573,28 zł oraz na zadania zlecone podmiotom niepublicznym wyniosła 305 488,08 zł.

13. Pomoc finansowa

13.1 Świadczenia podstawowe: zasiłek stały, okresowy i celowy

Poniższe dane nie obejmują wsparcia na rzecz osób bezdomnych – dane dotyczące świadczeń pieniężnych przyznawanych osobom bezdomnym znajdują się w rozdziale nr 27.14

W celu zaspokojenia podstawowych potrzeb osób i rodzin MOPS udzielał wsparcia finansowego poprzez następujące świadczenia:

1) zasiłek stały – wypłacono dla 2 873 osób, na łączną kwotę 15 202 178,94 zł, średnia roczna wartość pomocy na osobę wyniosła 5 291 zł. W 2019 r. zasiłki stałe były finansowane z budżetu państwa;

2) zasiłek okresowy – wypłacono dla 4 829 gospodarstw domowych, w których funkcjonowało 8 593 osób, na łączną kwotę 10 930 227,90 zł, średnia roczna wartość pomocy na gospodarstwo wyniosła 2 263 zł. Zasiłek w wysokości do 50% różnicy pomiędzy kryterium dochodowym a dochodem osoby/rodziny jest finansowany z budżetu państwa (część obligatoryjna) – wydatkowano kwotę 7 164 122,58 zł. Pozostała część jest finansowana ze środków własnych gminy (część gminna) – wydatkowano kwotę 3 766 105,32 zł;

3) składki na ubezpieczenie zdrowotne – opłacono składki dla 2 496 osób, na łączną kwotę 1 296 927,98 zł; średnia roczna wartość pomocy na osobę wyniosła 520 zł. W 2019 r. zadanie to było finansowane w 100% z budżetu państwa;

4) zasiłki celowe i celowe specjalne – w łącznej kwocie 6 651 842,19 zł, zasiłki wypłacono dla 6 283 gospodarstw domowych. Średnia wartość pomocy na gospodarstwo wyniosła 1059 zł;

a) zasiłki celowe – dla osób i rodzin, których dochód nie przekracza kryterium ustawowego, wypłacono m. in. przeznaczaniem na:

- zakup leków dla 1 622 gospodarstw domowych na łączną kwotę 616 650 zł, średnia roczna wartość pomocy na gospodarstwo wyniosła 380 zł,
- opłaty mieszkaniowe (media) dla 1 767 gospodarstw domowych na łączną kwotę 942 756 zł, średnia roczna wartość pomocy na gospodarstwo wyniosła 534 zł,
- opłaty czynszowe dla 957 gospodarstw domowych na łączną kwotę 763 102 zł, średnia roczna wartość pomocy na gospodarstwo wyniosła 797 zł,
- zakup odzieży dla 873 gospodarstw domowych na łączną kwotę 138 168 zł, średnia roczna wartość pomocy na gospodarstwo wyniosła 158 zł,
- zakup obuwia dla 782 gospodarstw domowych na łączną kwotę 95 685 zł, średnia roczna wartość pomocy na gospodarstwo wyniosła 122 zł,
- ogrzewanie dla 147 gospodarstw domowych na łączną kwotę 109 472 zł, średnia roczna wartość pomocy na gospodarstwo wyniosła 745 zł,
- zadłużenie czynszowe dla 9 gospodarstw domowych na łączną kwotę 13 539 zł, średnia roczna wartość pomocy na gospodarstwo wyniosła 1 504 zł,
- zaspokojenie innych potrzeb dla 2 172 gospodarstw domowych na łączną kwotę 555 496 zł, średnia roczna wartość pomocy na gospodarstwo wyniosła 256 zł;

b) zasiłki celowe specjalne – wypłacono m. in. z przeznaczeniem na.:

- zakup leków dla 1 720 gospodarstw domowych na łączną kwotę 707 892 zł, średnia roczna wartość pomocy na gospodarstwo wyniosła 412 zł,
- opłaty mieszkaniowe dla 1 577 gospodarstw domowych na łączną kwotę 721 650 zł, średnia roczna wartość pomocy na gospodarstwo wyniosła 458 zł,
- opłaty czynszowe dla 1 164 gospodarstw domowych na łączną kwotę 929 275 zł, średnia roczna wartość pomocy na gospodarstwo wyniosła 798 zł,

- zakup odzieży dla 657 gospodarstw domowych na łączną kwotę 105 360 zł, średnia roczna wartość pomocy na gospodarstwo wyniosła 160 zł,
- zakup obuwia dla 593 gospodarstw domowych na łączną kwotę 76 021 zł, średnia roczna wartość pomocy na gospodarstwo wyniosła 128 zł,
- ogrzewanie dla 453 gospodarstw domowych na łączną kwotę 328 013 zł, średnia roczna wartość pomocy na gospodarstwo wyniosła 724 zł,
- zadłużenie czynszowe dla 23 gospodarstw domowych na łączną kwotę 38 310 zł, średnia roczna wartość pomocy na gospodarstwo wyniosła 1666 zł,
- zaspokojenie innych potrzeb dla 1 862 gospodarstw domowych na łączną kwotę 520 008 zł, średnia roczna wartość pomocy na gospodarstwo wyniosła 458 zł.

MOPS udzielał też pomocy w związku ze szkodami powstałymi w wyniku wystąpienia w maju 2019 r. zdarzeń mających znamiona klęski żywiołowej wynikających z intensywnych opadów deszczu na terenie Gminy Miejskiej Kraków. Pomocy udzielono 29 rodzinom, na łączną kwotę 108 296 zł. Zadanie finansowane było ze środków otrzymanych z budżetu Państwa.

13.2 Pomoc w zakresie dożywiania

13.2.1 Program osłonowy dotyczący udzielania mieszkańcom Krakowa pomocy w zakresie dożywiania

Ważnym elementem wsparcia finansowego osób i rodzin w środowisku lokalnym, z uwagi na skalę jego realizacji, jest program osłonowy dotyczący udzielania mieszkańcom Gminy Miejskiej Kraków pomocy w zakresie dożywiania. Uchwała nr XCV/1425/14 Rady Miasta Krakowa z dnia 15 stycznia 2014 r. w sprawie przyjęcia programu osłonowego powstała w oparciu o uchwałę Rady Ministrów w sprawie ustanowienia wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014 – 2020. 15 października 2018 r. Rada Ministrów podjęła Uchwałę w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019 – 2023, który od 1 stycznia 2019 r. zastąpił dotychczas obowiązujący wieloletni program wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. Uchwała Rady Ministrów dopuszcza udzielenie pomocy w formie posiłków oraz zasiłków celowych na zakup żywności lub posiłku jeżeli dochód na osobę nie przekracza kwoty 150% kryterium dochodowego, o którym mowa w art. 8 ustawy o pomocy społecznej tj. dla osoby samotnie gospodarującej 1 051,50 zł, a w przypadku rodzin, kwoty 792 zł.

Gmina Miejska Kraków, na podstawie Uchwały Rady Miasta Krakowa, zwiększyła dostępność do pomocy w formie posiłków poprzez podniesienie odpowiednio górnej granicy kryterium dochodowego uprawniającego do otrzymania wsparcia. Osoby i rodziny, których dochód lub dochód na osobę w rodzinie przekraczał 150%, a jednocześnie nie przekraczał 200%, kryterium dochodowego, tj. odpowiednio kwoty 1 402 zł dla osoby samotnie gospodarującej i 1 056 zł dla osoby w rodzinie, pomoc w formie posiłku otrzymywały za odpłatnością w wysokości 25% kosztu posiłku. W przypadku dzieci i uczniów, korzystających ze zbiorowego żywienia w placówkach edukacyjnych, kryterium dochodowe uprawniające do nieodpłatnych posiłków zostało podniesione do 200% (tj. dla osoby samotnie gospodarującej 1 402 zł a dla osoby w rodzinie 1 056 zł). Natomiast uczniowie których dochód lub dochód na osobę w rodzinie był wyższy niż 200% a nie przekroczył 250% kryterium, (tj. dla osoby samotnie gospodarującej 1 752,50 zł a dla osoby w rodzinie 1 320 zł) mogli zostać objęci pomocą w formie posiłku pod warunkiem zwrotu 50% kosztów świadczenia. Ponadto na podstawie §8 uchwały RMK, w szczególnie uzasadnionych przypadkach, gdy uczeń albo dziecko, wyrażało chęć zjedzenia posiłku, dyrektor szkoły lub przedszkola mógł udzielić

pomocy w formie posiłku, informując jednocześnie ośrodek pomocy społecznej, właściwy ze względu na miejsce zamieszkania ucznia lub dziecka, o udzieleniu pomocy. Pomoc przyznawana była bez konieczności ustalania sytuacji materialnej rodziny ucznia. W oparciu o §8 uchwały RMK pomoc w formie posiłku udzielano w 187 placówkach. Skorzystało z niej 918 uczniów. Koszt posiłków przyznanych na podstawie decyzji dyrektorów szkół wyniósł 691 783,45 zł.

W 2019 r. pomocą w formie posiłku objęto ogółem 6 997 osób na kwotę 8 076 829,11 zł (z czego w planie finansowym Miejskiego Dziennego Domu Pomocy Społecznej ujęto 418 038,80 zł), natomiast pomocą w formie świadczenia pieniężnego na zakup żywności lub posiłku objęto 11 760 osób na kwotę 14 446 676,35 zł.

13.2.2 Dystrybucja żywności w ramach Programu Żywnościowego dla osób najbardziej potrzebujących w Unii Europejskiej (FEAD)

W 2019 r. MOPS kontynuował współpracę z organizacjami pozarządowymi dystrybuującymi żywność w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014 – 2020 współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD) tj. Bankiem Żywności, Polskim Komitetem Pomocy Społecznej i Caritas Archidiecezji Krakowskiej. MOPS, zgodnie z wytycznymi, kwalifikował osoby i rodziny do uzyskania pomocy biorąc pod uwagę posiadany przez nich dochód oraz ich sytuację osobistą. Pomoc żywnościowa w ramach FEAD przyczynia się do poszerzenia zakresu wsparcia dla osób i rodzin znajdujących w trudnej sytuacji finansowej. Rodziny otrzymywały paczki żywnościowe, ponadto uczestniczyły w różnego typu warsztatach kulinarno – żywieniowych, dotyczących edukacji ekonomicznej i przeciwdziałania marnowania żywności.

W 2019 r. w okresie od stycznia do czerwca realizowany był Podprogram 2018, natomiast rozpoczęcie realizacji Podprogramu 2019 zostało opóźnione i przesunięte na styczeń 2020 r. W II półroczu 2019 r. podmioty dystrybuujące żywność przekazywały głównie żywność krótkoterminową oraz pozyskaną od darczyńców. Łącznie w 2019 r. podmioty przekazały ponad 20 000 osobom potrzebującym – 1 520 161,40 kg żywności. W 2019 r. Gmina Miejska Kraków, na podstawie zawartych umów, wydatkowała na dofinansowanie realizacji zadania polegającego na redystrybucji żywności kwotę w wysokości 143 625 zł.

13.2.3 Pomoc w zakresie dożywiania poza programem osłonowym

Gospodarstwom domowym nieobjętym programem osłonowym w ramach dożywiania z powodu przekroczenia kryterium dochodowego oraz gospodarstwom objętym programem a wymagającym dodatkowego wsparcia, MOPS udzielał pomocy finansowej w formie zasiłku na zakup żywności lub posiłku poza programem osłonowym. Pomocą objęto 214 gospodarstw domowych na łączną kwotę 89 173 zł, średnia roczna wartość pomocy na gospodarstwo wyniosła 417 zł.

13.2.4 Zapewnienie posiłku osobom potrzebującym w ramach wspierania działalności charytatywnej

W ramach wsparcia realizacji zadania z zakresu działalności charytatywnej, polegającego na prowadzeniu kuchni w zasobach lokalowych Oferenta na terenie Gminy Miejskiej Kraków, w 2019 r. Gmina dofinansowywała 5 kuchni, wydających około 895 posiłków dziennie.

Pomoc w tym zakresie realizowały następujące podmioty:

– Fundacja Po Pierwsze Człowiek – realizacja zadania w lokalu przy ul. Woronicza 3b.

W 2019 r. kuchnia wydała 36 774 posiłków.

- Parafia Rzymskokatolicka pw. Miłosierdzia Bożego – realizacja zadania w lokalu przy Pl. Prezydenta Edwarda Raczyńskiego 1. W 2019 r. kuchnia wydała 15 059 posiłków.
- Zgromadzenie Braci Albertynów – realizacja zadania w lokalu przy ul. Skawińskiej 6. W 2019 r. kuchnia wydała 44 021 posiłków.
- Stowarzyszenie Przyjaciół im. Św. Brata Alberta – realizacja zadania w lokalu przy ul. Reformackiej 3. W 2019 r. kuchnia wydała 26 138 posiłków.
- Caritas Archidiecezji Krakowskiej – realizacja zadania w lokalu przy ul. Dietla 48. W 2019 r. kuchnia wydała 125 274 posiłków.

W 2019 r. liczba osób, które skorzystały z tego typu pomocy wyniosła 4 746, natomiast liczba wydanych posiłków wyniosła 247 266. Łączna kwota dotacji wydatkowana na realizację zadania to 197 500 zł.

13.3 Lokalny Program Osłonowy dla osób, które poniosły zwiększone koszty grzewcze lokalu związane z trwałą zmianą systemu ogrzewania opartego na paliwie stałym na jeden z systemów proekologicznych

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w 2019 r. kontynuował realizację Lokalnego Programu Osłonowego dla osób, które ponoszą zwiększone koszty grzewcze lokalu związane z trwałą zmianą systemu ogrzewania opartego na paliwie stałym na jeden z systemów proekologicznych. Pomoc w ramach Programu przyznawana jest począwszy od 1 stycznia 2014 r., początkowo w oparciu o przepisy uchwały NR XC/1354/13 Rady Miasta Krakowa z dnia 20 listopada 2013 r., a następnie od dnia 14 sierpnia 2015 r. na podstawie uchwały NR XVIII/317/15 Rady Miasta Krakowa z dnia 24 czerwca 2015 r. przyjmującej Lokalny Program Osłonowy w nowym brzmieniu. Realizacja Programu stanowi także wypełnienie zadań wynikających z uchwały w sprawie kierunków działania dla Prezydenta Miasta Krakowa w celu poprawy stanu jakości powietrza (uchwała Nr LXXXIII/1274/13 Rady Miasta Krakowa z dnia 25 września 2013 r., z późn. zm., która przewiduje m.in. przygotowanie i realizację socjalnego pakietu osłonowego dla osób, które zakaz palenia węglem może dotknąć finansowo). Realizacja Lokalnego Programu Osłonowego, zgodnie z treścią obowiązującej uchwały Rady Miasta Krakowa, została przewidziana do 2022 r.

W ramach lokalnego programu osłonowego na podstawie decyzji administracyjnej przyznaje się świadczenie pieniężne w postaci zasiłku celowego, określające wysokość pomocy i sposób jej realizacji. Pomoc przyznawana jest na dany rok kalendarzowy. W trakcie postępowania administracyjnego ustala się sytuację osoby i rodziny na podstawie wniosku i załączanych do niego, bądź pozyskiwanych w toku postępowania, dokumentów. Dopuszczalna jest kontrola w lokalu, dokonywana przez Wydział ds. Jakości Powietrza, celem ustalenia braku czynnych kotłowni i palenisk węglowych. Jedną z przesłanek do uzyskania pomocy w ramach powyższego programu jest kryterium dochodowe, które w przypadku osoby samotnie gospodarującej nie może przekroczyć 500% kryterium dochodowego (o którym mowa w art. 8 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej), a w przypadku rodziny 450% kryterium dochodowego (o którym mowa w art. 8 ust. 1 pkt. 3 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej). O pomoc mogą ubiegać się osoby i rodziny, które nie wcześniej niż przed dniem 14 września 2011 r. i nie później niż 10 października 2019 r. (w okresie obowiązywania Programu Ograniczania Niskiej Emisji dla Miasta Krakowa /PONE/) dokonały trwałej zmiany systemu ogrzewania z ogrzewania opartego na paliwie stałym na ogrzewanie gazowe, elektryczne, olejowe (lekki olej opałowy), bądź polegające na podłączeniu do miejskiej sieci ciepłowniczej. Beneficjenci programu muszą wykazać zobowiązanie do regulowania opłat na rzecz dostawcy energii cieplnej służącej ogrzaniu lokalu oraz faktycznie zamieszkiwać w lokalu przed i po dokonaniu trwałej zmiany systemu ogrzewania.

W dniu 22 maja 2019 r. Rada Miasta Krakowa podjęła uchwałę NR XVI/328/19 zmieniającą uchwałę Nr XVIII/317/15 w sprawie lokalnego programu pomocy społecznej w postaci

Lokalnego Programu Osłonowego dla osób, które ponoszą zwiększone koszty grzewcze lokalu. W 2019 r. zakończyła się realizacja Programu Ograniczania Niskiej Emisji dla Miasta Krakowa, a ponieważ jedną z przesłanek uzyskania pomocy w ramach Lokalnego Programu Osłonowego jest przeprowadzenie trwałej zmiany systemu ogrzewania w okresie obowiązywania PONE, odpowiednio uzupełniono przepisy uchwały.

W 2019 r. świadczenie wypłacono 3 127 rodzinom na łączną kwotę 4 245 928,45 zł. Średnia wysokość rocznej pomocy dla jednego gospodarstwa domowego wyniosła 1 358 zł. W 2019 r., pracownicy socjalni udzielali informacji dotyczących możliwości złożenia wniosku w ramach Programu Ograniczania Niskiej Emisji dla Miasta Krakowa, motywowali osoby/rodziny do podejmowania działań w celu wymiany ogrzewania na proekologiczne oraz proponowali pomoc w przypadku występowania barier. Działania te miały istotne znaczenie, z uwagi na wejście w życie z dniem 1 września 2019 r. uchwały NR XVIII/243/16 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 15 stycznia 2016 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze Gminy Miejskiej Kraków ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw.

Zapewnianie możliwości otrzymania wsparcia finansowego w ponoszeniu zwiększonych kosztów grzewczych związanych z trwałą zmianą systemu ogrzewania, wpisuje się w działania mające na celu poprawę stanu jakości powietrza na terenie Gminy Miejskiej Kraków.

13.3.1 Pomoc w formie zasiłku celowego dla osób, które przeprowadzają trwałą zmianę systemu ogrzewania opartego na paliwie stałym, na system proekologiczny.

W 2019 r. kontynuowano przyznawanie świadczeń dla osób przeprowadzających trwałą zmianę systemu ogrzewania, o której mowa w Programie Ograniczania Niskiej Emisji dla Miasta Krakowa (PONE).

Program Ograniczania Niskiej Emisji dla Miasta Krakowa (PONE), również w 2019 r. przewidywał możliwość otrzymania dotacji na przeprowadzenie trwałej zmiany systemu ogrzewania. Zgodnie z przepisami PONE, analogicznie jak w roku poprzednim, dotacja wynosiła do 60% kosztów kwalifikowanych inwestycji – nie pokrywała ona zatem w całości kosztów przeprowadzenia takiej zmiany. Dlatego też, aby wesprzeć mieszkańców Gminy Miejskiej Kraków znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej w pokryciu kosztów przeprowadzenia zmiany systemu ogrzewania, których nie są oni w stanie ponieść we własnym zakresie bez uszczerbku dla niezbędnego utrzymania siebie i rodziny, także w 2019 r. zagwarantowano możliwość ubiegania się o świadczenie pieniężne z pomocy społecznej w formie zasiłku celowego z przeznaczeniem na dofinansowanie inwestycji. W celu kontynuacji udzielania wsparcia, Rada Miasta Krakowa podjęła w dniu 13 marca 2019 r. uchwałę NR XI/173/19 zmieniającą uchwałę Nr XCVIII/2555/18 w sprawie przyjęcia programu osłonowego dla osób, które przeprowadzają trwałą zmianę systemu ogrzewania opartego na paliwie stałym na system proekologiczny, oraz uchwałę NR XI/172/19 zmieniającą uchwałę Nr XCVIII/2556/18 w sprawie podwyższenia kryterium dochodowego uprawniającego do przyznania świadczenia pieniężnego z pomocy społecznej w formie zasiłku celowego na przeprowadzenie trwałej zmiany systemu ogrzewania opartego na paliwie stałym na system proekologiczny.

Realizowana przez MOPS w Krakowie pomoc dla osób przeprowadzających trwałą zmianę systemu ogrzewania przyznawana była w drodze decyzji administracyjnej na zasadach określonych w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, a zatem osobom i rodzinom, znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, której nie są w stanie pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. W związku z tym przyznanie pomocy uzależnione było od podjęcia przez osobę starającą się o tę formę wsparcia, działań mających na celu skorzystanie z PONE. Ponadto, przesłanką przyznania pomocy było legitymowanie się tytułem prawnym do nieruchomości oraz faktyczne zamieszkiwanie w lokalu, w którym

ma nastąpić trwała zmiana systemu ogrzewania. W 2019 r. świadczenie w formie zasiłku celowego dla osób, które przeprowadzają trwałą zmianę systemu ogrzewania opartego na paliwie stałym, na system proekologiczny, wypłacono 178 rodzinom na łączną kwotę 911 119,51 zł. Średnia wysokość pomocy dla jednego gospodarstwa domowego wyniosła 5 119 zł. Udzielanie pomocy na tak określony cel również w 2019 r. było zasadne, ze względu na konieczność przeprowadzenia przez mieszkańców trwałej zmiany systemu ogrzewania, w świetle przepisów uchwały NR XVIII/243/16 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 15 stycznia 2016 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze Gminy Miejskiej Kraków ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw, która weszła w życie dnia 1 września 2019 r.

13.4 Wsparcie rodzin romskich w ramach realizowanego zadania „Edukacja przedszkolna krakowskich uczniów romskich 2019 roku”

W 2019 r. realizowane było zadanie pn. „Edukacja przedszkolna krakowskich dzieci romskich w 2019 r.”, w ramach którego pomocą zostało objętych 22 dzieci pochodzących z rodzin romskich, zamieszkałych na terenie Gminy Miejskiej Kraków. Podejmowane przez MOPS działania polegały na wspieraniu i promowaniu edukacji wczesnoszkolnej dzieci romskich poprzez udzielenie tym rodzinom pomocy na dofinansowanie zajęć edukacji przedszkolnej, w tym pokrywanie wydatków związanych z opłatami jednorazowymi, mediami i posiłkami. Rodziny romskie, ubiegające się o pomoc w MOPS, otrzymały wsparcie finansowe na pokrycie wydatków związanych z uczęszczaniem dzieci do przedszkoli i do klas „0” szkół podstawowych. Na realizację zadania w 2019 r. przeznaczono kwotę w wysokości 18 777,92 zł, w tym 3 777,92 zł z otrzymanej z Ministerstwa Edukacji Narodowej dotacji.

14. Pomoc materialna o charakterze socjalnym dla uczniów

Pomoc materialna jest udzielana uczniom w celu zmniejszenia różnic w dostępie do edukacji, umożliwienia pokonywania barier dostępu do edukacji wynikających z trudnej sytuacji materialnej ucznia, a także wspierania edukacji uczniów zdolnych. W 2019 r. na podstawie ustawy o systemie oświaty oraz Uchwały nr LVIII/1238/16 Rady Miasta Krakowa z dnia 23 listopada 2016 r. w sprawie regulaminu udzielania pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów zamieszkałych na terenie Gminy Miejskiej Kraków, MOPS realizował zadania polegające na przyznawaniu uczniom pomocy materialnej o charakterze socjalnym w formie stypendiów szkolnych, zasiłków szkolnych i wyprawki szkolnej.

14.1 Stypendia szkolne

O stypendium szkolne w Gminie Miejskiej Kraków może ubiegać się uczeń, jeżeli spełnia łącznie poniższe warunki:

- miesięczna wysokość dochodu na osobę w rodzinie ucznia nie jest większa niż kwota, o której mowa w art. 8 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- jego miejscem zamieszkania jest Gmina Miejska Kraków.

Stypendium szkolne może być udzielane uczniom w formie:

- całkowitego lub częściowego pokrycia kosztów udziału w zajęciach edukacyjnych, w tym wyrównawczych, wykraczających poza zajęcia realizowane w szkole w ramach planu nauczania, a także udziału w zajęciach edukacyjnych realizowanych poza szkołą,
- pomocy rzeczowej o charakterze edukacyjnym, w tym w m.in. zakupu podręczników,

- całkowitego lub częściowego pokrycia kosztów związanych z pobieraniem nauki poza miejscem zamieszkania,
- świadczenia pieniężnego, jeżeli organ przyznający stypendium uzna, że udzielenie stypendium w formach wymienionych powyżej nie jest możliwe lub celowe.

Miesięczna wysokość dochodu na osobę w rodzinie ucznia, wynikająca z art. 8 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, uprawniająca do ubiegania się o stypendium szkolne nie mogła być wyższa niż 528 zł

Stypendium szkolne wypłacane było w terminach: do dnia 30 czerwca – za okres od stycznia do czerwca 2019 r. oraz do dnia 31 grudnia – za okres od września do grudnia 2019 r.

W roku szkolnym 2018/2019 rozpatrzono 1 212 wniosków o przyznanie świadczenia. Na ich podstawie w okresie od stycznia do czerwca 2019 r. z pomocy w formie stypendium szkolnego skorzystało 802 uczniów, w tym:

- 576 uczniów szkół podstawowych,
- 48 uczniów gimnazjów,
- 177 uczniów szkół ponadgimnazjalnych,
- 1 uczeń szkoły innego typu.

W roku szkolnym 2019/2020 rozpatrzono 935 wniosków o przyznanie świadczenia. W okresie od września do grudnia 2019 r. z pomocy w formie stypendium szkolnego skorzystało 819 uczniów, w tym:

- 564 uczniów szkół podstawowych,
- 243 uczniów szkół ponadgimnazjalnych,
- 12 uczniów szkół innego typu.

Na wypłatę stypendiów szkolnych w 2019 r. przeznaczono kwotę 1 263 251,61 zł, w tym 251 487,81 zł ze środków własnych Gminy Miejskiej Kraków.

14.2 Zasiłek szkolny

Zasiłek szkolny może być przyznany uczniowi znajdującemu się przejściowo w trudnej sytuacji materialnej z powodu zdarzenia losowego, tj. zdarzenia nagłego, nieprzewidywalnego, niezależnego od wnioskodawcy, które wywoła przynajmniej przejściową trudną sytuację materialną rodziny ucznia. O zasiłek szkolny można ubiegać się w terminie nie dłuższym niż dwa miesiące od wystąpienia zdarzenia losowego uzasadniającego przyznanie świadczenia. Zasiłek szkolny może być przyznany w formie świadczenia pieniężnego na pokrycie wydatków związanych z procesem edukacyjnym lub w formie pomocy rzeczowej o charakterze edukacyjnym, raz lub kilka razy w roku, niezależnie od otrzymywanego stypendium szkolnego.

W 2019 r. do MOPS wpłynęło 68 wniosków o przyznanie zasiłku szkolnego, natomiast przyznano i wypłacono 66 zasiłków szkolnych, w tym:

- 49 zasiłków dla uczniów szkół podstawowych,
- 2 zasiłki dla uczniów gimnazjów,
- 15 zasiłków dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych.

W 2019 r. na wypłatę zasiłków szkolnych przeznaczono kwotę 40 920 zł, z czego 24 180 zł ze środków własnych Gminy Miejskiej Kraków.

14.3 Rządowy program pomocy uczniom „Wyprawka szkolna”

W ramach Rządowego programu pomocy uczniom w 2019 r. – „Wyprawka szkolna” udzielano pomocy w formie dofinansowania zakupu podręczników oraz materiałów edukacyjnych do kształcenia ogólnego, w tym do kształcenia specjalnego lub do kształcenia w zawodach wyłącznie dla uczniów niepełnosprawnych, którzy posiadali orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego i uczęszczali w roku szkolnym 2019/2020 do szkół ponadpodstawowych.

Wnioski o przyznanie pomocy na zakup podręczników składane były w szkołach przez rodziców, opiekunów prawnych ucznia lub pełnoletnich uczniów. Po weryfikacji wniosków, Dyrektorzy szkół przekazali do MOPS listy uczniów zakwalifikowanych do objęcia pomocą w ramach programu. Na podstawie w/w list MOPS przekazał środki finansowe szkołom z przeznaczeniem na wypłatę świadczeń. W przypadku szkół prowadzonych przez inne podmioty niż GMK wypłaty pomocy dokonywał, na podstawie posiadanego pełnomocnictwa PMK, MOPS. Wyprawkę szkolną wypłacano do wysokości przedstawionych dokumentów potwierdzających poniesione wydatki za zakup podręczników lub materiałów edukacyjnych, biorąc pod uwagę kwoty pomocy dla poszczególnych grup uczniów. W ramach programu uczniowie mogli ubiegać się o dofinansowanie wahające się w zależności od typu szkoły i typu niepełnosprawności pomiędzy 225 zł a 445 zł. Ostateczna kwota dofinansowania była uzależniona od przedłożonych dokumentów potwierdzających poniesione wydatki za zakup podręczników i materiałów edukacyjnych.

Pomoc w ramach programu przyznano łącznie dla 695 uczniów uczęszczających do 51 szkół, w łącznej wysokości 195 355,19 zł.

15. Kierowanie do sądów wniosków o stwierdzenie potrzeby umieszczenia w szpitalu psychiatrycznym osób chorujących psychicznie bez ich zgody

Na podstawie ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie kieruje do sądu wnioski o przyjęcie bez zgody do szpitala psychiatrycznego osób chorych psychicznie, których zachowanie wskazuje, że brak leczenia szpitalnego spowoduje znaczne pogorszenie ich stanu zdrowia psychicznego lub które są niezdolne do samodzielnego zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych, a uzasadnione jest przewidywanie, że leczenie w szpitalu psychiatrycznym przyniesie poprawę ich stanu zdrowia.

Wszczęcie postępowań sądowych poprzedzone jest działaniami Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krakowie polegającymi na ustaleniu sytuacji osoby, która ma zostać umieszczona w szpitalu psychiatrycznym bez zgody oraz uzyskaniu stosownego zaświadczenia lekarza psychiatry.

W 2019 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie skierował do sądu opiekuńczego 46 wniosków o przyjęcie do szpitala psychiatrycznego osób chorujących psychicznie bez ich zgody. Urzędowi Marszałkowskiemu Województwa Małopolskiego przekazano do realizacji 11 postanowień o skierowaniu uczestnika na leczenie psychiatryczne bez zgody.

16. Prowadzenie postępowań w sprawach ustalenia prawa do świadczeń z opieki zdrowotnej

Wobec osób, które nie były objęte powszechnym, obowiązkowym i dobrowolnym ubezpieczeniem zdrowotnym, a wymagały pomocy medycznej, MOPS w Krakowie, w 2019 r. przeprowadził 2 271 postępowań w sprawie ustalenia prawa do świadczeń z opieki zdrowotnej, które zakończyły się wydaniem stosownych decyzji. Uprawnienie do tego świadczenia miały osoby, które uzyskiwały dochód poniżej kryterium dochodowego, o którym mowa w ustawie o pomocy społecznej. Zadanie od 1 stycznia 2019 r. było w całości realizowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.

17. Zadania dzielnic

W 2019 r. MOPS współpracował z Radami Dzielnic Krakowa realizując zadania odpowiadające na potrzeby mieszkańców. Działania podejmowane w ramach tych zadań, oprócz realizowanych projektów socjalnych, dotyczyły:

- dofinansowania wypoczynku letniego dla dzieci i młodzieży z najuboższych rodzin,
- dofinansowana do zakupu przyborów i podręczników szkolnych dla dzieci z najuboższych rodzin,
- dofinansowania kosztów ogrzewania dla osób potrzebujących,
- dofinansowania zakupu leków dla osób starszych i niepełnosprawnych.

W 2019 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizując zadania adresowane do mieszkańców poszczególnych dzielnic Krakowa wykorzystał kwotę w wysokości 320 598,48 zł. W ramach realizacji zadań dzielnic, MOPS w Krakowie przeprowadził również postępowania konkursowe na wsparcie realizacji zadań skierowanych do osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji oraz starszych i niepełnosprawnych z terenu Dzielnic VIII, IX, X, XI, XII i XV na łączną kwotę 48 000 zł.

W wyniku przeprowadzonych otwartych konkursów ofert Gmina Miejska Kraków zleciła realizację następujących zadań:

- 1) Polskiemu Związkowi Emerytów, Rencistów i Inwalidów Zarządu Rejonowego z siedzibą Kraków Podgórze, ul. Józefińska 14 – zadanie pn. „Pomoc rzeczowa dla inwalidów, emerytów i rencistów zrzeszonych w kołach na terenie Dz. VIII”;
- 2) Polskiemu Związkowi Emerytów, Rencistów i Inwalidów Zarządu Rejonowego z siedzibą Kraków Podgórze, ul. Józefińska 14 – zadanie pn. „Pomoc rzeczowa dla osób zrzeszonych w Kołach Emerytów i Rencistów na terenie Dzielnic IX”;
- 3) Polskiemu Związkowi Emerytów, Rencistów i Inwalidów Zarządu Rejonowego z siedzibą Kraków Podgórze, ul. Józefińska 14 – zadanie pn. „Zakup bonów lub paczek żywnościowych dla emerytów i rencistów”;
- 4) Polskiemu Związkowi Emerytów, Rencistów i Inwalidów Zarządu Rejonowego z siedzibą Kraków Podgórze, ul. Józefińska 14 – zadanie pn. „Pomoc rzeczowa dla osób zrzeszonych w Kołach Emerytów i Rencistów na terenie Dzielnic XI”;
- 5) Polskiemu Związkowi Emerytów, Rencistów i Inwalidów Zarządu Rejonowego z siedzibą Kraków Podgórze, ul. Józefińska 14 – zadanie pn. „Pomoc rzeczowa (paczki świąteczne) dla najbardziej potrzebujących i niepełnosprawnych osób zrzeszonych w Kole emerytów i rencistów na terenie Dzielnic XII”;
- 6) Krakowskiemu Związkowi Emerytów, Rencistów i Osób Niepełnosprawnych, 31– 610 Kraków, os. Tysiąclecia 42 – zadanie pn. „Otwarty konkurs ofert na realizację zadań publicznych przez organizacje pozarządowe oraz podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego i o wolontariacie: pomoc społeczna, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób”.

18. Akcje socjalne, współpraca z firmami i innymi podmiotami

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie w celu rozszerzenia zakresu udzielanej pomocy dla rodzin korzystających ze wsparcia MOPS, podejmował następujące akcje:

Organizacja spotkania mikołajkowego we współpracy z pracownikami Firmy APTIV

Inicjatywa zorganizowania spotkania oraz przygotowania paczek dla dzieci została podjęta przez pracowników Firmy APTIV. Spotkanie odbyło się 18 grudnia 2019 r. w sali gimnastycznej Szkoły Podstawowej nr 88 w Krakowie, os. Szklane Domy 2. Prezenty trafiły do 200 dzieci z rodzin korzystających z pomocy MOPS. W paczkach, zgodnie z przekazanymi przez MOPS propozycjami, znalazły się m.in.: zabawki, przybory szkolne, gry i słodycze.

Paczki żywnościowe dla rodzin wielodzietnych i niepełnych od przedstawicieli Polskiego Stowarzyszenia Obrońców Życia Człowieka

W ramach projektu pn. „Wszystkiego Dobrego”, w dniach od 18 do 20 grudnia 2019 r., 30 rodzin wielodzietnych oraz niepełnych korzystających ze wsparcia Filii nr 1, 3, 4 oraz PAL „Na Skarpie” otrzymało paczki żywnościowe. Pomoc została przekazana rodzinom przez Polskie Stowarzyszenie Obrońców Życia Człowieka.

Kolonie dla dzieci z rodzin objętych wsparciem MOPS

W 2019 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej wytypował 16 dzieci, które wzięły udział w wypoczynku letnim finansowanym przez Małopolskie Kuratorium Oświaty. Ww. dzieci miały możliwość wyjechać na dwutygodniowe kolonie do Zakopanego lub Rabki.

Współpraca z PCK w ramach projektu „100% korzyści”

Polski Czerwony Krzyż realizował Program odbioru i zagospodarowania tekstyliów pn. „100% korzyści”. W ramach ww. programu, zgodnie z zawartym porozumieniem pomiędzy Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej a Polskim Czerwonym Krzyżem, pozyskane rzeczy były nieodpłatnie przekazywane na rzecz osób objętych wsparciem MOPS. W 2019 r. MOPS wydał 457 skierowań po odzież do PCK.

Współpraca z Capella Cracoviensis

W ramach współpracy MOPS z Capellą Cracoviensis, osoby objęte pomocą MOPS miały możliwość nieodpłatnego udziału w wybranych koncertach muzyki poważnej m.in. w ramach cyklu koncertów w krakowskich kościołach, organizowanych na terenie Teatru Łąźnia Nowa, podczas festiwalu Opera Rara oraz w ramach innych projektów realizowanych przez Capellę Cracoviensis.

19. Kierowanie wniosków o podjęcie działań w stosunku do osób uzależnionych od alkoholu do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Krakowie i prokuratur rejonowych

W 2019 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie skierował do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Krakowie oraz do prokuratur rejonowych 87 wniosków o podjęcie działań w celu wszczęcia w sądzie postępowań o zastosowanie obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu na podstawie ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości.

20. Kandydaci na kuratorów osób częściowo ubezwłasnowolnionych oraz opiekunów prawnych osób ubezwłasnowolnionych całkowicie

W 2019 r. do Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krakowie wpłynęło 28 wniosków sądów opiekuńczych o wskazanie kandydata na opiekuna prawnego osoby całkowicie ubezwłasnowolnionej lub kuratora osoby częściowo ubezwłasnowolnionej. Obowiązek wskazania kandydata przez MOPS wynika z Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego.

Wskazano łącznie 17 kandydatów na opiekunów prawnych i kuratorów, w tym 9 kandydatów na opiekunów prawnych.

Dodatkowo MOPS, na wniosek sądów opiekuńczych, wydawał opinie o osobach będących kandydatami na opiekunów prawnych lub kuratorów. W roku 2019 wydano 16 takich opinii.

20.1 Wypłacanie wynagrodzenia dla opiekunów prawnych osób całkowicie ubezwłasnowolnionych

W 2019 r. MOPS wypłacił 38 opiekunom 515 świadczeń za sprawowanie opieki na kwotę ogółem 201 842,47 zł, w tym:

- wynagrodzenie za sprawowanie opieki przyznane opiekunom osób całkowicie ubezwłasnowolnionych – 36 osób, liczba świadczeń 458, kwota wydatkowana 176 271,47 zł – finansowanie z dotacji przekazanej przez Małopolski Urząd Wojewódzki,
- wynagrodzenia za sprawowanie opieki przyznane kuratorom osób częściowo ubezwłasnowolnionym, na które MUW nie przekazał dotacji, w związku z powyższym wynagrodzenia zostały wypłacone ze środków własnych Gminy – 4 osoby, liczba świadczeń 57, kwota wydatkowana 25 571 zł.

Dwie osoby pobierały w 2019 r. jednocześnie wynagrodzenie dla opiekuna i kuratora.

Średni koszt świadczenia wyniósł 391,93 zł. Wysokość wynagrodzenia ustala Sąd.

21. Kierowanie do prokuratury wniosków o wszczęcie w sądzie opiekuńczym postępowań o ubezwłasnowolnienie

Osoba, która ukończyła lat trzynaście, może zostać ubezwłasnowolniona całkowicie, jeżeli wskutek choroby psychicznej, niedorozwoju umysłowego albo innego rodzaju zaburzeń psychicznych, w szczególności pijaństwa lub narkomanii, nie jest w stanie kierować swoim postępowaniem.

Osoba pełnoletnia może zostać ubezwłasnowolniona częściowo z powodu choroby psychicznej, niedorozwoju umysłowego albo innego rodzaju zaburzeń psychicznych, w szczególności pijaństwa lub narkomanii, jeżeli stan tej osoby nie uzasadnia ubezwłasnowolnienia całkowitego, lecz potrzebna jest pomoc do prowadzenia jej spraw.

Wniosek o ubezwłasnowolnienie może zostać złożony w sądzie przez członków rodziny osoby wymagającej ubezwłasnowolnienia lub przez prokuratora.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie, kierując się dobrem osób, które ze względu na swój stan psychiczny nie są w stanie pokierować swoim postępowaniem lub wymagają pomocy w prowadzeniu swoich spraw, podejmuje działania w celu złożenia przez uprawnionych członków rodziny wniosków o ubezwłasnowolnienie. W przypadku, kiedy osoba nie ma rodziny lub rodzina z różnych przyczyn nie składa wniosku o ubezwłasnowolnienie w sądzie, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie informuje

prokuraturę o konieczności podjęcia działań mających na celu złożenie wniosku o ubezwłasnowolnienie w sądzie.

W 2019 r. złożono w prokuraturze 11 takich wniosków.

22. Sprawienie pogrzebu na koszt Gminy Miejskiej Kraków

MOPS organizuje sprawienie pogrzebu osoby zmarłej na terenie Gminy Miejskiej Kraków w sytuacji, gdy brak jest najbliższej rodziny osoby zmarłej lub jeżeli rodzina zmarłego nie ma możliwości zorganizowania pochówku we własnym zakresie.

W 2019 r. MOPS zrealizował 140 pogrzebów na kwotę 345 833 zł.

72 pogrzeby dotyczyły osób bezdomnych na łączną kwotę 178 856 zł.

Z tytułu zwrotów wydatków poniesionych na sprawienie pogrzebu MOPS pozyskał w 2019 r. dochody w kwocie 247 534 zł, które zostały przekazane na rachunek dochodów własnych Gminy.

MOPS koordynuje także prace związane z utrzymaniem około 1 000 grobów osób pochowanych przez Gminę Miejską Kraków. W 2019 r. na cmentarzu Batowice pod nadzorem i przy wsparciu pracownika MOPS KIS pracę wykonywały średniomiesięcznie trzy osoby w ramach prac społecznie użytecznych.

Rozdział III: Pomoc specjalistyczna

23. Piecza zastępcza

Zgodnie z art. 182 ust. 5 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej „Kierownik powiatowego centrum pomocy rodzinie składa zarządowi powiatu coroczne sprawozdanie z działalności powiatowego centrum pomocy rodzinie oraz przedstawia zestawienie potrzeb w zakresie systemu pieczy zastępczej”.

W zakresie rozwoju systemu pieczy zastępczej funkcjonującego na terenie Gminy Miejskiej Kraków zostały wyznaczone w 2019 r. zostały następujące kierunki działań:

- rozwój rodzinnej pieczy zastępczej na terenie Gminy Miejskiej Kraków poprzez zapewnienie warunków sprzyjających tworzeniu oraz funkcjonowaniu nowych rodzinnych form pieczy zastępczej i rodzin pomocowych;
- rozwój rodzinnej pieczy zastępczej na terenie Gminy Miejskiej Kraków poprzez wzmacnianie kompetencji wychowawczych osób sprawujących pieczę;
- wzmacnianie rozwoju poznawczego, emocjonalnego i społecznego dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej;
- zapewnienie opieki dzieciom w formach pieczy instytucjonalnej dostosowanych do ich potrzeb poprzez standaryzację placówek opiekuńczo – wychowawczych zgodnie z przepisami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz dostosowanie placówek do potrzeb dzieci umieszczanych;
- życiowe usamodzielnienie osób opuszczających rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka i placówki opiekuńczo–wychowawcze oraz ich integracja ze środowiskiem

Poniżej zostały zaprezentowane szczegółowe informacje na temat realizacji powyższych kierunków.

23.1 Rodzinna piecza zastępcza

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej jest jednostka organizacyjna powiatu lub podmiot, któremu powiat zlecił realizację tego zadania. Na terenie Gminy Miejskiej Kraków zadania te realizuje MOPS.

W 2019 r. 34 pracowników MOPS realizowało zadania organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, mające na celu zapewnienie warunków sprzyjających funkcjonowaniu istniejących i tworzeniu nowych rodzin zastępczych.

W roku 2019 w zakresie organizacji rodzinnej pieczy zastępczej zrealizowano następujące działania:

Prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka.

Informacje dotyczące promocji rodzicielstwa zastępczego były prezentowane za pośrednictwem strony internetowej MOPS oraz lokalnych mediów takich jak – internet, prasa, radio, telewizja (Tygodnik Rodzin Katolickich – Źródło, TVP Kraków – Kronika Krakowska, wodociągi.krakow.pl, Fakt, Głos krakowski, Głos – Tygodnik Nowohucki, diecezja.pl, Radio Kraków, krakow.pl, telewizja.krakow.pl).

W 2019 r. rozpowszechniono 1 170 ulotek informacyjnych, promujących rodzicielstwo zastępcze. Akcje informacyjno–promocyjne prowadzono również podczas imprez organizowanych w przestrzeni miejskiej, takich jak: Święto Rodziny Krakowskiej (czerwiec 2019) czy „Dom dla niechcianych uczuć” (organizator Fundacja ROZ oraz Koło Naukowe Komunikacji Wizerunkowej UE, czerwiec 2019). Podjęta została również współpraca z Archidiecezją Krakowską, która na swojej stronie internetowej umieściła artykuł oraz film na

temat rodzicielstwa zastępczego. Natomiast pracownicy MOPS promowali rodzicielstwo zastępcze podczas spotkań:

- ze studentami UJ – listopad 2019,
- dla par starających się o potomstwo zorganizowane przez krakowskie Stowarzyszenie Wspierania Małżeństw Niepłodnych „Abraham i Sara” promowano ideę rodzicielstwa zastępczego – grudzień 2019.

W ramach dnia Rodzicielstwa Zastępczego (czerwiec 2019) zawodowe rodziny zastępcze i prowadzący rodzinne domy dziecka wzięli udział w trzydniowym wyjeździe integracyjno – szkoleniowym. Natomiast niezawodowe i spokrewnione rodziny zastępcze spotkały się i wspólnie świętowały ten dzień w Centrum Rozwoju Com Com Zone Nowa Huta.

W dniu 8 stycznia 2019 r. w Małopolskim Urzędzie Wojewódzkim odbyła się uroczystość wręczenia Srebrnych Krzyży Zasługi dla 4 rodzin zastępczych zawodowych.

Ponadto prowadzono działania mające na celu integrację środowiska krakowskich rodzin zastępczych między innymi poprzez: spotkania świąteczne oraz imprezę mikołajkową, w których łącznie wzięło udział 565 osób.

W 2019 r. pracownicy MOPS przeprowadzili 86 rozmów osobistych i telefonicznych z osobami zainteresowanymi sprawowaniem rodzinnej pieczy zastępczej. 46 osób tj. 29 rodzin spełniło podstawowe warunki oraz zaprezentowało właściwą motywację i predyspozycje do sprawowania pieczy zastępczej jako niezawodowa lub zawodowa rodzina zastępcza. Osoby te uczestniczyły w szkoleniach dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej prowadzonych przez MOPS.

W 2019 roku utworzono 9 rodzin zastępczych niezawodowych, sprawujących opiekę nad 10 dziećmi, 2 rodziny zastępcze zawodowe dla 4 dzieci, 8 rodzin zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego zapewniające opiekę 9 dzieciom, 4 rodziny zastępcze specjalistyczne dla 4 dzieci oraz 1 rodzinny dom dziecka dla 5 dzieci.

Kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, przeprowadzanie badań psychologiczno-pedagogicznych oraz prowadzenie szkoleń dla kandydatów.

Pracownicy MOPS, w oparciu o autorski program, przeprowadzili w roku 2019 dwa cykle szkoleń dla kandydatów na rodziny zastępcze. Zrealizowano 230 godzin szkoleń. Przeprowadzono łącznie 87 postępowań kwalifikacyjnych dla kandydatów do sprawowania funkcji rodziny zastępczej. W toku postępowań odbyło się 211 wizyt w miejscu zamieszkania kandydatów, 48 spotkań z osobami mającymi istotny wpływ na ocenę predyspozycji kandydatów do sprawowania pieczy i prognozę funkcjonowania rodziny zastępczej, w 179 przypadkach zasięgnięto opinii o kandydatach w instytucjach istotnych z punktu widzenia procesu kwalifikacji (m.in. szkoła, przedszkole, policja), sporządzono 77 opinii psychologicznych o predyspozycjach i motywacji kandydatów do sprawowania pieczy, przeprowadzono 250 testów psychologiczno-pedagogicznych, odbyły się 73 zespoły kwalifikacyjne.

Zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji.

W 2019 roku łącznie przeprowadzono 228 godzin szkoleń, w których uczestniczyło 167 osób. Przeprowadzono 4 cykle szkoleń dla nowo ustanowionych rodzin zastępczych spokrewnionych. Szkolenie, które miało formę wykładów, warsztatów, pracy w małych grupach, pracy indywidualnej, obejmowało m.in. psychologiczne aspekty związane z funkcjonowaniem dziecka przebywającego w pieczy, zagadnienia prawne, zadania, obowiązki i funkcje rodziny zastępczej. Rodziny uzyskały szczegółowe informacje dotyczące

możliwości korzystania z pomocy, poradnictwa, wsparcia. Przeprowadzono również jeden cykl szkolenia „Szkola dla rodziców i wychowawców”.

Rodziny zastępcze uczestniczyły w 10 szkoleniach skierowanych odrębnie do zawodowych rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka, niezawodowych i spokrewnionych rodzin zastępczych, rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi oraz rodzeństw pełniących funkcje rodziców zastępczych.

Podczas szkoleń rodziny posiadały wiedzę z zakresu: pracy z dzieckiem ze spektrum FAS, z zaburzonymi więziami, problematyki psychologii rozwojowej dzieci i młodzieży, budowania relacji w rodzinie w oparciu o prawidłową komunikację, przygotowania dziecka niepełnosprawnego do samodzielności, nagród i kar oraz narzędzi skoncentrowanych na rozwiązaniach jako formy oddziaływań wychowawczych w praktyce rodzicielskiej oraz nabyły umiejętności w radzeniu sobie z wypaleniem zawodowym.

W 2019 r. zapewniono rodzinom zastępczym możliwość skorzystania z superwizji mającej na celu wzrost kompetencji opiekunów, poprawę jakości ich pracy, przepracowanie sytuacji trudnych i kryzysowych, wzmocnienie motywacji do dalszej pracy. Zorganizowano 18 spotkań w 3 grupach superwizyjnych. Łącznie zrealizowano 54 godziny superwizji. Dodatkowo rodziny brały udział w superwizji indywidualnej. Podczas 16 spotkań zrealizowano 20 godzin konsultacji indywidualnych.

Zapewnienie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych.

Wsparciem koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej było objętych 316 rodzin zastępczych, wobec pozostałych 159 rodzin zadania koordynatora realizowali inni pracownicy organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Rodziny zastępcze w roku 2019 miały możliwość uczestniczenia w 20 spotkaniach 3 grup wsparcia: dla spokrewnionych rodzin zastępczych, dla zawodowych rodzin zastępczych oraz dla rodzin opiekujących się dzieckiem niepełnosprawnym. Z tego rodzaju wsparcia skorzystało 28 zawodowych rodzin zastępczych, 26 rodzin niezawodowych i spokrewnionych, w tym 7 rodzin wychowujących niepełnosprawne dziecko.

W celu umożliwienia zawodowym rodzinom zastępczym skorzystania z wypoczynku, na czas niesprawowania przez nich opieki, piecza nad dziećmi została zapewniona przez 23 rodziny zastępcze pomocowe. Dodatkowo zatrudniono 6 osób do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich.

Udzielono rodzinom zastępczym pomocy we współpracy z rodziną biologiczną dziecka, poprzez zapewnienie miejsca i zorganizowanie 583 kontaktów dzieci z rodzicami. W 272 kontaktach towarzyszyli koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej lub psycholog.

Współpraca ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi.

Pracownicy MOPS uczestniczyli w 210 rozprawach sądowych dotyczących sytuacji dzieci oraz skierowali 1 380 pism oraz opinii do sądów rodzinnych w sprawie dzieci przebywających w rodzinnych formach pieczy zastępczej. Ponadto:

- zwołano 758 posiedzeń do spraw oceny sytuacji dziecka złożonych z pracowników MOPS oraz innych instytucji zaangażowanych w pomoc dzieciom przebywającym w rodzinnej pieczy zastępczej,
- przeprowadzono 2 110 konsultacji ze specjalistami (pedagogzy i wychowawcy szkolni, psychologowie, lekarze, pracownicy socjalni, asystenci rodziny, kuratorzy sądowi).

Pracownicy MOPS współpracowali z sądem biorąc udział w 58 przejęciach opieki nad dziećmi, które zostały umieszczone w zawodowych rodzinach zastępczych. Współdziałano z nw. podmiotami w celu organizacji dodatkowego wsparcia dla rodzin zastępczych:

- Fundacją „Znaczenie” w realizacji projektu dla młodzieży „Szkoła usamodzielnienia”,
- Fundacją Robinson Crusoe – z projektem „Wehikuł Usamodzielnienia”,
- Fundacją Sarigato z projektem edukacyjnym – Szkoła 3.0,
- Fundacją „Życie lepsze niż dobre” w sprawie wolontariatu,
- Fundacją Jacka i Piotra Michalskich w zakresie szkoleń dla rodzin zastępczych,
- Stowarzyszeniem Piękne Anioły, które odremontowało mieszkania rodzin zastępczych,
- Fundacją Na start im. Basi German w organizacji spotkań, wyjazdów i przekazaniu prezentów dla nastolatków przebywających w rodzinach zastępczych.

Ponadto dzieci z rodzin zastępczych otrzymały tornistry wraz z pełnym wyposażeniem szkolnym oraz paczki mikołajkowe ufundowane przez Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji. W ramach akcji Aniołkowe Granie zorganizowanej przez szkoły i przedszkola samorządowe dzieci zostały obdarowane prezentami. Spotkania umożliwiły im miłe i aktywne spędzenie wspólnie czasu, a także integrację oraz propagowanie idei rodzicielstwa zastępczego.

Prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, zapewnianie badań psychologicznych rodzinom zastępczym oraz szkolenie i wspieranie psychologiczno-pedagogiczne rodziców dzieci objętych pieczą.

Indywidualnym poradnictwem psychologicznym objęto 220 rodzin zastępczych oraz 187 dzieci umieszczonych w tych rodzinach. Łącznie rodzinom zastępczym udzielono 1 443 indywidualnych porad psychologicznych, w tym 810 porad dla dorosłych, 568 porad dla dzieci oraz 65 dla pełnoletnich wychowanków pozostających w rodzinach zastępczych. Do ośrodków poradnictwa i terapii skierowano 26 osób z rodzin zastępczych.

Psychologowie zatrudnieni w MOPS we współpracy z koordynatorami rodzinnej pieczy zastępczej prowadzili grupę wsparcia oraz warsztaty psychoedukacyjne z elementami Treningu Zastępowania Agresji dla nastolatków przebywających w rodzinach zastępczych. W okresie ferii zimowych i wakacji zorganizowano warsztaty edukacyjno– rekreacyjne. Łącznie odbyło się 12 spotkań, w których uczestniczyło 29 dzieci.

Rodziny biologiczne dzieci przebywających w rodzinach zastępczych skorzystały ze 161 indywidualnych porad psychologicznych. Ponadto brały udział w warsztatach „Szkoła dla rodziców i wychowawców”.

Psychologowie zatrudnieni w MOPS zapewnili rodzinom badania psychologiczne – przeprowadzili 196 testów psychologicznych dla osób sprawujących pieczę.

Zapewnienie pomocy prawnej osobom sprawującym pieczę zastępczą.

Z porad prawnych w zakresie m.in. prawa rodzinnego, cywilnego zapewnionych przez MOPS skorzystało 69 rodzin zastępczych. 19 rodzin skorzystało z poradnictwa prawnego w ramach Programu Aktywności Lokalnej skierowanego do rodzin zastępczych spokrewnionych i niezawodowych z terenu Gminy Miejskiej Kraków. (szerzej zob. podrozdział nr 2.2.1.2) Łącznie udzielono 122 porad prawnych.

Dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej oraz przygotowanie planów pomocy dziecku.

W 2019 r. zwołano 758 posiedzeń ds. oceny sytuacji dziecka, sporządzono dla sądu rodzinnego 872 opinie o sytuacji dzieci w rodzinach zastępczych. Opracowanych zostało 685 planów pomocy oraz modyfikacji planów pomocy dzieciom umieszczonym w rodzinnych formach pieczy zastępczej. Ponadto w roku 2019 dokonano 200 ocen rodzin zastępczych pod względem predyspozycji do pełnienia powierzonej funkcji i jakości wykonywanej pracy.

Ocenę funkcjonowania dzieci w rodzinach zastępczych opierano m.in. na informacjach zbieranych podczas wizyt w miejscu zamieszkania rodzin zastępczych. W 2019 r. przeprowadzono 4 067 takich wizyt oraz 1 196 wizyt u innych osób lub w instytucjach (u rodziców biologicznych lub innych członków rodziny, kuratorów sądowych, w szkołach, w przychodniach i szpitalach w celu rozeznania sytuacji dzieci lub podjęcia interwencji w ich sprawach).

Zapewnianie rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego oraz zapewnienie dzieciom dostępu do pomocy reedukacyjnej i rehabilitacyjnej.

Rodziny zastępcze korzystały z zapewnionych w ramach Programu Aktywności Lokalnej (*szerzej zob. podrozdział nr 2.2.1.2*) indywidualnych porad: prawnika (19,5 godziny), logopedy (102,5 godziny), dietetyka (57 godzin), brały udział w zajęciach grupowych z podstaw komunikacji w języku angielskim (36 godzin). Dzieciom z rodzin zastępczych udzielono indywidualnej pomocy w nauce i odrabianiu prac domowych (718 godzin). Ponadto dzieci miały możliwość udziału w zajęciach rozwijających talenty oraz zainteresowania, między innymi w jeździe konnej (179 godzin), nauce pływania (247 godzin), nauce gry na gitarze (49,5 godzin), robotyce, tańcu, gry w piłkę nożną, Hapkido oraz języka angielskiego (łącznie 235 godzin).

W okresie ferii i wakacji zrealizowano tygodniowe cykle zajęć o charakterze integracyjnym, rekreacyjnym, kulturalnym i sportowym. Rodziny uczestniczyły w 12 wyjściach do obiektów kulturalnych i sportowych znajdujących się na terenie Krakowa, brały udział w dwóch całodziennych wyjazdach integracyjno – edukacyjnych, warsztatach przedświątecznych oraz 5 spotkaniach o charakterze integracyjnym i środowiskowym.

Ponadto rodziny zastępcze sprawujące opiekę nad dziećmi niepełnosprawnymi korzystały z możliwości weekendowej opieki, w ramach zajęć świetlicowych, dostosowanych do indywidualnych potrzeb tych dzieci. Tym samym zapewniono rodzicom zastępczym czas na załatwienie własnych spraw lub na wypoczynek.

Łącznie przeprowadzono 1919 godzin zajęć.

Organizowanie pomocy wolontariuszy dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka.

Na podstawie indywidualnych umów o wolontariacie zawieranych przez wolontariuszy z MOPS objęto pomocą 41 dzieci ze spokrewnionych i niezawodowych rodzin zastępczych. W ramach wolontariatu, dodatkowo organizowane było pogotowie lekcyjne, z którego korzystało 8 dzieci.

W 2019 roku kontynuowana również była współpraca z Fundacją Ruperta Mayera Dzieło Pomocy Dzieciom w sprawie realizacji pomocy wolontaryjnej na rzecz dzieci przebywających w rodzinach zastępczych. W ramach umowy z pomocy wolontariuszy skorzystało 19 dzieci.

Zawarto też porozumienie z Fundacją „Życie lepsze niż dobre” na realizację projektu „Klucz do jutra” mającego na celu wspieranie rodzin zastępczych. W ramach wolontariatu z indywidualnych korepetycji skorzystało 6 dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.

Jedno dziecko skorzystało z wolontariatu oferowanego w ramach Programu Aktywności Lokalnej dla rodzin zastępczych spokrewnionych i niezawodowych z terenu Gminy Miejskiej Kraków (szerzej zob. podrozdział nr 2.2.1.2).

Łącznie z pomocy wolontariuszy skorzystało 67 rodzin i 75 dzieci.

Zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających.

W 2019 r. dokonano 45 zgłoszeń do ośrodków adopcyjnych dotyczących dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych zawodowych, niezawodowych i spokrewnionych. W rezultacie podejmowanych działań w roku 2019, przysposobionych zostało 27 dzieci przebywających w zawodowych rodzinach zastępczych.

Udzielanie wsparcia pełnoletnim wychowankom rodzinnej pieczy zastępczej.

Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej i pozostali pracownicy organizatora rodzinnej pieczy zastępczej współuczestniczyli w tworzeniu i realizacji 42 indywidualnych programów usamodzielnienia osób przygotowywanych do opuszczenia rodzin zastępczych, dokonali 85 modyfikacji programów, odbyli 324 wizyty w miejscu zamieszkania pełnoletnich wychowanków, w 41 przypadkach towarzyszyli im w kontaktach z instytucjami. Koordynatorzy przeprowadzili 100 działań mających na celu motywowanie wychowanków do kontynuowania nauki; udzielali również pomocy w zakresie uzyskania przez pełnoletnich wychowanków odpowiednich warunków mieszkaniowych: pomagali uzupełnić wnioski o otrzymanie lokalu z zasobów gminy (w 19 przypadkach), przygotowali pisma popierające ten wniosek (w 13 przypadkach). W 9 przypadkach interweniowali osobiście lub pisemnie u zarządców lokali w sprawach lokalowych. 16 wychowanków skorzystało z porad prawnych – w kwestiach mieszkaniowych i rodzinnych. Ponadto osoby pełnoletnie skorzystały z 65 porad psychologicznych.

Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej i pozostali pracownicy organizatora rodzinnej pieczy zastępczej byli opiekunami usamodzielnienia dla 15 wychowanków.

Zapewnianie koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji.

Pracownicy MOPS uczestniczyli w 25 szkoleniach, seminariach i konferencjach podnoszących ich kwalifikacje, w tym z zakresu: samouszkodzeń dzieci i młodzieży, rodziny w obliczu rozwodu, pracy z klientem ciężkim do zdiagnozowania, choroby Dwubiegunowej Afektywnej, zachowań przemocowych w rodzinie, pracy z dzieckiem z FAS i ze spektrum FAS, komunikacji z dzieckiem w kolejnych fazach rozwojowych, zdrowia psychicznego i uzależnienia dzieci i młodzieży, problematyki psychologii rozwojowej dzieci i młodzieży, całościowych zaburzeń rozwojowych: Autyzm, Zespół Retta, Zespół Aspergera, Zespół Hellera, pracy z dzieckiem z zaburzonymi więziami, budowania współpracy międzysektorowej na rzecz wspierania dzieci, których rodzice odbywają karę pozbawienia wolności, wzmocnienia przekazu perspektywy dziecka, zastosowania metod standardowych w rozwiązywaniu problemów diagnostycznych, agresji i autoagresji, zachowań autodestrukcyjnych (w tym samookaleczeń, zachowań suicydalnych, zaburzeń odżywiania), rozpoznawania symptomów dziecka krzywdzonego oraz procedur w sytuacji stwierdzenia krzywdzenia dziecka, uzależnień behawioralnych, zaburzeń osobowości u młodzieży, przemocy w rodzinie wobec osób starszych, zachowań ryzykownych wśród dzieci i młodzieży, doskonaleniu umiejętności

dialogu z młodzieżą w obszarze rozwoju psychoseksualnego, pomocy dzieciom i nastolatkom w kontekście współpracy międzyinstytucjonalnej.

Pracownicy korzystali ponadto z superwizji. W 2019 r. zrealizowano 21 godzin superwizji grupowej oraz 4 godziny superwizji indywidualnej.

23.2.2 Świadczenia pieniężne dla dzieci umieszczonych w rodzinnych formach pieczy zastępczej oraz wynagrodzenia dla osób prowadzących zawodowe rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka

W 2019 r. objęto pomocą pieniężną 460 rodzin zastępczych, w tym: 48 zawodowych, 305 spokrewnionych, 107 niezawodowych oraz 3 rodzinne domy dziecka. Łącznie przebywało w nich 641 dzieci. W sprawie przyznania świadczeń wydano 1 216 decyzji administracyjnych.

Rodzinom zostały wypłacone następujące świadczenia:

- na pokrycie kosztów utrzymania dziecka: 7 157 świadczeń na kwotę 5 353 247,56 zł;
- na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka: 49 świadczeń na kwotę 50 300 zł;
- na utrzymanie lokalu mieszkalnego: 264 świadczenia na kwotę 517 130,77 zł (w tym: na pokrycie kosztów przeprowadzenia niezbędnego remontu lokalu zajmowanego przez zawodowe rodziny zastępcze: 5 świadczeń na kwotę 11 400,00 zł oraz na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z remontem w lokalu zajmowanym przez rodzinny dom dziecka: 3 świadczenia na kwotę 14 000 zł);
- na pokrycie innych nieprzewidzianych kosztów związanych z opieką i wychowaniem dziecka oraz funkcjonowaniem rodzinnego domu dziecka: 12 świadczeń na kwotę 36 000 zł;
- na pokrycie kosztów związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki: 79 świadczeń – na kwotę 80 308,98 zł;
- na dofinansowanie kosztów wypoczynku dziecka poza miejscem zamieszkania: 176 świadczeń na kwotę 78 400,00 zł.

23.3 Instytucjonalna piecza zastępcza

23.3.1 Placówki opiekuńczo–wychowawcze

Według stanu na 31 grudnia 2019 r. w Krakowie funkcjonowało 41 placówek opiekuńczo – wychowawczych, zapewniających 454 miejsca. 27 placówek prowadzonych było na zlecenie Gminy Miejskiej Kraków przez organizacje pozarządowe, a 14 placówek funkcjonowało jako jednostki publiczne.

Poniższa tabela obrazuje typy instytucjonalnych form pieczy zastępczej funkcjonujących na terenie Krakowa z wyszczególnieniem liczby miejsc.

Tabela: Placówki opiekuńczo – wychowawcze wg typów, liczby miejsc

L.p.	Typ placówki	Liczba placówek	Liczba miejsc
1.	Typu socjalizacyjnego	20	232
2.	Typu interwencyjnego	3	52
3.	Typu specjalistyczno – terapeutycznego	10	113
4.	Typu rodzinnego	8	57
	Suma	41	454

W 2019 r. MOPS wydał 314 skierowań do placówek opiekuńczo – wychowawczych. Podstawą wydanych skierowań było 159 postanowień sądu. W sprawach kierowanych dzieci podjęto 500 kontaktów z instytucjami.

W 2019 r. pracownicy MOPS uczestniczyli w 1 013 posiedzeniach zespołów ds. okresowej oceny sytuacji dziecka, podczas których specjaliści współpracujący z rodziną i dzieckiem (pedagog, psycholog, pracownik socjalny, kurator sądowy) dokonywali oceny efektów podejmowanych działań oraz opracowywali kierunki pracy z dzieckiem i rodziną. Sporządzono 1 316 informacji o dzieciach przebywających w placówkach.

W 2019 r. 47 wychowanków placówek powróciło do domu przed osiągnięciem pełnoletności lub zostało przysposobionych, natomiast 73 zostało usamodzielnionych po osiągnięciu pełnoletności.

W ramach działań nadzorczych, pracownicy MOPS przeprowadzili 48 kontroli realizacji zadań przez podmioty prowadzące placówki opiekuńczo – wychowawcze.

Wydatki na funkcjonowanie instytucjonalnych form pieczy zastępczej według stanu na 31 grudnia 2019 roku wyniosły łącznie 29 552 874,82 zł z czego 15 190 591,44 zł to wydatki miejskich jednostek organizacyjnych.

23.4 Ustalenie opłaty za pobyt dziecka w pieczy zastępczej

Zgodnie z art. 193 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, za pobyt dziecka w pieczy zastępczej rodzice ponoszą miesięczną opłatę w wysokości świadczeń i dodatków wypłacanych rodzinie zastępczej lub średnich miesięcznych wydatków przeznaczanych na utrzymanie dziecka w placówce. Sposób naliczania opłaty został określony w uchwale nr L/921/12 Rady Miasta Krakowa z 14 lipca 2016 r.

W roku 2019 wydano 206 decyzji administracyjnych dotyczących opłaty za pobyt dzieci w rodzinnych formach pieczy zastępczej oraz 452 decyzje dotyczące opłaty za pobyt dzieci w placówkach opiekuńczo – wychowawczych.

23.5 Dochodzenie świadczeń alimentacyjnych na rzecz dzieci przebywających w pieczy zastępczej

Zgodnie z zapisami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w sytuacji gdy od umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej upłynie rok, kierownik powiatowego centrum pomocy rodzinie ma obowiązek dochodzenia na rzecz dziecka świadczeń alimentacyjnych. W roku 2019 do sądów rodzinnych wystosowano 101 pozwów w sprawie zasądzenia świadczeń alimentacyjnych, z czego w 61 przypadkach sąd orzekł przyznanie świadczeń alimentacyjnych.

23.6 Wydatki z tytułu umieszczenia dzieci z Gminy Miejskiej Kraków w rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo – wychowawczych na terenie innych powiatów

Art. 191 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nakłada na powiaty obowiązek ponoszenia wydatków z tytułu umieszczenia dzieci w rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo–wychowawczych na terenie innych powiatów. W 2019 r. w rodzinach zastępczych poza Gminą Miejską Kraków przebywały 94 dzieci z terenu Krakowa, natomiast w funkcjonujących na terenie Krakowa rodzinnych formach pieczy zastępczej przebywało 70 dzieci spoza powiatu. Z kolei w placówkach opiekuńczo–wychowawczych funkcjonujących na terenie Krakowa przebywało 16 dzieci, natomiast 4 dzieci z terenu Krakowa przebywało w instytucjonalnych formach pieczy zastępczej poza Gminą Miejską Kraków.

Wydatki na utrzymanie dzieci z terenu Gminy w pieczy zastępczej na terenie innych powiatów w roku 2019 wyniosły 1 208 286,60 zł. Podpisano 171 porozumień.

23.7 Wydatki z tytułu umieszczenia dzieci z terenu Gminy w zakładach opiekuńczo – leczniczych

Zgodnie z art. 18 ust 2 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, na powiecie spoczywa obowiązek ponoszenia opłaty za pobyt dziecka umieszczonego na podstawie postanowienia sądu w zakładzie opiekuńczo – leczniczym, zakładzie pielęgnacyjno – opiekuńczym lub zakładzie rehabilitacji leczniczej.

W 2019 r. w zakładach opiekuńczo – leczniczych przebywało 5 dzieci z terenu Gminy Miejskiej Kraków. Podpisano 5 porozumień regulujących kwestie ponoszenia wydatków związanych z ich pobytami.

Wydatki na utrzymanie dzieci z terenu Gminy w tego typu instytucjach w roku 2019 wyniosły 97 479,91zł.

23.8 Dodatek wychowawczy dla dzieci przebywających w rodzinnych formach pieczy zastępczej

Zgodnie z ustawą o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, rodzinom zastępczym oraz osobom prowadzącym placówki opiekuńczo – wychowawcze typu rodzinnego przysługuje dodatek w wysokości świadczenia wychowawczego na każde umieszczone dziecko, które nie ukończyło 18 roku życia. Wypłata dodatku dla osób uprawnionych rozpoczęła się od kwietnia 2016 r.

Spośród 384 dzieci przebywających w spokrewnionych rodzinach zastępczych dodatek w wysokości świadczenia wychowawczego otrzymało 309 wychowanków. Natomiast w odniesieniu do niezawodowych rodzin zastępczych – na 129 dzieci przebywających taką pomoc otrzymało 97 wychowanków. Z kolei w przypadku zawodowych form rodzinnej pieczy zastępczej, dodatek został przyznany dla 130 dzieci. Łącznie wypłacono 5 094 świadczeń na kwotę 2 446 548,47 zł

W odniesieniu do placówek opiekuńczo–wychowawczych typu rodzinnego, pomocą w formie dodatku do zryczałtowanej kwoty na dzieci umieszczone w tego typu placówkach objęto 42 wychowanków. Wypłacono 522 świadczenia na kwotę 250 327 zł.

W lipcu 2019 r. wprowadzono również nowy artykuł 113a. ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Zgodnie z zapisem niniejszego artykułu „na wniosek dyrektora placówki opiekuńczo–wychowawczej typu socjalizacyjnego, dyrektora placówki opiekuńczo–wychowawczej typu interwencyjnego, dyrektora placówki opiekuńczo–wychowawczej typu specjalistyczno–terapeutycznego, dyrektora regionalnej placówki opiekuńczo–terapeutycznej oraz dyrektora interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego, składany w powiatowym centrum pomocy rodzinie właściwym ze względu na miejsce położenia placówki lub ośrodka, na każde umieszczone w tych placówkach i ośrodkach dziecko w wieku do ukończenia 18. roku życia przysługuje dodatek w wysokości świadczenia wychowawczego określonego w przepisach o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci.” W odniesieniu do powyższych zapisów pomocą w formie dodatku w wysokości świadczenia wychowawczego na dzieci umieszczone w tego typu placówkach objęto 289 wychowanków. Wypłacono 1 689 świadczeń na kwotę 812 066,68 zł.

23.9 Świadczenie „Dobry Start” dla dzieci przebywających w pieczy zastępczej

Zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry Start” świadczenie przysługuje raz w roku dla dzieci rozpoczynających rok szkolny (do ukończenia 20 roku życia), a także dla dzieci niepełnosprawnych uczących się w szkole do ukończenia przez nie 24 roku życia. Osobami uprawnionymi do składania wniosków są rodziny zastępcze, osoby prowadzące rodzinne domy

dziecka, dyrektorzy placówek opiekuńczo-wychowawczych, osoby usamodzielniane, które mają swoją siedzibę lub zamieszkują na terenie gminy Kraków. Świadczenie „Dobry Start” przysługuje wyłącznie dzieciom uczącym się w szkole (szkoła w rozumieniu przepisów rozporządzenia oznacza szkołę podstawową, szkołę ponadpodstawową, klasy dotychczasowej szkoły ponadgimnazjalnej prowadzone w szkole ponadpodstawowej, szkołę artystyczną, w której jest realizowany obowiązek szkolny lub nauki, a także młodzieżowy ośrodek socjoterapii, specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy, specjalny ośrodek wychowawczy, ośrodek rewalidacyjno-wychowawczy).

W 2019 r. przyznano łącznie 684 świadczeń na łączną kwotę 205 200 zł z czego:

- Świadczenie „Dobry Start” dla dzieci umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej – 318,
- Świadczenie „Dobry start” dla dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych i rodzinnych domach dziecka – 330,
- Świadczenie „Dobry start” dla usamodzielnionych wychowanków – 36.

23.10 Usamodzielnienie wychowanków rodzin zastępczych i placówek oraz kontynuowanie nauki

W 2019 r. udzielono pomocy związanej z usamodzielnieniem 267 wychowankom rodzin zastępczych i placówek oraz osobom opuszczającym młodzieżowe ośrodki wychowawcze i zakłady poprawcze.

Tabela: Usamodzielnianie wychowanków rodzin zastępczych i placówek

Lp.	Podstawa przyznawania pomocy	Liczba osób usamodzielnianych objętych pomocą w 2019 r.
1.	Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej	246
2.	Na zasadach ustawy o pomocy społecznej (przepisy przejściowe z ustawy o wspieraniu rodziny)	1
3.	Ustawa o pomocy społecznej	20
Lp.	Miejsce pobytu osoby usamodzielnianej przed usamodzielnieniem	Liczba osób usamodzielnianych objętych pomocą w 2019 r.
1.	Rodziny zastępcze	131
2.	Placówki opiekuńczo – wychowawcze	116
3.	Młodzieżowe ośrodki wychowawcze	16
4.	Specjalny ośrodek szkolno – wychowawczy	0
5.	Schronisko dla nieletnich i zakład poprawczy	0
6.	Zakłady poprawcze	4
Suma		267

Osoby usamodzielniane zostały objęte pomocą, mającą na celu życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem poprzez następujące działania:

a) sporządzenie i realizacja Indywidualnych Programów Usamodzielnień oraz modyfikacji – 574 wspieranie wychowanków w zakresie:

- uzyskania odpowiednich warunków mieszkaniowych (podjęto 131 działań mających na celu poprawę sytuacji mieszkaniowej usamodzielnianych wychowanków),
- uzyskania wykształcenia, zawodu i podjęciu zatrudnienia zgodnego z możliwościami i aspiracjami wychowanka poprzez współpracę ze szkołami oraz indywidualne rozmowy z wychowankami (49 pism do szkół z zapytaniem o sytuację szkolną osób

usamodzielnianych, 44 rozmów z pracownikami szkół, 1166 działań mających na celu motywowanie wychowanków do kontynuowania nauki),

- kontaktów z rodziną i środowiskiem (2 wizyty w miejscu zamieszkania osób, które opuściły pieczę zastępczą).

Osoby usamodzielniane zostały objęte pomocą finansową, przyznaną po wszczęciu postępowań administracyjnych.

Udzielono łącznie 1 954 świadczenia na kwotę 1 255 408,27 zł w tym: 1 869 świadczenia na kontynuowanie nauki (967 946,49 zł), 44 świadczenia na usamodzielnienie (205 232,00 zł) oraz 41 świadczeń na zagospodarowanie (82 229,78 zł).

23.10.1 Mieszkania chronione dla usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej

Wychowankowie usamodzielniający się w oparciu o przepisy ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz ustawy o pomocy społecznej, którzy nie mieli zabezpieczonych potrzeb mieszkaniowych, mogli otrzymać świadczenie w postaci pobytu w mieszkaniu chronionym. W roku 2019 na terenie Krakowa funkcjonowały 3 mieszkania prowadzone na zlecenie Gminy Miejskiej Kraków, które zapewniały 17 miejsc. Skorzystało z nich 21 osób. Na utrzymanie mieszkań chronionych w 2019 roku wydatkowano 126 262,95 zł

24. Interwencja kryzysowa

24.1 Ośrodek Interwencji Kryzysowej

Wśród instytucji tworzących w Krakowie system pomocy osobom dotkniętym przemocą jest instytucja realizująca działania z zakresu interwencji kryzysowej tj. Ośrodek Interwencji Kryzysowej (OIK).

Od kwietnia 2014 r. krakowski OIK w ramach porozumienia zawartego między powiatem krakowskim i Gminą Miejską Kraków realizuje zadanie interwencji kryzysowej również dla mieszkańców powiatu krakowskiego.

W 2019 r. ze schronienia w OIK, ze względu na przemoc w rodzinie, skorzystało 5 osób. Ośrodek Interwencji Kryzysowej w 2019 roku udzielił pomocy 459 osobom dotkniętym problemem przemocy.

Osoby dotknięte przemocą w rodzinie mają możliwość szybkiego uzyskania dostępu do usług poradnictwa i terapii rodzin. *(szerzej zob. rozdział nr 9.5.2)*

24.2 Miejsca interwencyjnego schronienia

W ramach zadań z zakresu interwencji kryzysowej w okresach niskich temperatur w lokalizacji os. Krakowiaków 46, jest prowadzonych 10 miejsc interwencyjnego schronienia dla kobiet. W 2019 r. w okresie styczeń – marzec zadanie realizowane na zlecenie Gminy Miejskiej Kraków, natomiast przez okres listopad – grudzień 2019 r. zadanie realizowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, z tej formy pomocy w 2019 r. skorzystało 26 osób. Na realizację zadania wydatkowano 12 795,36 zł.

25. Ośrodki wsparcia, mieszkania chronione, placówki zapewniające opiekę całodobową osobom w podeszłym wieku i niepełnosprawnym

System pomocy społecznej oferuje szeroką ofertę różnorodnych form pomocy specjalistycznej uwzględniających potrzeby osób w podeszłym wieku oraz niepełnosprawnych. Osoby, które ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność wymagają częściowej opieki, mogą zostać nią objęte w ośrodkach wsparcia. Są to placówki dziennego pobytu, wśród których wyróżnia się: dzienny dom pomocy; kluby samopomocy, środowiskowe domy samopomocy. Placówki te umożliwiają osobom dłuższe i bardziej aktywne funkcjonowanie w środowisku rodzinnym, w miejscu zamieszkania.

Działania Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej zmierzają do tego, aby system wsparcia osób w podeszłym wieku i niepełnosprawnych był na tyle zróżnicowany, by zapewniał ofertę dostosowaną do stanu zdrowia oraz sytuacji rodzinnej i bytowej każdej osoby wymagającej pomocy. Dlatego też rozwijana jest pomoc w formie mieszkań chronionych dla osób, które potrzebują wsparcia w funkcjonowaniu w życiu codziennym, ale nie wymagają opieki całodobowej. Natomiast w przypadku braku możliwości rozwiązywania problemów w inny sposób osoby mogą skorzystać z instytucjonalnej, całodobowej formy opieki jaką są domy pomocy społecznej i rodzinny dom pomocy.

25.1 Ośrodki wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych

25.1.1 Ośrodki wsparcia dla osób starszych

Krakowskie ośrodki wsparcia dziennego pobytu oferują seniorom wsparcie w codziennym życiu i pomoc umożliwiającą, jak najdłuższe, prawidłowe funkcjonowanie w środowisku lokalnym w tym organizację czasu wolnego. Uczestnicy mogą rozwijać swoje pasje i zainteresowania oraz nawiązywać nowe kontakty towarzyskie. W ramach uczestnictwa osoby mają możliwość korzystania z zajęć manualnych, komputerowych, nauki języka, zajęć muzycznych wyjść kulturowych, zajęć usprawniających kondycję ruchową oraz wielu innych. Seniorzy mogą korzystać z szerokiej oferty usług, które świadczone są przez placówki zapewniające dzienny pobyt.

Wydatki na bieżącą działalność ośrodków wsparcia dla osób starszych w 2019 roku wyniosły 6 823 380,91 zł w tym 831 999,91 zł to wydatki na działalność ośrodków prowadzonych na zlecenie Gminy Miejskiej Kraków przez podmioty niepubliczne. Ponadto w ramach Modułu I Programu Wieloletniego „Senior +” wyremontowano lokal przy ul. Krowoderskich Zuchów 6, w którym prowadzony będzie Klub Senior+. Wysokość otrzymanej dotacji z budżetu Państwa wyniosła 150 000 zł natomiast wkład Gminy Miejskiej Kraków wyniósł 273 005 zł.

Tabela: Ośrodki wsparcia dla osób starszych

Adres	Liczba miejsc w roku 2019	Liczba korzystających w roku 2019
Miejski Dzienny Dom Pomocy Społecznej os. Szkolne 20	545	787
Ośrodek wsparcia – klub samopomocy dla osób starszych ul. Zielony Dół 4	30	37
Ośrodek wsparcia – klub samopomocy dla osób starszych, ul. Komandosów 18	30	40
Ośrodek wsparcia – klub samopomocy dla osób starszych, pl. Gen. W. Sikorskiego 14/2	20	34
Ośrodek wsparcia – klub samopomocy dla osób starszych, os. Zielone 7	45	48

Ośrodek wsparcia – klub samopomocy dla osób starszych, ul. Krowoderskich Zuchów 6	30	36
Ośrodek wsparcia – klub samopomocy dla osób starszych, ul. Balicka 289	30	39
Kluby Samopomocy „W sile wieku”, os. Krakowiaków 2, ul. Grzegórzecka 19/1–2, ul. Gdańska 5, ul. Okulickiego 51/279, ul. Bronowicka 19/5	100	138
SUMA	830	1 159

25.1.2 Kluby Samopomocy działające w ramach projektu „W sile wieku”

Wsparcie w ramach Projektu otrzymują niesamodzielni mieszkańcy Krakowa, wymagający pomocy w co najmniej jednej czynności dnia codziennego. Celem udziału w Klubie jest podtrzymanie samodzielności i aktywności w celu przeciwdziałania pogłębianiu się dysfunkcji związanych z procesem starzenia się oraz niepełnosprawnością, a co za tym idzie utrzymanie optymalnego stanu psychofizycznego.

Wśród Beneficjentów Projektu wyróżnione są 3 grupy docelowe:

- pierwszą grupę adresatów stanowią mieszkańcy Krakowa, którzy ze względu na podeszły wiek (60+), stan zdrowia lub niepełnosprawność wymagają opieki lub wsparcia w związku z trudnościami w wykonywaniu podstawowych czynności dnia codziennego, w tym osoby, w przypadku których osiągnięcie wieku emerytalnego skutkowało wycofaniem się z życia i ograniczeniem dotychczasowej aktywności,
- kolejną grupą osób objętych wsparciem są osoby niesamodzielne po przebytych udarach, cierpiące na chorobę Alzheimera oraz zespoły otępienne, które ze względu na podeszły wiek (60+), stan zdrowia lub niepełnosprawność wymagają specjalistycznej opieki, terapii lub wsparcia w związku z niemożnością samodzielnego wykonywania co najmniej jednej z podstawowych czynności dnia codziennego,
- ostatnią grupę Beneficjentów stanowią opiekunowie faktyczni osób niesamodzielnych – osoby pełnoletnie opiekujące się osobą niesamodzielną, które nie są opiekunami zawodowymi i nie pobierają wynagrodzenia z tytułu opieki nad osobą niesamodzielną, najczęściej członkowie rodziny.

Zgodnie z założeniami Projektu, w związku z koniecznością podniesienia jakości i dostępności usług opiekuńczych w Dzielnicach Krakowa, uruchomiono 5 placówek – Klubów Samopomocy, mających zapewnić dzienną opiekę i aktywizację dla osób niesamodzielnych. Funkcjonowanie tego typu jednostek ma na celu przeciwdziałanie procesowi izolacji osób starszych w środowisku lokalnym oraz poprawę jakości i poziomu ich życia. Ponadto wsparcie udzielane rodzinom seniorów ma służyć zwiększeniu ich wydolności opiekuńczych i pozwolić na dalsze prawidłowe wypełnianie funkcji opiekuńczej nad osobą niesamodzielną.

W ramach realizowanego Projektu uruchomione zostały 4 Kluby Samopomocy – Aktywizacyjne – w tym 1 prowadzony przez organizację pozarządową oraz 1 Klub Samopomocy – Specjalistyczny:

1. Klub Samopomocy – Specjalistyczny, os. Krakowiaków 2 – przeznaczony dla osób po przebytych udarach mózgu, cierpiących na Alzheimera lub inne choroby otępienne – zapewniający 20 miejsc,
2. Klub Samopomocy – Aktywizacyjny, ul. Okulickiego 51/279 – zapewniający 20 miejsc,
3. Klub Samopomocy – Aktywizacyjny, ul. Gdańska 5 – zapewniający 20 miejsc,
4. Klub Samopomocy – Aktywizacyjny, ul. Grzegórzecka 19/1 – 2 – zapewniający 20 miejsc,
5. Klub Samopomocy – Aktywizacyjny, ul. Bronowicka 19/5 – zapewniający 20 miejsc.

Prowadzenie ww. placówki powierzono Stowarzyszeniu Pomocy Ludziom Starszym i Niepełnosprawnym im. Papieża Jana Pawła II z siedzibą w Krakowie, ul. Jana Sas – Zubrzyckiego 10.

Wsparcie Beneficjentów w ramach Projektu jest realizowane poprzez świadczenie trzech rodzajów usług. Pierwszy rodzaj to usługi opiekuńczo – pielęgnacyjne, w tym dwa posiłki dziennie (obiad i podwieczorek), pomoc zatrudnionych w Klubach opiekunów w podstawowych czynnościach życiowych, opiekę higieniczną. Najbardziej potrzebującym został zapewniony dowóz z miejsca zamieszkania do i z Klubu.

Drugą grupę usług stanowią usługi aktywizacyjno – usprawniające, w ramach których prowadzone są terapie zajęciowe – arteterapia, ergoterapia, muzykoterapia, choreoterapia, terapii rozrywkowa, ruchowa czy kulinarna. Ponadto zapewniona jest organizacja czasu wolnego, udział w imprezach integracyjnych i wyjściach rekreacyjno – turystycznych.

Ostatnią grupą usług są usługi wspomagające, w ramach których Uczestnik Projektu może uzyskać wsparcie w postaci poradnictwa udzielonego przez zatrudnionych w placówkach specjalistów (logopeda, psycholog, pracownik socjalny), edukacji i informacji.

Wszystkie Kluby otwarte są od poniedziałku do piątku w godzinach od 7:00 do 17:00. Udział w Projekcie jest całkowicie bezpłatny.

W okresie od 1 stycznia 2019 r. do 31 grudnia 2019 r. wsparciem zostało objętych łącznie 138 Uczestników – w tym 32 w ramach Klubu Specjalistycznego i 106 w ramach Klubów Aktywizacyjnych. Ponadto z usług wspomagających świadczonych w ramach Projektu dla opiekunów faktycznych, skorzystało 30 osób.

Zgodnie z założeniami Projektu, Zespół Terapeutów zatrudnionych w Klubach opracowuje Indywidualny Plan Działania dla każdej osoby z pierwszej i drugiej grupy Beneficjentów. W powyższym dokumencie – przygotowywanym wspólnie z uczestnikiem, określone zostają działania krótkoterminowe i długoterminowe, modyfikowane w zależności od zmieniającej się sytuacji. W okresie od 1 stycznia 2019 r. do 31 grudnia 2019r. opracowanych zostało 44 Indywidualnych Planów Działania. Jak wynika z założeń Projektu, działania określone w Planach podlegają ocenie nie rzadziej niż co pół roku. W roku 2019 opracowano 215 ocen Indywidualnych Planów Działania. Liczba osób, które osiągnęły i utrzymały optymalny poziom samodzielności i aktywności w roku 2019 wyniosła 36.

Łączna kwota środków wydatkowanych na realizację projektu w 2019 r. wyniosła 2 949 858,82 zł, z czego na zadania realizowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie – 2 421 647,02 zł w tym ze środków własnych – 224 110,41 zł oraz na zadania zleczone podmiotom niepublicznym – 528 211,80 zł.

25.2 Środowiskowe domy samopomocy

Środowiskowe domy samopomocy są ośrodkami wsparcia przeznaczonymi dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Ich zadaniem jest wsparcie osób chorujących psychicznie, niepełnosprawnych intelektualnie oraz z chorobą Alzheimera. Środowiskowe domy samopomocy świadczą usługi w ramach indywidualnych lub zespołowych treningów samoobsługi i treningów umiejętności społecznych, polegających na nauce, rozwijaniu lub podtrzymywaniu umiejętności w zakresie czynności dnia codziennego i funkcjonowania w życiu społecznym. Pomoc świadczona w tych ośrodkach ma na celu utrzymanie osoby w jej lokalnym środowisku i przeciwdziałanie instytucjonalizacji tj. umieszczeniu osoby z zaburzeniami psychicznymi w placówce całodobowej.

W 2019 roku w Gminie Miejskiej Kraków funkcjonowało 13 środowiskowych domów samopomocy, w tym 1 środowiskowy dom samopomocy, będący miejską jednostką organizacyjną oraz 12 środowiskowych domów samopomocy z 2 filiami, prowadzonych przez organizacje pozarządowe. Łącznie placówki dysponowały 454 miejscami. W 2019 r. z pomocy środowiskowych domów samopomocy skorzystało 526 osób.

Dotacja ze środków budżetu państwa dla jednego uczestnika środowiskowego domu samopomocy wynosiła 1 752,50 zł. Oprócz kwoty podstawowej w ramach Programu Kompleksowego Wsparcia dla Rodzin „Za życiem” dla osób z niepełnosprawnością sprzężoną

lub spektrum autyzmu zostały przekazane dodatkowe środki w wysokości 525,75 zł miesięcznie na jednego uczestnika. Łącznie dla 138 osób przekazano kwotę w wysokości 810 443,63 zł.

Na funkcjonowanie środowiskowych domów samopomocy w roku 2019 przekazano z budżetu państwa łączną kwotę 10 294 968,64 zł.

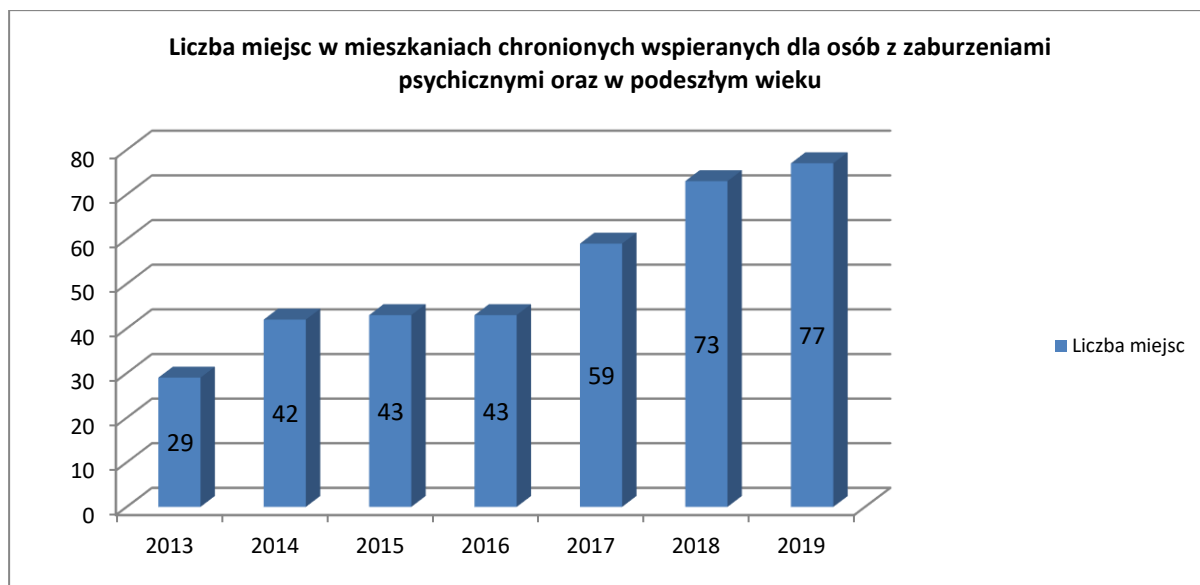
25.3 Klub Samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi

W 2019 r. funkcjonował Klub Samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Placówka prowadzona jest na zlecenie Gminy Miejskiej Kraków przez Krakowską Fundację Hamlet i jest przeznaczona dla 20 osób. Klub działa w oparciu o aktywność własną uczestników, wspieranych przez pracowników. W Klubie można skorzystać z warsztatów kulinarnych, tanecznych, plastycznych, kulturalnych oraz komputerowych. Świadczone jest także poradnictwo psychologiczne. Z pomocy mogą skorzystać osoby, które ukończyły 18 lat, mają problem ze zdrowiem psychicznym i pozostają w stałym leczeniu. Dotacja na funkcjonowanie Klubu w 2019 r. wyniosła 134 592 zł i pochodziła ze środków budżetu państwa. W roku 2019 z oferty Klubu skorzystały 24 osoby.

25.4 Mieszkania chronione dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz dla osób w podeszłym wieku

Pobyt w mieszkaniu chronionym jest świadczeniem niepieniężnym z pomocy społecznej. Pobyt w takim mieszkaniu może być przyznany osobie, która ze względu na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność albo chorobę potrzebuje wsparcia w funkcjonowaniu w codziennym życiu, ale nie wymaga usług w zakresie świadczonej przez jednostkę całodobowej opieki. Mieszkanie chronione jest formą pomocy społecznej przygotowującą osoby tam przebywające, pod opieką specjalistów, do prowadzenia samodzielnego życia albo zastępującą pobyt w placówce zapewniającej całodobową opiekę. Mieszkanie chronione ma zapewniać warunki samodzielnego funkcjonowania w środowisku, w integracji ze społecznością lokalną.

Odpowiadając na potrzeby mieszkańców Krakowa sukcesywnie uruchamiane są nowe mieszkania chronione. Do roku 2016 funkcjonowały wyłącznie mieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi. W roku 2017 powstała nowa forma mieszkań chronionych przeznaczonych dla osób w podeszłym wieku. Dynamikę wzrostu liczby miejsc w mieszkaniach chronionych przedstawia wykres poniżej.

W roku 2019 na terenie Gminy Miejskiej Kraków do grudnia funkcjonowało 16 mieszkań chronionych wspieranych, w tym 12 dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz 4 dla osób w podeszłym wieku. W grudniu rozpoczęło swoją działalność kolejne mieszkanie chronione wspierane przeznaczone dla 4 osób w podeszłym wieku. Prowadzenie 9 mieszkań chronionych wspieranych Gmina Miejska Kraków zlecała organizacjom pozarządowym natomiast pozostałych 7 mieszkań prowadzonych jest przez jednostki budżetowe – domy pomocy społecznej.

Mieszkania chronione wspierane w roku 2019 dysponowały łącznie 77 miejscami, w tym 60 dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz 17 dla osób w podeszłym wieku. Z pobytu w mieszkaniach chronionych skorzystało 98 osób. Łączne wydatki na funkcjonowanie mieszkań chronionych w roku 2019 wyniosły 782 427 zł, w tym na remont i wyposażenie nowego mieszkania przeznaczono 135 200 zł.

Jedno z mieszkań finansowane było ze środków Gminnego Programu Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii – wydatki w roku 2019 wyniosły 36 000 zł.

25.5 Rodzinny dom pomocy

Pobyt i opieka w rodzinnym domu pomocy skierowana jest do osób wymagających z powodu wieku lub niepełnosprawności, usług opiekuńczych, których nie można zapewnić im w miejscu ich zamieszkania, jednak niewymagających jeszcze usług świadczonych w warunkach domu pomocy społecznej.

Na terenie Miasta Krakowa w 2019 roku funkcjonował Rodzinny Dom Pomocy przy ul. Źródlanej 15 przeznaczony dla 8 osób starszych prowadzony na zlecenie Gminy Miejskiej Kraków. Z całodobowych usług opiekuńczych w placówce skorzystało 9 osób. Na funkcjonowanie Rodzinnego Domu Pomocy w roku 2019 wydatkowano kwotę 268 800 zł.

25.6 Domy pomocy społecznej

Domy pomocy społecznej to instytucje przeznaczone dla osób wymagających całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogących samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, którym nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych. Jednostki te świadczą usługi bytowe, opiekuńcze, wspomagające

i edukacyjne na poziomie obowiązującego standardu, w zakresie i formach wynikających z indywidualnych potrzeb osób w nich przebywających.

W roku 2019 na terenie Gminy Miejskiej Kraków funkcjonowało 16 domów pomocy społecznej, które dysponowały 2 170 miejscami. W 2019 r. z usług świadczonych w domach pomocy społecznej skorzystało łącznie 2 459 osób.

Tabela: Domy pomocy społecznej (wg typów) funkcjonujące w 2019 r. na terenie Gminy Miejskiej Kraków

Typ placówki	rok 2019 (stan na 31 grudnia)			
	Liczba DPS – mjo	Liczba miejsc	Liczba DPS prowadzonych przez NGO	Liczba miejsc
dla osób w podeszłym wieku	1	90	1	67
dla osób przewlekle somatycznie chorych	5	883***	3	120
dla osób przewlekle psychicznie chorych	3	688	–	–
dla dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie	1	132**	–	–
dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie	–	–	1	25
dla dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie	1	165*	–	–
Ogółem:	11	1 958	5	212

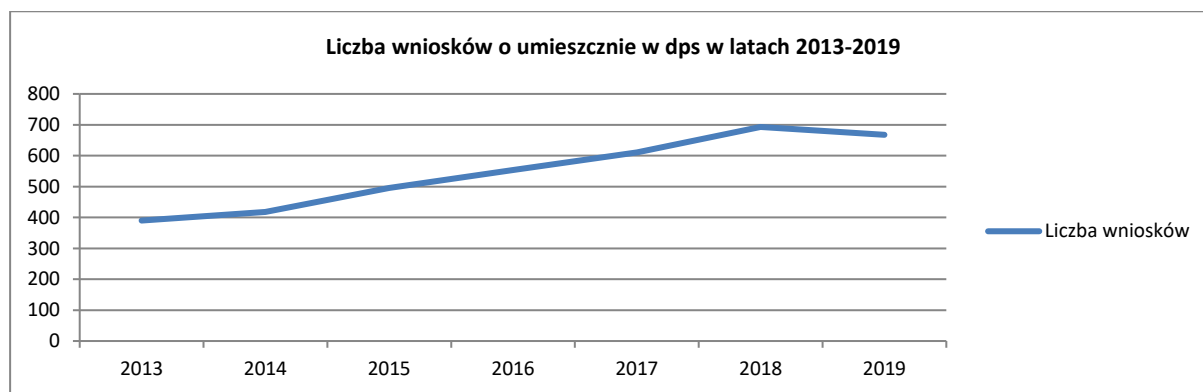
* w tym 15 miejsc dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, 150 miejsc dla dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie

**w tym 45 miejsc dla osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie w budynku na os. Hutniczym 5, wchodzącym w strukturę DPS Nowa Huta

*** w tym 45 miejsc dla osób przewlekle somatycznie chorych w budynku na os. Sportowym 9, wchodzącym w strukturę DPS Nowa Huta

W 2019 r. złożono 668 wniosków o umieszczenie w domach pomocy społecznej. Liczba wniosków z roku na rok sukcesywnie wzrasta z 390 w roku 2013 do 668 w roku 2019. W roku 2019 wydano ponad 5 159 decyzji i postanowień w sprawach dotyczących skierowania do domu pomocy społecznej.

Wykres poniżej przedstawia poziom wzrostu liczby wniosków o umieszczenie w dps w latach 2013–2019.

W roku 2019 w domach pomocy społecznej umieszczono łącznie 403 osoby, z czego 371 w domach zlokalizowanych na terenie Gminy Miejskiej Kraków, a 32 osoby w domach znajdujących się na terenie innych powiatów.

Na dzień 31 grudnia 2019 r. na umieszczenie w domu pomocy społecznej oczekiwało 231 osób. Okres oczekiwania na miejsce jest zróżnicowany i zależy przede wszystkim od typu domu, ale także od płci oraz indywidualnych potrzeb osób oczekujących na miejsce.

Wydatki na bieżącą działalność domów pomocy społecznej w roku 2019 wyniosły 145 406 355,75 zł, w tym 134 099 447 zł (w tym wydatki MDDPS na posiłki w DPS) to wydatki miejskich jednostek organizacyjnych. Ponadto na bieżące funkcjonowanie jednostki otrzymały do dyspozycji środki z Dzielnic w łącznej wysokości 218 257 zł.

W 2019 r. poniesiona została odpłatność za 175 osób umieszczonych w domach pomocy społecznej poza Gminą Miejską Kraków, a wydatki związane z pobytom tych osób wyniosły 4 615 103 zł.

W 2019 roku w celu poprawy jakości i standardu usług świadczonych w domach pomocy społecznej realizowano inwestycje oraz dokonano zakupów inwestycyjnych. Wydatki inwestycyjne (bez środków Dzielnic) wyniosły 7 403 248 zł, w tym 884 331 zł pochodziło z budżetu państwa.

Środki inwestycyjne przeznaczone zostały m.in. na:

- III etap przebudowy i rozbudowy DPS im. Ludwika i Anny Helclów wraz z zagospodarowaniem terenu ul. Helclów 2,
- II etap i zakończenie inwestycji w budynku os. Hutnicze 5,
- modernizację budynku os. Szkolne 28, w wyniku której uruchomionych zostanie 5 miejsc dla osób przewlekle psychicznie chorych,
- budowę instalacji fotowoltaicznej budynku DPS ul. Kluzeka 6,
- dostawę, montaż i uruchomienie fabrycznie nowego dźwigu osobowego, dostosowanego dla potrzeb osób niepełnosprawnych w DPS ul. Łanowa 43,
- wymianę systemu przyzywowego w DPS ul. Radziwiłłowska 8,
- modernizację podwórka przy ul. Chmielowskiego w DPS ul. Krakowska 55,
- modernizację systemu sygnalizacji alarmu pożaru w Domu Pomocy Społecznej przy ul. Nowaczyńskiego 1,
- wymianę centrali ppoż w DPS ul. Babińskiego 25.

Ponadto w ramach projektu: „Sami–Dzielni! Nowe standardy mieszkalnictwa wspomaganego dla osób z niepełnosprawnościami sprzężonymi” DPS ul. Krakowska 55 realizował inwestycję polegającą na dostosowaniu budynku przy ul. Ludwisarzy 12 na potrzeby uruchomienia mieszkania. Na inwestycję przeznaczono 637 657 zł, w tym 291 269,47 zł to środki europejskie.

25.6.1 Kierowanie do sądów wniosków dotyczących wydania postanowienia o potrzebie umieszczenia osoby w domu pomocy społecznej bez jej zgody

W przypadku, gdy osoba wymaga skierowania do domu pomocy społecznej ze względu na swój stan zdrowia, ale nie jest zdolna do świadomego wyrażenia zgody lub w przypadku, gdy na skutek choroby psychicznej nie wyraża zgody na skierowanie do placówki, a brak opieki zagraża jej życiu lub zdrowiu – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie na podstawie ustawy o ochronie zdrowia psychicznego, występuje do sądu opiekuńczego z wnioskiem o skierowanie do domu pomocy społecznej bez zgody strony.

W 2019 r. wniesiono do sądów opiekuńczych 144 takie wnioski.

26. Pomoc na rzecz osób bezdomnych

Szacuje się, że w ciągu roku w Krakowie przebywa około 2,3 tys. osób bezdomnych. W roku 2019 MOPS objął pomocą 1 975 gospodarstw domowych (2 066 osób), w tym ze świadczeń skorzystało 1 705 rodzin (1 782 osoby w rodzinach), wśród nich 270 rodzin (275 osób) skorzystały z pomocy wyłącznie w formie pracy socjalnej lub innych zadań pracownika socjalnego wynikających z art. 119 ustawy o pomocy społecznej.

Realizacja Programu Wspierania Osób Bezdomnych w Gminie Miejskiej Kraków na lata 2016–2020

Program Wspierania Osób Bezdomnych w Gminie Miejskiej Kraków na lata 2016–2020 został ustanowiony uchwałą Rady Miasta Krakowa Nr LIX/1295/16 z dnia 7 grudnia 2016 r. Celem programu jest pomoc w wychodzeniu z bezdomności oraz działania osłonowe z zakresu ochrony zdrowia i życia (tzw. redukcja szkód) poprzez:

- zapobieganie utrwalaniu się bezdomności i zwiększenie skali wychodzenia z bezdomności,
- zmniejszenie negatywnych skutków funkcjonowania osób bezdomnych w przestrzeni publicznej.

Zadania planowane do realizacji w ramach Programu:

- zapewnienie osobom bezdomnym całodobowego, tymczasowego schronienia oraz usług ukierunkowanych na wzmacnianie aktywności społecznej, wyjście z bezdomności i uzyskanie samodzielności życiowej,
- zwiększenie dostępności do usług w formie mieszkań chronionych i wspieranych,
- wprowadzenie nowych usług aktywizacji społeczno – zawodowej,
- zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego osobom i rodzinom bezdomnym rozumianego jako dostęp do świadczeń z pomocy społecznej celem umożliwienia zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych z uwzględnieniem zasady współpracy,
- podnoszenie skuteczności wsparcia poprzez pracę socjalną ukierunkowaną na wychodzenie z bezdomności osób i rodzin z wykorzystaniem ich uprawnień, możliwości i zasobów, a także realizacji projektów socjalnych i innych działań integracyjnych.

Szczegółowe sprawozdanie z realizacji uchwały dotyczącej Programu zostanie przekazane Radzie Miasta Krakowa.

26.1 Zapewnienie usług związanych z zabezpieczaniem schronienia i noclegu osobom bezdomnym

Udzielanie schronienia nastąpiło przez przyznanie tymczasowego miejsca schronienia w noclegowniach, schroniskach dla osób bezdomnych lub ogrzewalniach. Pomoc w zabezpieczeniu noclegu jest też świadczona w ramach wsparcia w formie skierowania do mieszkań chronionych treningowych.

Gmina Miejska Kraków w roku 2019 zlecała podmiotom niepublicznym prowadzenie 4 placówek zapewniających tymczasowe schronienie dla osób bezdomnych i 6 mieszkań chronionych treningowych. W tym 3 mieszkania chronione do 30 kwietnia 2019 r. realizowane były w ramach projektu „Bariery zamieniamy na szanse”(szerzej zobacz w rozdziale nr 10) a od 1 maja 2019 r. prowadzone są przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie. Ponadto Ośrodek prowadził również ogrzewalnię dla osób bezdomnych.

Gmina Miejska Kraków w roku 2019 wspierała również działalność charytatywną w zakresie pomocy bezdomnym, przekazując dotację na funkcjonowanie 4 placówek zapewniających nocleg osobom bezdomnym.

Tymczasowe schronienie, jako zadanie zakresu pomocy społecznej, dla osób bezdomnych zapewniały:

1) Schronisko dla Bezdomnych Kobiet w Krakowie przy ul. Sołtysowskiej 13c

Schronisko prowadzone jest na zlecenie Gminy Miejskiej Kraków i zapewnia wsparcie kobietom oraz kobietom z dziećmi powyżej 7 roku życia, pozbawionym schronienia, przebywającym na terenie Krakowa. Schronisko zapewnia osobom, które podpisały kontrakt socjalny, tymczasowe całodobowe schronienie oraz usługi ukierunkowane na wyjście z bezdomności i uzyskanie samodzielności życiowej. Schronisko funkcjonuje całorocznie, 7 dni

w tygodniu i zapewnia 55 miejsc noclegowych, wsparcie pracowników socjalnych oraz pomoc specjalistyczną: psychologiczną i pedagogiczną, a w zależności od potrzeb również jest dostępny kontakt z terapeutą ds. uzależnień.

W 2019 r. z pomocy skorzystały 103 osoby (101 kobiet i 2 dzieci), 11 osób usamodzielniało się, 3 osoby przeszły na mieszkania chronione treningowe i 3 na mieszkania chronione wspierane, 6 osób zostało przeniesionych do DPS. W ramach pracy socjalnej realizowano 78 Indywidualnych Programów Wychodzenia z Bezdomności. Na funkcjonowanie placówki w roku 2019 Gmina Miejska Kraków wydatkowała dotację w wysokości 700 000 zł.

2) Dom Matki i Dziecka – Schronisko dla kobiet z dziećmi przy ul. Żywieckiej 16 w Krakowie

Dom prowadzony jest jako schronisko dla kobiet z dziećmi zapewniające łącznie 60 miejsc, w tym 40 miejsc jest w dyspozycji MOPS w Krakowie. Placówka zapewnia wsparcie dla matek z dziećmi do lat 10 oraz kobiet w ciąży, pozbawionych schronienia, które podpisały kontrakt socjalny, całodobowe, tymczasowe schronienie oraz usługi ukierunkowane na wyjście z bezdomności i uzyskanie samodzielności życiowej. Schronisko funkcjonuje całorocznie, 7 dni w tygodniu, oferuje wsparcie psychologiczne, pedagogiczne, pomoc pracownika socjalnego, a w zależności od potrzeb również jest dostępny kontakt z terapeutą ds. uzależnień.

W 2019 r. z pomocy skorzystało 58 osób (26 kobiet i 32 dzieci), 20 osób się usamodzielniało, 2 osoby przeszły na mieszkania typu treningowego. W ramach pracy socjalnej realizowano 37 Indywidualnych Programów Wychodzenia z Bezdomności. Dotacja wydatkowana na bieżącą działalność placówki w 2019 r. wyniosła 444 000 zł.

3) Noclegownia i Schronisko dla Bezdomnych Mężczyzn w Krakowie przy ul. Makuszyńskiego 19a

Noclegownia i Schronisko dla Bezdomnych Mężczyzn w Krakowie prowadzona jest na zlecenie Gminy Miejskiej Kraków przez Polski Komitet Pomocy Społecznej Małopolski Zarząd Wojewódzki. Placówka zapewnia 180 miejsc (w tym: 100 miejsc w części noclegowej i 80 miejsc w części schroniskowej, z czego dla 50 osób świadczone są usługi opiekuńcze).

Noclegownia i Schronisko przeznaczone są wyłącznie dla mężczyzn pełnoletnich, bezdomnych lub czasowo pozbawionych schronienia, zdolnych do samoobsługi, których stan zdrowia nie zagraża zdrowiu i życiu innych osób przebywających w placówce, dla których Gmina Miejska Kraków jest właściwa do udzielenia pomocy.

Noclegownia gwarantuje tymczasową pomoc w postaci miejsca noclegowego, w ramach którego umożliwia się spędzenie nocy w warunkach gwarantujących ochronę życia i zdrowia. Noclegownia funkcjonuje całorocznie, 7 dni w tygodniu, w godzinach od 16.00 do 8.00.

Schronisko zapewnia osobom, które podpisały kontrakt socjalny całodobowe, tymczasowe schronienie oraz usługi ukierunkowane na wyjście z bezdomności i uzyskanie samodzielności życiowej. Schronisko funkcjonuje całorocznie, 7 dni w tygodniu. Ponadto w placówkach zapewniona jest pomoc pracowników socjalnych, pomoc specjalistyczna: psychologów, terapeuty ds. uzależnień, prawnika oraz wsparcie asystenta osoby bezdomnej. W placówce zapewnia się również usługi opiekuńcze.

W 2019 r. z pomocy schroniska skorzystały 163 osoby, a z noclegowni 467 osób, 27 osób wyszło z bezdomności, 20 zostało skierowanych do innych placówek (DPS, ZOL, mieszkania chronione i inne). W sytuacjach kryzysowych, w szczególności w okresie występowania niskich temperatur lub całorocznie w sytuacjach zagrożenia zdrowia i życia osoby bezdomnej placówka przyjmuje osoby bezdomne ponad ustalony limit miejsc. W 2019 r. placówka udzieliła 6 250 dodatkowych osobonoclegów w ramach schroniska oraz 3 138 w ramach noclegowni.

W ciągu roku pracownicy socjalni placówki realizowali łącznie 299 Indywidualnych Programów Wychodzenia z Bezdomności lub Planów Współdziałania. Asystent osoby bezdomnej realizował 129 indywidualnych planów pracy.

W Noclegowni i Schronisku dla Bezdomnych Mężczyzn, ul. Makuszyńskiego 19a, w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii jest realizowany Program wspierania osób uzależnionych. Program koncentruje się na udzieleniu wsparcia osobom bezdomnym mającym problem alkoholowy i zdecydowały się na skorzystanie ze schronienia w Noclegowni i Schronisku dla Bezdomnych Mężczyzn przy ul. Makuszyńskiego 19a. Celami programu jest zmniejszenie negatywnych skutków funkcjonowania osób bezdomnych nadużywających alkoholu oraz wspomaganie osób bezdomnych uzależnionych w procesie readaptacji społecznej.

W ramach programu w 2019 r. pomocą objęto 270 osób z problemem alkoholowym, które na terenie placówki mogły skorzystać z pomocy psychologów, terapeutę ds. uzależnień, wsparcia pracowników socjalnych oraz porady prawnika.

W 2019 r. przeprowadzono ostatnią część remontu placówki, aby placówka spełnia standardy określone w Rozporządzeniu Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 kwietnia 2018 r. w sprawie minimalnych standardów noclegowni, schronisk dla osób bezdomnych, schronisk dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi i ogrzewalni (Dz.U. 2018 poz. 896).

Na bieżącą działalność placówki w roku 2019 Gmina Miejska Kraków wydatkowała łącznie dotację w wysokości 1 657 584 zł.

4) Schronisko dla osób bezdomnych, starszych i niepełnosprawnych w Krakowie przy ul. Koprowej 4

Placówka prowadzona przez Stowarzyszenie Dobroczynne „Betlejem” do 31 marca 2019 r. zapewniała 12 miejsc noclegowych dla osób starszych i niepełnosprawnych objętych usługami opiekuńczymi oraz 4 miejsca dla opiekunów – wolontariuszy, wyżywienie w formie 3 posiłków dziennie, a w sytuacjach interwencyjnych leki i materiały farmaceutyczne oraz niezbędną odzież. Schronisko zapewniało również pomoc pracownika socjalnego, który realizował 12 Indywidualnych Programów Wychodzenia z Bezdomności. W 2019 r. ze schronienia w placówce skorzystało 13 osób, w tym 12 osób było objętych usługami opiekuńczymi.

Na działalność schroniska w 2019 r. wydatkowano ze środków Gminy Miejskiej Kraków kwotę 28 800 zł.

5) Ogrzewalnia dla Bezdomnych Mężczyzn ul. Wielicka 44b

Placówka znajdująca się przy ul. Wielickiej 44b zapewnia tymczasowe schronienie bezdomnym mężczyznom, bez względu na ostatnie miejsce stałego zameldowania, niewymagającym pomocy medycznej, zdolnym do samoobsługi. W placówce mogą przebywać osoby znajdujące się pod wpływem alkoholu. Ogrzewalnia zapewniała schronienie osobom bezdomnym codziennie w godzinach od 18:00 do 08:00 z wyłączeniem okresu przerwy technicznej związanej z remontem w okresie od 1 czerwca do 28 października.

Ogrzewalnia zapewniała 50 miejsc leżących. W okresie zwiększonego zapotrzebowania na schronienie spowodowanego spadkiem temperatury uruchomiono miejsca interwencyjne siedzące. Każdy mieszkaniec otrzymuje ciepły napój oraz możliwość wykonania zabiegów higienicznych. W szczególnych przypadkach istnieje możliwość wymiany / wyprania odzieży.

W 2019 r. Ogrzewalnia zapewniła schronienie 528 osobom bezdomnym. Koszty prowadzenia placówki w 2019 r. wyniosły 303 985,40 zł.

26.2 Pomoc w formie schronienia realizowana w ramach wspierania działalności charytatywnej w zakresie pomocy bezdomnym

Gmina Miejska Kraków wspiera organizacje pozarządowe, które w ramach działalności

charytatywnej prowadzą placówki zapewniające nocleg osobom bezdomnym. W ramach tej działalności w 2019 r. funkcjonowały 4 placówki wspierające osoby bezdomne, które udzieliły schronienia 462 osobom. Wsparcie w łącznej wysokości 487 997,19 zł otrzymały:

1) Chrześcijański Ośrodek Pomocy Bezdomnym „Dom Łazarza”, ul. Nowogródzka 8

Placówka prowadzona jest przez Stowarzyszenie Dobroczynne Betlejem. Jest to ośrodek całodobowego pobytu, zapewniający 35 miejsc noclegowych z możliwością przygotowania posiłku, podstawową pomoc medyczną (lekarz internista) oraz możliwość otrzymania podstawowych leków, środków opatrunkowych, środków higieny osobistej. Na podstawie umowy do 31 marca 2019 r. placówka zapewniała 5 miejsc dla kobiet oraz wyżywienie w formie 3 posiłków dziennie.

W 2019 r. placówka udzieliła schronienia 90 osobom bezdomnym w tym 4 kobietom. 12 osób usamodzielniało się. Na funkcjonowanie placówki w 2019 r. Gmina Miejska Kraków wydatkowała dotację w wysokości 89 300 zł.

2) Dom Św. Brata Alberta, ul. Saska 9 a

Dom prowadzony jest przez Zgromadzenie Braci Albertynów. Zapewnia całodobowe schronienie dla 47 bezdomnych mężczyzn wychodzących z bezdomności. Jest formą mieszkania wspomaganego, w którym stworzono warunki do trzeźwego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia przygotowującego osoby bezdomne do pełnej samodzielności. W 2019 r. placówka udzieliła schronienia 54 osobom bezdomnym, z czego 1 osoba się usamodzielniała. Na funkcjonowanie placówki w roku 2019 Gmina Miejska Kraków wydatkowała dotację w wysokości 35 700 zł.

3) Przytulisko Św. Brata Alberta dla Bezdomnych Kobiet, ul. Malborska 64 b

Przytulisko prowadzone jest przez Zgromadzenie Sióstr Albertynek Posługującym Ubogim – Dom Zakonny. Przytulisko zapewnia 62 miejsca noclegowe i całodzienne wyżywienie oraz wsparcie prawne, socjalne, medyczne, psychologiczne dla kobiet bezdomnych.

W 2019 r. placówka udzieliła schronienia 123 bezdomnym kobietom, z czego: 16 osób usamodzielniało się, 1 została skierowana do DPS, a 3 do mieszkań wspieranych lub treningowych, 9 osób powróciło do domu rodzinnego. Na funkcjonowanie placówki w 2019 r. Gmina Miejska Kraków wydatkowała dotację w wysokości 187 897,19 zł.

4) Przytulisko dla Bezdomnych Mężczyzn przy ul. Skawińskiej 6

Przytulisko prowadzone jest przez Zgromadzenie Braci Albertynów zapewniało 80 miejsc noclegowych, w tym 4 miejsca dla osób potrzebujących czasu na rekonwalescencję po hospitalizacji, 9 miejsc dla osób niepełnosprawnych z dysfunkcjami narządu ruchu i wymagających sprzętu rehabilitacyjnego oraz 8 miejsc dla przyjęć prewencyjnych do dyspozycji dyżuru nocnego policji, straży miejskiej i pogotowia ratunkowego. Od 1 stycznia 2020 r. przytulisko zapewnia 80 miejsc noclegowych, w tym 10 miejsc dla osób niepełnosprawnych, długotrwale chorych, niewymagających całodobowej opieki oraz 6 miejsc interwencyjnych do dyspozycji policji, straży miejskiej oraz pogotowia ratunkowego.

W 2019 r. placówka udzieliła schronienia 205 bezdomnym mężczyznom, z czego 28 osób usamodzielniało się, 4 zostały skierowane do DPS, 6 osób zostało przeniesionych do mieszkania wspomaganego, a 1 powróciła do rodziny.

Na funkcjonowanie placówki w 2019 r. Gmina Miejska Kraków wydatkowała dotację w wysokości 175 000 zł.

26.3 Mieszkania chronione dla osób bezdomnych

W 2019 r. w Krakowie funkcjonowało 6 mieszkań chronionych treningowych – 27 miejsc dla bezdomnych lub zagrożonych bezdomnością mężczyzn i 5 miejsc dla bezdomnych kobiet, posiadających ostatnie miejsce zameldowania na pobyt stały na terenie Krakowa. 3 mieszkania prowadzone były przez Dzieło Pomocy św. Ojca Pio. 3 Mieszkania realizowane były w ramach projektu „Bariery zamieniamy na szanse” do 30 kwietnia 2019 r. (zobacz szerzej w rozdziale nr 10). Od 1 maja 2019 r. prowadzone są przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie.

Mieszkania chronione treningowe są formą pomocy społecznej przygotowującą pod opieką specjalistów osoby tam przebywające do prowadzenia samodzielnego życia. Osoby przebywające w mieszkaniu chronionym realizują program usamodzielnienia zawarty z pracownikiem socjalnym mieszkania.

W 2019 r. z miejsc w mieszkaniach chronionych treningowych skorzystały łącznie 44 bezdomne osoby. Na realizację zadania w 2019 r. Gmina Miejska Kraków wydatkowała środki w formie dotacji w wysokości 119 600 zł oraz środki własne w wysokości 62 988,60 zł

26.4 Prowadzenie Świetlicy Diennej dla Osób Bezdomnych przebywających na terenie Krakowa

Świetlica zapewniająca 20 miejsc prowadzona była w okresie od 15 stycznia 2019 r. do 14 kwietnia 2019 r., w placówce Zgromadzenia Sióstr Miłosierdzia św. Wincentego Paulo przy ul. Warszawskiej 8 w Krakowie. W ramach zadania osoby bezdomne otrzymały pomoc w postaci dziennego schronienia, pomoc z zakresu świadczeń pielęgnarskich, dostęp do ciepłych napojów, a także miały możliwość wymiany zniszczonej odzieży i wykonania zabiegów higienicznych. Dodatkowo użytkownicy świetlicy byli edukowani z zakresu profilaktyki uzależnień.

W 2019 r. ze świetlicy skorzystało 76 osób. Na funkcjonowanie placówki w 2019 r. Gmina Miejska Kraków wydatkowała dotację w wysokości 10 000 zł.

26.5 Zapewnienie pomocy medycznej i zaopatrzenia w leki realizowane w ramach wspierania działalności charytatywnej w zakresie pomocy bezdomnym

W roku 2019 Gmina Miejska Kraków dofinansowała działalność charytatywną Stowarzyszenia Lekarze Nadziei w formie prowadzenia Przychodni dla Osób Bezdomnych oraz Fundacji Przystań Medyczna w formie udzielania konsultacji lekarskich i usług pielęgnarskich w przestrzeni publicznej GMK oraz na terenie noclegowni i schronisk dla osób bezdomnych.

1) Przychodnia dla Osób Bezdomnych oraz Punkt Wydawania Leków i Darów

Zadanie realizowane jest przez Stowarzyszenie Lekarze Nadziei. W ramach zadania udzielana jest doraźna pomoc przedmedyczna, pomoc lekarska i wydawanie leków osobom bezdomnym i skrajnie ubogim. W 2019 r. Stowarzyszenie udzieliło 3 009 konsultacji lekarskich, wykonało 2 008 opatrunków i drobnych zabiegów pielęgnarskich oraz wydało 9 824 opakowań leków i materiałów opatrunkowych. Lekarze w przychodni przyjmowali pacjentów z objawami chorób ostrych, przewlekłych, w tym również zakaźnych. Poprzez udzielenie pomocy przedmedycznej i lekarskiej udało się zapobiec niebezpiecznym powikłaniom, szczególnie w przypadku przewlekłych schorzeń dermatologicznych. Prowadzone działania miały ponadto na celu wzrost poziomu wiedzy na temat zasad profilaktyki i higieny osobistej.

Gmina Miejska Kraków wydatkowała na realizację zadania w roku 2019 kwotę w wysokości 250 000 zł.

Dodatkowo Stowarzyszenie Lekarze Nadziei realizowało w terminie od 1 lipca do 28 września 2019 r., a także od 7 października do 31 grudnia 2019 r. zadanie polegające na prowadzeniu wśród bezdomnych badań profilaktycznych w kierunku wykrywania gruźlicy. W ramach zadania objęto pomocą 60 osób i udzielono im 137 konsultacji lekarskich.

W 2019 r. Gmina Miejska Kraków wydatkowała na realizację zadania kwotę 20 000 zł.

2) Doraźna pomoc medyczna i przedmedyczna w przestrzeni publicznej GMK oraz na terenie noclegowni i schronisk

Zadanie realizowane jest przez Fundację Przystań Medyczna. W ramach zadania Podmiot udziela konsultacji lekarskich oraz wykonuje drobne zabiegi pielęgniarstwa w przestrzeni publicznej Miasta Krakowa oraz zapewnia dyżury na terenie placówek Noclegowni dla Bezdomnych Mężczyzn przy ul. Makuszyńskiego 19a oraz Schroniska dla Bezdomnych Kobiet przy ul. Sołtyśowskiej 13c.

W 2019 r. Fundacja udzieliła 1 591 konsultacji lekarskich oraz wykonała 1 603 zabiegi pielęgniarstwa. W 2019 r. Gmina Miejska Kraków wydatkowała na realizację zadania kwotę 50 000 zł.

26.6 Zapewnienie możliwości dokonywania zabiegów higienicznych realizowane w ramach wspierania działalności charytatywnej w zakresie pomocy bezdomnym

Zadanie realizowane jest w formie Łaźni dla osób bezdomnych przy ul. Smoleńsk 4, prowadzonej przez Dzieło Pomocy św. Ojca Pio. Przy łaźni działa pralnia oraz magazyn odzieży (wymiana odzieży). W 2019 r. zrealizowano 7 062 zabiegów higienicznych, z pralni skorzystano 3 124 razy, z magazynu odzieży skorzystano 6 610 razy. Działania obejmowały możliwość wykąpania się, wyprania ubrań lub zmiany odzieży, a także strzyżenie, golenie, opatrywanie drobnych ran jak również w razie konieczności odwszawianie i wspomaganie leczenia przeciw świerzbowego. W 2019 r. Gmina Miejska Kraków wydatkowała na realizację zadania kwotę 55 000 zł.

26.7 Zapewnienie posiłku osobom potrzebującym w ramach wspierania działalności charytatywnej

W ramach wsparcia realizacji zadania z zakresu działalności charytatywnej, polegającego na prowadzeniu kuchni w zasobach lokalowych Oferenta na terenie Gminy Miejskiej Kraków, w 2019 r. Gmina dofinansowywała 5 kuchni, wydających około 900 posiłków dziennie.

Pomoc w tym zakresie realizowały następujące podmioty:

- Fundacja Po Pierwsze Człowiek – realizacja zadania w lokalu przy ul. Woronicza 3b. W 2019 r. kuchnia wydała 36 774 posiłki.
- Parafia Rzymskokatolicka pw. Miłosierdzia Bożego – realizacja zadania w lokalu przy placów Prezydenta Edwarda Raczyńskiego 1. W 2019 r. kuchnia wydała 15 059 posiłków.
- Zgromadzenie Braci Albertynów – realizacja zadania w lokalu przy ul. Skawińskiej 6. W 2019 r. kuchnia wydała 44 021 posiłków.
- Stowarzyszenie Przyjaciół im. Św. Brata Alberta – realizacja zadania w lokalu przy ul. Reformackiej 3. W 2019 r. kuchnia wydała 26 138 posiłków.
- Caritas Archidiecezji Krakowskiej – realizacja zadania w lokalu przy ul. Dietla 48. W 2019 r. kuchnia wydała 125 274 posiłki.

W 2019 r. liczba osób, które skorzystały z tego typu pomocy wyniosła 4 746, natomiast liczba wydanych posiłków wyniosła 247 266. Łączna kwota dotacji wydatkowana na realizację zadania to: 197 500 zł.

26.8 Wigilia dla osób bezdomnych i samotnych

W 2019 r. po raz kolejny realizowano zadanie publiczne z zakresu integracji społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, polegające na zorganizowaniu Wigilii Świąt Bożego Narodzenia dla osób bezdomnych i samotnych. W 2019 r. uroczystość odbyła się w siedzibie Starej Zajezdni Kraków by DeSilva przy ul. Św. Wawrzyńca 12 w Krakowie. Celem zadania jest reintegracja społeczna osób bezdomnych i samotnych poprzez uczestnictwo w Wigilii oraz zabezpieczenie podstawowych potrzeb życiowych – pożywienia. W spotkaniach uczestniczą osoby bezdomne, samotne, przebywające i mieszkające na terenie Krakowa. W zorganizowanej 24 grudnia 2019 r. wieczerzy wzięło udział około 806 osób. Wszyscy uczestnicy otrzymali dodatkowo paczki żywnościowe.

Na realizację przedsięwzięcia wydatковано 30 000 zł.

26.9 Praca socjalna z osobami bezdomnymi metodą streetworkingu

W Dziale Pomocy Bezdomnym zatrudnionych jest 3 pracowników socjalnych pracujących metodą streetwork, którzy obejmują pomocą osoby bezdomne przebywające w przestrzeni publicznej, niekorzystające ze wsparcia instytucjonalnego lub korzystające z niego w sposób nieregularny, z uwagi na swoje wykluczenie społeczne lub brak motywacji do zmiany swojej sytuacji życiowej.

W 2019 r. pracownicy socjalni przeprowadzili 238 dyżurów w terenie, których celem było prowadzenie indywidualnej pracy socjalnej z osobami bezdomnymi, diagnozowanie nowych miejsc pobytu i nawiązywanie kontaktów z osobami bezdomnymi, które nie zostały jeszcze objęte pracą socjalną i udzielenie im informacji, bądź poradnictwa. W trakcie wszystkich dyżurów nawiązano 1 436 kontaktów z 279 osobami bezdomnymi. Osoby bezdomne miały także możliwość spotkania i rozmowy z pracownikami socjalnymi podczas konsultacji w punkcie konsultacyjnym: w 2019 r. przeprowadzono 54 konsultacje z 54 osobami bezdomnymi.

Istotnym elementem pracy pracowników socjalnych pracujących metodą streetwork były interwencje w sprawie przebywających na terenie Gminy Miejskiej Kraków osób bezdomnych, podejmowane w odpowiedzi na zgłoszenia osób prywatnych, firm i instytucji. W 2019 r. pracownicy socjalni podjęli 142 interwencje.

Streetworkerzy współpracowali z różnymi podmiotami, instytucjami działającymi na polu pomocy osobom bezdomnym m.in. ze Strażą Miejską, Policją oraz Strażą Ochrony Kolei. W okresie zimowym podejmowano działania, których celem było zmniejszenie ryzyka zamarznięcia i zaccadzenia osób bezdomnych w sezonie zimowym. Ponadto koncentrowano się na działaniach wśród bezdomnych przebywających na terenie Plant, tak, aby ograniczyć ich zachowania aspołeczne lub mogące budzić sprzeciw społeczny. Łącznie zrealizowano 111 wspólnych dyżurów terenowych.

26.10 Pomoc interwencyjna dla przebywających na terenie Gminy Miejskiej Kraków osób bezdomnych należących do grup mniejszościowych narażonych na dyskryminację

W okresie od 1 listopada 2019 r. do 31 grudnia 2019 r. Gmina Miejska Kraków rozpoczęła realizację nowego zadania polegającego na zapewnieniu pomocy interwencyjnej osobom bezdomnym należącym do grup mniejszościowych narażonych na dyskryminację. Zadanie zlecone zostało Fundacji Głos Serca, która objęła wsparciem 12 beneficjentów. Odbiorcy zapewnione mieli schronienie oraz pomoc psychologiczną ukierunkowaną na „wyjście” z bezdomności, odzyskanie równowagi życiowej i powrót do samodzielnego funkcjonowania w środowisku społecznym.

W 2019 r. na realizację zadania wydatковано dotację w kwocie 16 000 zł.

26.11 Usługa Asystenta Osoby Bezdomnej

Usługa Asystenta Osoby Bezdomnej polega na indywidualnym, dostosowanym do zdiagnozowanych potrzeb, wsparciu osoby bezdomnej w procesie pokonywania kryzysu bezdomności. Asystent towarzyszy osobie w jej codziennym życiu, motywuje do zmiany, wspiera. Zakres usługi asystenta osoby bezdomnej obejmuje, jedną lub więcej z niżej wymienionych form wsparcia: pomoc w załatwianiu spraw urzędowych, wsparcie w zakresie poprawy sytuacji finansowej (regulowanie zadłużeń, wyjaśnienie spraw alimentacyjnych), pomoc w aktywizacji zawodowej, wsparcie w próbie odbudowania więzi z najbliższymi; pomoc w dbaniu o zdrowie (doradztwo w kwestiach higieny, motywowanie do leczenia i rehabilitacji, uzyskania stopnia niepełnosprawności lub niezdolności do pracy); motywowanie do podejmowania leczenia uzależnień oraz wytrwania w abstynencji, naukę przestrzegania norm społecznych, dbania o siebie, higienę osobistą oraz miejsce aktualnego pobytu. Współpraca osoby w kryzysie bezdomności oraz wspierającego ją w tym asystenta prowadzić ma do podjęcia przez osobę bezdomną samodzielnego życia.

Usługa Asystenta Osoby Bezdomnej była realizowana na zlecenie Gminy Miejskiej Kraków w ramach projektu „Bariery zamieniamy na szanse” w okresie do 30 kwietnia 2019 r. oraz w ramach projektu „Aktywni Zawodowo – Aktywni Społecznie” od 1 maja 2019 r. do 30 kwietnia 2022 r. W projekcie „Aktywni Zawodowo – Aktywni Społecznie” założono, że usługą objętych zostanie 35 osób w okresie trwania projektu (średnio 15 osób rocznie), wymiar wsparcia wynosi: 150 godzin średniomiesięcznie, a przewidywany okres świadczenia wsparcia dla jednej osoby wynosi średnio 12 miesięcy.

W 2019 r. z usługi AOB w ramach w.w. projektów skorzystały łącznie 32 bezdomne osoby. Na realizację zadania z dotacji w ramach projektu „Bariery zamieniamy na szanse” wydatkowano 20 400 zł, natomiast w ramach projektu „Aktywni Zawodowo – Aktywni Społecznie” wydatkowano 23 610,28 zł.

Równocześnie w okresie od 1 maja 2019 r. usługa Asystenta Osoby Bezdomnej jest realizowana przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie. W 2019 r. usługę AOB świadczyło 3 pracowników Działu Pomocy Bezdomnym MOPS w Krakowie w wymiarze 1 etatu. Wsparciem objęto 21 osób bezdomnych.

26.12 Zapewnienie miejsc noclegowych osobom eksmitowanym bez prawa do lokalu socjalnego

W 2019 r. do Działu Pomocy Bezdomnym wpłynęło 48 wniosków (dotyczących łącznie 88 osób) w sprawie wskazania noclegowni, schroniska lub innej placówki, zapewniającej miejsce noclegowe dla dłużników, wobec których została orzeczona eksmisja bez prawa do lokalu socjalnego. Spośród eksmitowanych 4 osoby skorzystały z miejsca w proponowanych placówkach tj. 4 mężczyzn z Noclegowni i Schroniska dla Bezdomnych Mężczyzn przy ul. Makuszyńskiego 19a. W 2019 r. z pomocy Ośrodka korzystało 6 osób eksmitowanych w roku poprzednim.

26.13 Aktywizacja zawodowa osób bezdomnych – Centrum Integracji Społecznej dla osób bezdomnych

W okresie od 1 lipca 2017 r. do 30 kwietnia 2019 r. zlecono realizację zadania w formie Centrum Integracji Społecznej – 20 miejsc dla osób bezdomnych bez pracy w ramach projektu „Bariery zamieniamy na szanse”. Zadanie realizowało Dzielę Pomocy św. Ojca Pio. Od 1 maja 2019 r. Dzielę Pomocy św. Ojca Pio prowadzi na podstawie nowej umowy Centrum Integracji Społecznej zapewniające 10 miejsc dla osób bezdomnych lub zagrożonych bezdomnością, bez pracy. W ramach zadania prowadzone są usługi z zakresu reintegracji

społecznej i zawodowej. Celem podejmowanych działań jest odbudowanie i podtrzymanie u uczestników Centrum zdolności do samodzielnego funkcjonowania na rynku pracy m.in. poprzez przyuczenie do wykonywania zawodu, podwyższanie kwalifikacji oraz prowadzenie zajęć praktycznych u pracodawców. Uczestnicy realizujący Indywidualne Programy Zatrudnienia Socjalnego 4 razy w tygodniu biorą udział w zajęciach reintegracji zawodowej realizowanych w zakładach pracy współpracujących z CIS oraz raz w tygodniu w zajęciach reintegracji społecznej realizowanych bezpośrednio w siedzibie CIS.

W 2019 r. w CIS uczestniczyło 16 osób, 5 osób podjęło zatrudnienie. Na realizację zadania w okresie od 1 stycznia do 30 kwietnia 2019 r. z dotacji w ramach projektu wydatkowano 53 945,90 zł. Na realizację zadania w okresie od 1 maja do 31 grudnia 2019 r. ze środków Gminy Miejskiej Kraków wydatkowano dotację w wysokości 53 430 zł (w tym 6 850 zł za grudzień 2019 r. wypłacone w styczniu 2020 r.).

26.14 Świadczenia pieniężne na rzecz osób bezdomnych

W celu zaspokojenia podstawowych potrzeb MOPS wspierał osoby bezdomne poprzez następujące świadczenia finansowe:

- 1) zasiłek stały – wypłacono zasiłki stałe dla 390 osób, na łączną kwotę 2 001 700,26 zł, średnia roczna wartość pomocy na osobę wyniosła 5 133 zł;
- 2) zasiłek okresowy – wypłacono zasiłki okresowe dla 787 gospodarstw domowych, w których funkcjonowało 825 osób, na łączną kwotę 1 354 901,41 zł, średnia roczna wartość pomocy na gospodarstwo wyniosła 1 722 zł. Zasiłek w wysokości do 50% różnicy pomiędzy kryterium dochodowym a dochodem osoby/rodziny jest finansowany z budżetu państwa (część obowiązkowa) – wydatkowano kwotę 1 091 899,41 zł. Pozostała część jest finansowana ze środków własnych gminy (część gminna) – wydatkowano kwotę 263 002 zł;
- 3) składki na ubezpieczenie zdrowotne – opłacono składki dla 372 osób, na łączną kwotę 180 999,02 zł, średnia roczna wartość pomocy na osobę wyniosła 487 zł;
- 4) zasiłki celowe i celowe specjalne – wypłacono w kwocie łącznej 362 958,10 zł, dla 738 gospodarstw domowych, średnia roczna wartość pomocy na gospodarstwo wyniosła 492 zł:
  - a) zasiłki celowe – dla osób, których dochód nie przekracza kryterium ustawowego, z przeznaczeniem na:
    - zakup leków dla 197 gospodarstw domowych na łączną kwotę 43 518 zł, średnia roczna wartość pomocy na gospodarstwo wyniosła 221 zł,
    - opłaty mieszkaniowe (media) dla 67 gospodarstw domowych na łączną kwotę 25 510 zł, średnia roczna wartość pomocy na gospodarstwo wyniosła 381 zł,
    - zakup odzieży dla 372 gospodarstw domowych na łączną kwotę 60 300 zł, średnia roczna wartość pomocy na gospodarstwo wyniosła 162 zł,
    - zakup obuwia dla 226 gospodarstw domowych na łączną kwotę 28 210 zł, średnia roczna wartość pomocy na gospodarstwo wyniosła 125 zł,
    - ogrzewanie dla 16 gospodarstw domowych na łączną kwotę 5 500 zł, średnia roczna wartość pomocy na gospodarstwo wyniosła 344 zł,
    - zaspokojenie innych potrzeb dla 714 gospodarstw domowych na łączną kwotę 139 065 zł, średnia roczna wartość pomocy na gospodarstwo wyniosła 195 zł.
  - b) zasiłki celowe specjalne – przyznawane w szczególnie uzasadnionych przypadkach osobom, których dochód przekracza kryterium ustawowe, z przeznaczeniem na:
    - zakup leków dla 41 gospodarstw domowych na łączną kwotę 9836 zł, średnia roczna wartość pomocy na gospodarstwo wyniosła 240 zł,
    - opłaty mieszkaniowe (media) dla 7 gospodarstw domowych na łączną kwotę 3 800 zł, średnia roczna wartość pomocy na gospodarstwo wyniosła 543 zł,

- zakup odzieży dla 54 gospodarstw domowych na łączną kwotę 7 170 zł, średnia roczna wartość pomocy na gospodarstwo wyniosła 133 zł,
- zakup obuwia dla 31 gospodarstw domowych na łączną kwotę 3 340 zł, średnia roczna wartość pomocy na gospodarstwo wyniosła 122 zł,
- ogrzewanie dla 7 gospodarstw domowych na łączną kwotę 2 180 zł, średnia roczna wartość pomocy na gospodarstwo wyniosła 311 zł,
- zaspokojenie innych potrzeb dla 112 gospodarstw domowych na łączną kwotę 23 230 zł, średnia roczna wartość pomocy na osobę wyniosła 256 zł.

Rozdział IV: Rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych

27. Rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych

Zadania z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych realizowane są na podstawie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych i finansowane są ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

W roku 2019 dofinansowanie ze środków PFRON otrzymały 4 543 osoby niepełnosprawne, w tym 604 osoby z programu „Aktywny Samorząd”.

Wydatkowano ze środków PFRON na zadania kwotę w wysokości 19 772 311,04 zł, w tym:

- na dofinansowanie działalności Warsztatów Terapii Zajęciowej 10 138 284,00 zł,
- na rehabilitację społeczną 7 540 087,45 zł
- na realizację programu Aktywny Samorząd 2 044 839,59 zł,
- na Program „Pomoc osobom niepełnosprawnym poszkodowanym w wyniku żywiołu” 25 100,00 zł,
- na zajęcia klubowe w WTZ 24 000,00 zł.

27.1 Dofinansowanie kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej (WTZ)

Na terenie Gminy Miejskiej Kraków w roku 2019 roku funkcjonowało 14 warsztatów terapii zajęciowej: 3 publiczne oraz 11 niepublicznych prowadzonych przez organizacje pozarządowe.

Łączna liczba miejsc przeznaczonych dla osób ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności posiadających wskazanie do uczestnictwa w WTZ w 2019 roku wynosiła 563, w tym 99 miejsc w podmiotach publicznych.

Z rehabilitacji społecznej i zawodowej w warsztatach terapii zajęciowej w 2019 r. skorzystało 645 osób niepełnosprawnych.

W roku 2019 warsztaty opuściły 82 osoby niepełnosprawne, w tym 18 osób podjęło zatrudnienie zarówno na otwartym rynku pracy jak i w zakładach aktywności zawodowej oraz zakładach pracy chronionej.

Na działalność warsztatów terapii zajęciowej w roku 2019 przeznaczono kwotę 11 847 588,40 zł, w tym: ze środków PFRON kwotę 10 138 284,00 zł, ze środków Gminy Miejskiej Kraków kwotę 1 709 304,40 zł.

W roku 2019 Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej zorganizował w swojej siedzibie kiermasz Bożonarodzeniowy, podczas którego Uczestnicy Warsztatów Terapii Zajęciowej sprzedawali wykonane przez siebie wyroby takie jak obrazy, stroiki świąteczne, dekoracje, biżuterię, świeczki i inne rękodzieła. Kiermasz z okazji Świąt Bożego Narodzenia odbył się w dniu 10 grudnia 2019. Dla Uczestników WTZ-ów udział w kiermaszu oprócz korzyści finansowych, wywołał dużo zadowolenia i podniósł wiarę we własne umiejętności.

27.1.1 Mieszkańcy GMK w WTZ w innych powiatach

W 2019 roku zostało podpisane porozumienie w sprawie pokrywania kosztów rehabilitacji uczestników Warsztatu Terapii Zajęciowej działających na terenie Powiatu Krakowskiego w Konarach oraz Rzozowie dla osób z niepełnosprawnością będących mieszkańcami Gminy Miejskiej Kraków w części nieobjętej dofinansowaniem ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Ze wsparcia skorzystało w sumie 9 osób. Ze środków Gminy Miejskiej Kraków na pokrycie kosztów Uczestników w innych powiatach została przeznaczona kwota w wysokości 16 410,37 zł.

27.2 Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych

W 2019 r. wpłynęło 2 692 wniosków. Dofinansowanie otrzymało łącznie 1 051 osób niepełnosprawnych, w tym 827 dorosłych i 224 niepełnosprawnych dzieci i młodzieży (plus 474 opiekunów). Suma wypłaconych dofinansowań wyniosła 1 849 462,45 zł. Średnie dofinansowanie na osobę niepełnosprawną wyniosło 1 760,00 zł i było większe o ok 75,00 zł od roku poprzedniego.

27.3 Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny

W 2019 r. złożono 244 wniosków. Dofinansowanie otrzymało 202 osób, w tym 188 dorosłe osoby niepełnosprawne oraz 14 dzieci i młodzieży. Łączna kwota dofinansowania zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny wyniosła 361 769,32 zł w tym 350 000,00 zł przeznaczono na dofinansowania dla osób indywidualnych. Średnia wartość dofinansowania wynosiła 1 733,00 zł na osobę z niepełnosprawnością.

Osoby z niepełnosprawnością w ramach zadania otrzymały między innymi dofinansowanie do zakupu: łóżek rehabilitacyjnych wraz z wyposażeniem, rowerów rehabilitacyjnych, rotorów, urządzenia typu orbitrek, mat masujących, drobnego sprzętu do wykonywania ćwiczeń i rehabilitacji w warunkach domowych (poduszki, linki, taśmy, kliny, piłki rehabilitacyjne itp.).

27.4 Dofinansowanie zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów

W 2019 r. złożonych zostało 3 394 wniosków o dofinansowanie do zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze. Dofinansowanie otrzymało 1 895 osób niepełnosprawnych na kwotę 3 184 910,68 zł, w tym 1 752 osób dorosłych i 143 dzieci i młodzieży. Średnia wartość dofinansowania wyniosła 1 681,00 zł na osobę i była większa o 245 zł od roku poprzedniego. Dofinansowano zakupy między innymi: wózków inwalidzkich, protez, ortez, pieluchomajtek, cewników, obuwia ortopedycznego, aparatów słuchowych itp.

27.5 Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych

W roku 2019 do Ośrodka wpłynęło 225 wniosków o dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych. Dofinansowanie otrzymało 91 osób na kwotę 1 327 235,86 zł. Średnia wartość dofinansowania wyniosła 14 585,00 zł.

Osoby z niepełnosprawnością otrzymały dofinansowanie do: dostosowania łazienek, zakupu i montażu platform przyschodowych, podjazdu, podnośników sufitowych, krzesełek schodowych.

27.6 Dofinansowanie likwidacji barier w komunikowaniu się w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych

W roku 2019 do Ośrodka wpłynęło 349 wniosków o dofinansowanie likwidacji barier w komunikowaniu się. Dofinansowanie otrzymało 54 osoby na kwotę 78 378,75 zł, w tym 12 osób dorosłych i 42 dzieci.

Osoby niepełnosprawne w ramach zadania otrzymały między innymi dofinansowanie do zakupu: oprogramowania do komunikacji wspomagającej i alternatywnej MÓWik, programy logopedyczne, programy wspierające rozwój, specjalistyczne myszki, oprogramowanie do komunikacji i edukacji za pomocą wzroku, komputerów.

27.7 Dofinansowanie likwidacji barier technicznych w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych

W roku 2019 do Ośrodka wpłynęło 228 wnioski o dofinansowanie likwidacji barier technicznych. Dofinansowanie otrzymało 155 osób (w tym 21 dzieci) na kwotę 594 385,39 zł.

W zależności od indywidualnych potrzeb osoby z niepełnosprawnością w ramach zadania przyznano dofinansowanie między innymi do: krzeseł toaletowych, wózków toaletowych, schodolazów, podnośników wannowo kąpielowych, uchwytów wspomagających, słuchawek wzmacniających słuch stosowanych do odbioru TV, telefonów.

27.8 Dofinansowanie usług tłumacza języka migowego – tłumacza przewodnika

W roku 2019 dofinansowanie na łączną kwotę 9 945,00 zł otrzymały cztery osoby. Dofinansowanie dotyczyło usług tłumacza języka migowego, które były świadczone przez cały rok przez tłumaczy posiadających wpis do rejestru wojewody. Stawka godzinowa za usługę wyniosła 65 zł.

27.9 Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych

W 2019 roku dofinansowano 38 przedsięwzięć, w których wzięło udział 1 737 niepełnosprawnych osób oraz ich opiekunów. Wydatkowano na ten cel kwotę 134 000,00 zł. Wnioski na realizację powyższych przedsięwzięć zostały złożone w MOPS do 30 listopada 2018 roku.

Na realizację powyższego zadania w 2019 r. organizacje pozarządowe, złożyły 49 wniosków, które będą realizowane w 2020 roku.

27.10 Program „Aktywny Samorząd”

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w 2019 r. kontynuował realizację pilotażowego programu pn. „Aktywny Samorząd”, finansowanego ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Celem głównym programu jest wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo beneficjentów programu w życiu społecznym, zawodowym i w dostępie do edukacji poprzez:

- przygotowanie beneficjentów programu z zaburzeniami ruchu, słuchu i percepcji wzrokowej do pełnienia różnych ról społecznych, umożliwienie im włączenia się do tworzącego się społeczeństwa informacyjnego,
- przygotowanie beneficjentów programu do aktywizacji społecznej, zawodowej lub wsparcie w utrzymaniu zatrudnienia poprzez likwidację lub ograniczenie barier w poruszaniu się oraz barier transportowych,
- umożliwianie beneficjentom programu aktywizacji zawodowej poprzez zastosowanie elementów wspierających ich zatrudnienie,
- poprawa szans beneficjentów programu w rywalizacji o zatrudnienie na otwartym rynku pracy poprzez podwyższanie kwalifikacji.

L.p	Zadanie	Kwota wydatkowana	Liczba osób objętych wsparciem
1.	pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu	139 136,85 zł	23
2.	pomoc w uzyskaniu prawa jazdy kat. B	12 472 zł	8

3.	pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania	884 769,97 zł	220
4.	dofinansowanie szkoleń w zakresie obsługi nabytego w ramach programu sprzętu elektronicznego i oprogramowania	24 250 zł	15
5.	pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego sprzętu elektronicznego, zakupionego w ramach programu	2 168 zł	2
6.	pomoc w zakupie wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym	84 100 zł	9
7.	pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego skutera lub wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym	22 829,55 zł	8
8.	pomoc w zakupie protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne, tj. protezy co najmniej na III poziomie jakości	151 187 zł	7
9.	pomoc w zakupie skutera inwalidzkiego o napędzie elektrycznym lub oprzyrządowania elektrycznego do wózka ręcznego jakości	34 642 zł	8
10.	opieki nad dzieckiem (opłata za pobyt dziecka w żłobku lub przedszkolu albo inny koszt zapewnienia opieki nad dzieckiem)	102 719,72 zł	54
11.	uzyskania wykształcenia na poziomie wyższym	586 564,50 zł	250
SUMA		2 044 839,59 zł	604

27.11 Program „Pomoc osobom niepełnosprawnym poszkodowanym w wyniku żywiołu”

W 2019 roku MOPS przystąpił do realizacji programu „Pomocy osobom niepełnosprawnym poszkodowanym w wyniku żywiołu”. Przed przystąpieniem do realizacji, została przeprowadzona analiza sytuacji osób niepełnosprawnych, które ucierpiały w maju 2019 roku w związku z wystąpieniem niekorzystnych zjawisk atmosferycznych noszących znamiona klęski żywiołowej.

Pomocą w ramach programu mogły zostać objęte osoby niepełnosprawne zamieszkujące na terenach poszkodowanych w wyniku żywiołu w 2019 r., w odniesieniu do których przyznany został zasiłek celowy w związku z wystąpieniem zdarzenia noszącego znamiona klęski żywiołowej. Dofinansowanie zostało wypłacone dla 13 osób poszkodowanych na kwotę 25 100,00 zł. Każda poszkodowana osoba spełniająca wymogi formalne otrzymała jednorazowe świadczenie na rehabilitację społeczną.

27.12 Zajęcia Klubowe w WTZ

W 2019 rok Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej podpisał 2 umowy z Warsztatami Terapii Zajęciowej w związku z realizacją programu „Zajęcia Klubowe w WTZ”. Umowy zawarte zostały na realizację zadań od 1 sierpnia 2019 roku do 31 stycznia 2020. W ramach programu objętych wsparciem zostało 10 osób z niepełnosprawnością: 6 w WTZ ul. Królowej Jadwigi 81 oraz 4 w WTZ ul. Łanowa 43. Miesięczna stawka na jednego uczestnika wynosiła 400,00 zł.

Łączna kwota środków finansowych przeznaczona na realizację programu w 2019 roku wynosiła 24 000,00 zł.

W październiku 2019 został rozpoczęty nabór na kontynuację programu w 2020, ponownie do MOPS wpłynęły dwa wnioski złożone przez Warsztaty, które już prowadziły Zajęcia Klubowe w 2019 roku.

Celem programu jest wsparcie osób niepełnosprawnych w utrzymaniu samodzielności i niezależności w życiu społecznym i zawodowym poprzez prowadzenie przez warsztaty terapii zajęciowej zajęć klubowych jako zorganizowanej formy rehabilitacji dla osób które opuściły Warsztaty weszły na rynek pracy oraz osób z niepełnosprawnością przed rozpoczęciem procesu rehabilitacji w WTZ.

27.13 System Obsługi Wsparcia

W 2019 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej podpisał z PFRON porozumienie, dotyczące przystąpienia przez Gminę Miejską Kraków do Systemu SOW. System Obsługi Wsparcia to platforma, za pomocą której osoby z niepełnosprawnością mogą elektronicznie składać wnioski o wsparcie finansowane z PFRON, dystrybuowane przez jednostki samorządu terytorialnego.

W 2019 roku, system pozwalał wyłącznie na złożenie wniosków w ramach programu Aktywny Samorząd w Module II. Na terenie Gminy Miejskiej Kraków, z możliwości tej skorzystało 160 osób z niepełnosprawnością, składając wniosek o dofinansowanie wykształcenia na poziomie wyższym w formie elektronicznej przy pomocy podpisu elektronicznego lub profilu zaufanego na platformie ePUAP.

Pracownicy Działu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych oraz Działu Informatyzacji MOPS, mocno zaangażowani w prace związane z prawidłowym funkcjonowaniem systemu, brali udział w różnego rodzaju szkoleniach, spotkaniach konsultacyjnych, przesyłając szereg uwag do działania systemu.

**Rozdział V: Inne działania oraz pozostałe
informacje o funkcjonowaniu
Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej**

28. Działania związane z aplikowaniem o środki w ramach konkursów zewnętrznych

W roku 2019 MOPS pozyskał następujące środki ze źródeł zewnętrznych:

- Program Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej pn. „Program asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej na rok 2019” – uzyskano dofinansowanie w kwocie 723 320 zł w tym na dofinansowanie zadań koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej 301 320 zł oraz na asystenta rodziny 422 000 zł
- Program pn. „Usługi opiekuńcze dla osób niepełnosprawnych” edycja 2019 – pozyskano dofinansowanie w wysokości 280 353 zł ze środków Solidarnościowego Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych.
- Program pn. „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”, edycja 2019 – pozyskano dofinansowanie w wysokości 963 795 zł na lata 2019–2020, ze środków Solidarnościowego Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych.
- W ramach zadania „Budowa placówki opiekuńczo–wychowawczej przy ul. Tynieckiej w Krakowie” – pozyskano dofinansowanie (koszt kwalifikowalny zadania 42 342 zł; kwota dotacji 9 058 zł) ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie, na potrzeby wykonania trawników o pow. 1 700 m², w tym rozplantowanie ziemi, przygotowanie terenu pod obsianie trawą.

29. Współpraca międzynarodowa

29.1 Współpraca z miastem Frankfurt nad Menem

Współpraca z Miastem Frankfurt nad Menem realizowana była na podstawie „Porozumienia pomiędzy Stołecznym Królewskim Miastem Kraków i Miastem Frankfurt nad Menem o współpracy w dziedzinie pomocy społecznej” z dnia 3 czerwca 2011 r., będącego kontynuacją Porozumienia zawartego w dniu 19 kwietnia 2001 roku.

We wrześniu 2019 r. w Krakowie przebywała delegacja z Frankfurtu nad Menem – przedstawiciele Urzędu ds. Socjalnych i Młodzieży oraz przedstawiciele organizacji pozarządowych działających na rzecz pomocy społecznej. Tematyka wizyty dotyczyła pomocy i wsparcia dla osób bezdomnych.

Dodatkowo część delegacji uczestniczyła w programie przygotowanym w związku z wdrażaniem w Gminie Miejskiej Kraków projektu „Rodzicu, nie jesteś sam!” – projektu realizowanego w ramach współpracy ponadnarodowej w Programie Operacyjnym „Wiedza, Edukacja, Rozwój”.

29.2 Pozostała współpraca międzynarodowa

MOPS podejmował również inne działania w sferze rozwijania kontaktów z przedstawicielami instytucji pomocowych spoza Polski. Należały do nich:

- Spotkania z Konsulem Honorowym Rzeczypospolitej Polskiej w Utrechcie (Holandia) w ramach podjętej współpracy z Gminą Miejską Kraków.
- Wizyta studyjna w Krakowie dla przedstawicieli urzędów z Ołomuńca i Wiednia działających w obszarze pomocy społecznej. Tematyka wizyty dotyczyła systemu wsparcia i opieki nad osobami starszymi oraz działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- Organizacja wizyt studyjnych oraz spotkań dla studentów oraz pracowników organizacji pomocowych z zagranicy w celu zaprezentowania działalności MOPS oraz systemu pomocy społecznej w Krakowie, w tym: wizyta przedstawicieli Departamentu Polityki

Spółecznej z Kijowa, wizyta grupy uczniów z francuskiej szkoły LAP Vallon Bonneveaux, wizyta grupy studentów Savonia University of Applied Sciences z Finlandii.

- Udział przedstawiciela MOPS w konferencji ESF Transnational Platform w Brukseli.
- Wizyta studyjna przedstawicieli MOPS i Urzędu Miasta Krakowa w Ołomuńcu, poświęcona tematyce wsparcia na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych, osób bezdomnych oraz rodzin z dziećmi.
- Udział przedstawicieli MOPS w konferencji w Pradze zorganizowanej przez Ministerstwo Pracy i Spraw Socjalnych Republiki Czeskiej w ramach projektu „Systemowe wsparcie pracy socjalnej w gminach” .
- Darowizna Rotary Club Kaarst–Korschenbroich w Neuss w Niemczech na rzecz krakowskich domów pomocy społecznej Przekazano darowiznę na rzecz krakowskich domów pomocy społecznej – 10 łóżek szpitalnych, 3 wanny oraz podnośnik o łącznej wartości 30 tys. Euro.

30. Budżet obywatelski

Budżet Obywatelski to proces, dzięki któremu mieszkańcy mają bezpośredni wpływ na realizację potrzeb społeczności lokalnych, a tym samym na wydatkowanie konkretnych środków finansowych. Poprzez zgłaszane pomysły w formie projektów mogą angażować się w poprawę wizerunku oraz funkcjonowania osiedli.

W ramach piątej edycji Budżetu Obywatelskiego troje pracowników MOPS zostało jego ambasadorami.

W 2019 roku zrealizowano trzy projekty:

– „Warsztaty bębniarskie” – celem projektu było uatrakcyjnienie oferty kulturalnej poprzez zorganizowanie w okresie od lipca do grudnia 2019 r. serii ogólnodostępnych, bezpłatnych warsztatów bębniarskich dla dzieci i młodzieży w PAL przy ul. Siemaszki. W warsztatach wzięło łącznie 15 osób.

– „W to mi graj na Prądniku – koncerty i pikniki dla mieszkańców” – czyli cykl kameralnych, akustycznych koncertów na terenie dzielnicy IV (Siemaszki, Żabiniec) a także pikników, które odbywały się w Ogrodzie Osiedlowym w ciągu roku 2019. W wydarzeniach uczestniczyło 70 osób.

– „Kultura szansą dla więźniów samotności i starości” – zadanie było realizowane przez Parafię pw. NMP z Lourdes w Krakowie. W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2019 r. wolontariusze świadczyli pomoc na rzecz 20 osób samotnych i starszych zamieszkałych na terenie Dzielnicy V Krowodrza. W ramach zadania podejmowane były następujące działania: sprzątanie mieszkań, pomoc w porządkach przedsięwzięciach, towarzyszenie w spacerach i wyjściach kulturalnych, towarzyszenie podczas wizyt u lekarza, rozmowy, pomoc w robieniu zakupów, wykonanie drobnych napraw i remontów, rozwijanie zainteresowań osób starszych poprzez przygotowywanie projekcji filmów, wspólne czytanie książek oraz prowadzenie warsztatów obsługi audiobooka, telefonu, MP3, komputera i Internetu, prowadzenie warsztatów rehabilitacyjnych i żywieniowych. Z pozyskanych środków zostały zakupione m.in. środki czystości, sprzęt do sprzątania, materiały budowlane – naprawcze, sprzęt do rehabilitacji, sprzęt służący rozwijaniu zainteresowań uczestników projektu, audiobooki, filmy DVD, odtwarzacze MP3, tablety, laptop, a także projektor, który został wykorzystany przy organizacji seansów filmowych dla beneficjentów projektu. Przeprowadzono pięć warsztatów dla młodzieży w celu uwrażliwiania na sytuację seniorów w ich środowisku oraz zachęcano do zaangażowania się w wolontariat. Warsztaty odbyły się na terenie VII Liceum Ogólnokształcącego, w Duszpasterstwie Akademickim, w Szkole Podstawowej z Oddziałami Sportowymi nr 5, Szkole Podstawowej nr 12 w Krakowie.

31. Współpraca z mediami

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w 2019 roku podjął ponad 277 kontaktów mediami w zakresie informowania o możliwości uzyskiwania wsparcia przez mieszkańców Gminy Miejskiej Kraków. W ramach działań informacyjnych w mediach ogólnopolskich oraz lokalnych ukazały się informacje dotyczące pomocy społecznej: artykuły, komunikaty, reportaże telewizyjne i radiowe. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej po raz kolejny był także partnerem akcji informacyjnej prowadzonej przez „Głos–Tygodnik Nowohucki” pod nazwą „Nowa Huta–miejsce dobre do życia”. W jej ramach ukazał się cykl artykułów poświęconych działaniom Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej. Tematyka publikacji obejmowała kwestie związane z różnymi formami aktywizacyjnymi dla osób starszych, dzieci, młodzieży, pomocy dla rodzin, osób samotnych, bezdomnych, oferty dla społeczności lokalnych.

Wyprodukowane zostały filmy informacyjne, których tematyka poświęcona była Lokalnemu Programowi Osłonowemu, programom aktywności lokalnej, pieczy zastępczej oraz działalności Ośrodka.

Prowadzona jest bieżąca, systematyczna współpraca z Wydziałem Komunikacji Społecznej Urzędu Miasta Krakowa, dwutygodnikiem krakow.pl oraz portalem www.krakow.pl, na potrzeby którego przygotowywane są komunikaty dotyczące pomocy społecznej, istotne dla mieszkańców Krakowa.

MOPS realizuje także zadania wynikające z zapisów ustawy o dostępie do informacji publicznej, prowadząc Biuletyn Informacji Publicznej.

32. Kadra MOPS – zatrudnienie, wykształcenie, podnoszenie kompetencji zawodowych

W 2019 r. w MOPS w Krakowie było zatrudnionych 765 pracowników w wymiarze 753,83 etatu. Odsetek pracowników MOPS legitymujących się wyższym wykształceniem wynosi 77,4%, z czego 12,1% stanowią pracownicy, którzy mają ukończone także studia podyplomowe.

W 2019 roku pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krakowie brali udział w 140 szkoleniach, warsztatach, spotkaniach, seminariach i konferencjach. Środki finansowe z przeznaczeniem na realizację szkoleń wyniosły 85 054,50 zł. Dodatkowo w MOPS przeprowadzono superwizje, w których uczestniczyło łącznie 77 pracowników socjalnych i 3 asystentów rodziny. Na ten cel przeznaczono łącznie kwotę w wysokości 32 640 zł.

32.1 Praktyki i staże

W roku 2019 w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Krakowie 120 studentów krakowskich uczelni odbyło łącznie 6 516 godzin praktyk studenckich oraz 3 osoby odbyły łącznie 576 godzin stażu.

33. Skargi dotyczące Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krakowie

Realizując zadania w zakresie przeprowadzania postępowań wyjaśniających dotyczących skarg, interwencji, wniesionych odwołań w 2019 roku:

- przeprowadzono 521 postępowań wyjaśniających dotyczących skarg i interwencji;
- rozpatrzono 42 skargi, które zostały zarejestrowane w Wydziale Kontroli Wewnętrznej Urzędu Miasta Krakowa;

- po przeprowadzeniu postępowań wyjaśniających ustalono, iż 8 skarg było zasadnych, w wyniku czego podjęto działania w celu zapobieżenia powtarzaniu się w przyszłości stwierdzonych nieprawidłowości;
- przekazano do Samorządowego Kolegium Odwoławczego 185 odwołań złożonych od 285 decyzji administracyjnych;
- wpłynęło 233 decyzji SKO utrzymujących w mocy wcześniejsze rozstrzygnięcie;
- SKO uchyliło i przekazało do ponownego rozpatrzenia 71 decyzji.

34. Kontrole realizacji zadań

W 2019 roku pracownicy MOPS przeprowadzili łącznie 56 kontroli realizacji zadań publicznych zleconych podmiotom niepublicznym i publicznym, w tym 53 kontrole kompleksowe i 3 doraźne.

Łącznie w 2019 roku w wyniku kontroli dotyczących realizacji zadań zleconych podmiotom niepublicznym i publicznym sformułowano 564 zalecenia pokontrolne, w tym w ramach zakończenia czynności kontrolnych rozpoczętych jeszcze w 2018 roku – 230. Wystąpienia pokontrolne skierowano łącznie do 34 podmiotów. Do 14 z nich, w odniesieniu do 22 realizowanych przez nie zadań, skierowano zalecenia dotyczące zwrotu nienależnie pobranych dotacji (wydatkowanych niezgodnie z przeznaczeniem i/lub pobranych w nadmiernej wysokości). Łączna wysokość stwierdzonych należności głównych (bez odsetek) wyniosła 31 771,27 zł.

W ramach sprawowania bieżącego nadzoru nad powierzonymi zadaniami przeprowadzono następujące kontrole:

- 5 kontroli doraźnych dotyczących funkcjonowania domu pomocy społecznej i klubu samopomocy – wydano 26 zaleceń pokontrolnych oraz 12 kontroli problemowych w DPS, RDPS i mieszkaniach chronionych – wydano 25 zaleceń pokontrolnych;
- 1 kontrolę realizacji zadania polegającego na świadczeniu specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w wyniku której zostało wydane 1 zalecenie pokontrolne;
- 46 kontroli doraźnych w placówkach opiekuńczo – wychowawczych, w wyniku których wydano 2 zalecenia pokontrolne;
- 3 kontrole problemowe w mieszkaniach chronionych, w wyniku których wydano 6 zaleceń pokontrolnych.

Łącznie przeprowadzono 67 kontroli w 42 podmiotach (w tym 20 publicznych), do których skierowano 60 zaleceń pokontrolnych.

35. Ważniejsze przedsięwzięcia zapewniające ciągłość funkcjonowania oraz utrzymanie infrastruktury

35.1 Informatyzacja

W 2019 roku zakupiono 17 komputerów, 54 monitory 8 drukarek i 5 urządzeń wielofunkcyjnych. Część z zakupionych komputerów została skonfigurowana jako terminale mobilne. Tym samym w całości zabezpieczono sprzęt wszystkim pracownikom przeprowadzającym wywiady w formie elektronicznej.

Ponadto zakupiono 149 dodatkowych abonamentów telefonii komórkowej oraz 130 telefonów. W chwili obecnej wszyscy pracownicy terenowi posiadają służbowe telefony komórkowe.

Zainstalowano i skonfigurowano nowy serwer oraz urządzenia sieciowe zakupione pod koniec 2018 roku. Aplikacje Pomost, Sezam, Soda Intranet i BSK zostały przeniesione na nową

platformę sprzętową. Na wszystkich serwerach obsługujących aplikacje biznesowe wdrożono mechanizmy raportujące o ponadnormatywnym wykorzystaniu zasobów.

Wykorzystując nowo zakupione urządzenia sieciowe dokonano przebudowy sieci LAN w taki sposób aby najważniejsze obszary sieci były od siebie odseparowane logicznie. Wdrożono również mechanizmy bezpieczeństwa polegające na filtrowaniu adresów kart sieciowych urządzeń teleinformatycznych we wszystkich lokalizacjach obejmujących sieć LAN w MOPS.

Ponadto wdrożono aplikację SOW (System Obsługi Wniosków) za pomocą której Osoby Niepełnosprawne i jednostki działające na ich rzecz mogą elektronicznie składać wnioski o wsparcie finansowane przez PFRON. Obsługę zadań związanych z przyznawaniem stypendiów szkolnych przeniesiono do aplikacji Pomost Std.

Uruchomiono serwerownię zapasową, w której zainstalowano zapasowy serwer plików oraz zapasowy serwer wydruków. Pod koniec roku zakupiono oprogramowanie do zarządzania kopiami bezpieczeństwa serwerów wirtualnych, które zostanie zainstalowane w serwerowni zapasowej.

Pracownicy Działu Informatyzacji uczestniczyli w szkoleniach dotyczących administrowania sieciami teleinformatycznych oraz konfiguracji i administracji serwerem pocztowym Fortimail.

35.2 Obsługa organizacyjna Ośrodka

Na stanowiskach kancelaryjnych MOPS zarejestrowano łącznie 269 392 pisma, w tym:

- 111 901 pism przychodzących;
- 110 087 pism wychodzących;
- 47 404 pism wewnętrznych.

Sporządzono 15 projektów Upoważnień Prezydenta Miasta Krakowa, 40 projektów pełnomocnictw Prezydenta Miasta Krakowa, 20 projektów Zarządzeń prezydenta Miasta Krakowa, 6 projektów uchwał Rady Miasta Krakowa.

Sporządzono 194 zarządzenia Dyrektora MOPS, 83 polecenia służbowe Dyrektora MOPS, 340 pełnomocnictw Dyrektora MOPS i 133 upoważnienia Dyrektora MOPS.

35.3 Zamówienia publiczne

W celu realizacji zadań statutowych Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie w 2019 roku przeprowadził 59 postępowań o udzielenie zamówienia publicznego, w tym:

- 39 zamówienia na usługi,
- 5 zamówień na dostawy,
- 15 zamówień na roboty budowlane.

Wartość umów zawartych w wyniku przeprowadzenia postępowań o udzielenie zamówienia publicznego w trybach określonych ustawą Prawo zamówień publicznych wyniosła łącznie 4 086 903,39 zł netto.

35.4 Działania związane z utrzymaniem infrastruktury oraz zadania inwestycyjne

Na dzień 31 grudnia 2019 r. MOPS dysponował 41 lokalami w których realizowane były zadania Ośrodka o łącznej powierzchni 10 030,53 m², 31 lokalami i budynkami, w których realizowane były zadania zlecone z zakresu pomocy społecznej i pieczy zastępczej o łącznej powierzchni 9 575,98 m², w tym 15 nieruchomościami w trwałym zarządzie Ośrodka oraz 4 lokalami (w tym 1 lokal, wspólny z pomieszczeniami przeznaczonymi na inne zadania), w których realizowany był projekt pn.: „W sile wieku”, finansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014–2020, o łącznej powierzchni 606,26 m². W 2019 roku w 4 lokalach o łącznej powierzchni 654,74 m² przeprowadzono roboty

budowlane, natomiast 3 budynki o łącznej powierzchni 934,90 m² były przeznaczone do adaptacji i przekształcania w 2020 r. na potrzeby zadań z zakresu pomocy społecznej. Łączna powierzchnia lokali i budynków wykorzystywanych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej oraz wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej wynosiła na koniec 2019 roku 21 802,41 m².

W ramach zadań inwestycyjnych podjęto następujące działania:

- 1) Modernizacja Schroniska dla Bezdomnych Kobiet – ul. Sołtysowska 13C. W ramach zadania zmodernizowano część poddasza o pow. 96,94 m² na potrzeby administracyjno–biurowe. Łączny koszt inwestycji wyniósł 169 926,59 zł.
- 2) Przebudowa i zmiana sposobu użytkowania budynku przy ul. Naczelnej 12 (II etap). W ramach inwestycji wykonano m.in. roboty termoizolacyjne, remont pokrycia dachowego wraz z obróbkami blacharskimi i dociepleniem połączeń dachowej, montaż stolarki drzwiowej wewnętrznej, budowę instalacji wentylacyjnej, wykonanie instalacji elektrycznej, wykonanie instalacji internetowej, alarmowej i ppoż. oraz roboty wykończeniowe. Łączny koszt inwestycji wyniósł 495 395,98 zł.
- 3) Realizacja ustawy z dnia 11 stycznia 2018 r. o elektromobilności i paliwach alternatywnych. W ramach inwestycji pn. „Elektromobilność w Gminie Miejskiej Kraków”, opracowano dokumentację projektową dotyczącą budowy dwustanowiskowej stacji ładowania pojazdów elektrycznych, wykonano roboty budowlane związane z budową przyłącza elektrycznego dla stacji ładowania oraz zamontowano stację ładowania pojazdów. Łączny koszt inwestycji wyniósł 104 751,68 zł.
- 4) Wykonanie bezprzewodowych systemów przywoławczych w następujących lokalach MOPS: Filia nr 1 oraz Filia nr 9 na os. Teatralnym 24, Filii nr 2 przy ul. Radzikowskiego 39, Filii nr 3 przy ul. Rzeźniczej 2, Filii nr 4 na os. Szkolnym 34, Filii nr 5 przy ul. Praska 52, Filii nr 6 przy ul. Dietla 64, Filii nr 7 przy ul. Mazowieckiej 4– 6, Filii nr 8 przy ul. Na Kozłowie 27. Łączny koszt inwestycji wyniósł 136 485,05 zł.
- 5) Budowa placówki opiekuńczo–wychowawczej przy ul. Tynieckiej w Krakowie wraz z zakupem pierwszego wyposażenia. W 2019 roku zakończono budowę placówki opiekuńczo–wychowawczej przy ul. Tynieckiej 140A o kubaturze 2 127,90 m³ oraz powierzchni 442,10 m² wraz z zagospodarowaniem terenu. W ramach zadania MOPS uzyskał dofinansowanie z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie w kwocie 9 057,60 zł. Łączny koszt III etapu inwestycji wyniósł 451 251,95 zł.
- 6) Termomodernizacja w ramach zrealizowanego przez MOPS projektu pn. „Termomodernizacja budynków, w których realizowane są zadania pomocy społecznej”, dofinansowanego ze środków Unii Europejskiej. W 2019 roku ostatecznie zakończono rozpoczętą w 2018 roku termomodernizację Domu Pomocy Społecznej ul. Łanowa 43e oraz rozpoczęto i zrealizowano prace termomodernizacyjne w 3 ostatnich budynkach Domu Pomocy Społecznej ul. Praska 25 (budynek główny, biurowo–mieszkalny, garażowo–mieszkalny) objętych projektem.

Szczegółową listę zadań inwestycyjnych stanowi Załącznik nr 3 do sprawozdania.

Tabela: Budynki, w których zrealizowana została termomodernizacja

Budynek/ Działanie	Rok zakończenia robót	Poniesione koszty w 2019 roku – środki własne Miasta	Poniesione koszty w 2019 roku – środki UE	Planowana refundacja w 2020 roku
Dom Pomocy Społecznej ul. Łanowa 43e *	2019	380 055,54 zł	6 102,69 zł	0,00 zł

Dom Pomocy Społecznej ul. Praska 25 (budynek Główny)	2019	2 257 487,62 zł	- zł	778 369,60 zł
Dom Pomocy Społecznej ul. Praska 25 (budynek Biurowo-Mieszkalny)	2019	189 911,85 zł	- zł	83 094,92 zł
Dom Pomocy Społecznej ul. Praska 25 (budynek Garażowo-Mieszkalny)	2019	157 648,55 zł	- zł	79 596,05 zł
Nadzór autorski WTZ ul. Cechowa 142	-	423,50 zł	635,25 zł	- zł
Promocja projektu	-	10 372,58 zł	- zł	- zł
Koszty pośrednie	-	36 390,03 zł	472,06 zł	- zł
Koszty pośrednie – planowana refundacja w 2020 roku	-	- zł	- zł	65 874,24 zł
Całkowity koszt		3 032 289,67 zł	7 210,00 zł	1 006 934,81 zł

* Budynek, w którym roboty budowlane rozpoczęły się w 2018 r., ale ostatnie prace i płatności były wykonane w 2019 r.

Całkowity koszt zadania w 2019 roku wyniósł 3 039 499,67 zł (w tym 3 032 289,67 zł to środki własne Gminy Miejskiej Kraków oraz 7 210,00 zł to środki pochodzące ze źródeł zagranicznych – UE).

W 2019 r. zakończono realizację projektu w zakresie prac budowlanych. W okresie od 2016 roku do 2019 roku w Krakowie w ramach Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego realizował projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej „Termomodernizacja budynków, w których realizowane są zadania pomocy społecznej”. Projekt objął termomodernizację 20 budynków, w tym:

16 budynków Domów Pomocy Społecznej:

- Dom Pomocy Społecznej na os. Szkolnym 28,
- Dom Pomocy Społecznej na os. Sportowym 9,
- Dom Pomocy Społecznej na os. Hutniczym 5,
- Dom Pomocy Społecznej przy ul. Babińskiego 25,
- Dom Pomocy Społecznej przy ul. Krakowskiej 47,
- Dom Pomocy Społecznej przy ul. Krakowskiej 53,
- Dom Pomocy Społecznej przy ul. Chmielowskiego 6,
- Dom Pomocy Społecznej przy ul. Łanowej 43A,
- Dom Pomocy Społecznej przy ul. Łanowej 43B,
- Dom Pomocy Społecznej przy ul. Łanowej 43e,
- Dom Pomocy Społecznej przy ul. Nowaczyńskiego 1 (budynek główny, budynek administracyjny i budynek pralni z dobudówką),
- Dom Pomocy Społecznej przy ul. Praskiej 25 (budynek główny, budynek garażowo-mieszkalny i budynek biurowo-mieszkalny).

Ponadto:

- Ośrodek Interwencji Kryzysowej przy ul. Radziwiłłowskiej 8b,
- Centrum Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych „Parkowa” – budynek przy Al. Pod Kopcem 10a,
- Interwencyjna Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza na os. Willowym 19,
- Warsztat Terapii Zajęciowej ul. Cechowa 142.

Podstawowym celem projektu była poprawa efektywności energetycznej. Wykonana w ramach projektu termomodernizacja zakłada osiągnięcie efektu ekologicznego w postaci:

- zmniejszenia rocznego zużycia energii pierwotnej na poziomie 5 622 MWh,

- zmniejszenia rocznego zużycia energii końcowej w budynkach na poziomie 14 683,10 GJ,
- zaoszczędzonej energii elektrycznej na poziomie 354 MWh rocznie,
- zaoszczędzonej energii cieplnej na poziomie 13 139 GJ rocznie,
- rocznego spadku emisji gazów cieplarnianych na poziomie 1 275 ton,
- redukcji emisji pyłu PM 2,5 i PM 10 o 54 % w stosunku do stanu sprzed realizacji projektu.
- Prace termomodernizacyjne obejmowały m.in.:
- Ocieplenie elewacji budynków, ich fundamentów oraz dachów,
- Wymianę okien oraz stolarki drzwiowej,
- Modernizację oświetlenia,
- Wymianę nieefektywnych piecy grzewczych lub podłączenie budynku do sieci miejskiej MPEC,
- Zmodernizowanie instalacji centralnego ogrzewania oraz centralnej wody użytkowej.
- Wykonanie instalacji fotowoltaicznych w 10 budynkach:
  - Dom Pomocy Społecznej na os. Szkolnym 28,
  - Dom Pomocy Społecznej na os. Sportowym 9,
  - Dom Pomocy Społecznej na os. Hutniczym 5,
  - Dom Pomocy Społecznej przy ul. Babińskiego 25,
  - Dom Pomocy Społecznej przy ul. Krakowskiej 53,
  - Dom Pomocy Społecznej przy ul. Chmielowskiego 6,
  - Dom Pomocy Społecznej przy ul. Łanowej 43e,
  - Dom Pomocy Społecznej przy ul. Nowaczyńskiego 1,
  - Dom Pomocy Społecznej przy ul. Praskiej 25
  - Warsztat Terapii Zajęciowej ul. Cechowa 142.

Zakładana w projekcie rocznym produkcja energii elektrycznej w wybudowanych instalacjach fotowoltaicznych wynosi 100 MWh.

W ramach remontów bieżących wykonano remonty lokali i inne drobne roboty budowlane: w lokalu Filii nr 3 przy ul. Rzeźniczej 2 – remont schodów przed wejściem głównym, w lokalu Filii nr 4 na os. Szkolnym 34 – remont pomieszczeń biurowych – malowanie, wymiana oświetlenia, zabudowa instalacji na korytarzu, zmiana układu niektórych pomieszczeń oraz wymiana zaworu hydrantowego p.poż., w lokalu Filii nr 5 przy ul. Praskiej 52 – montaż ścianki działowej wraz doświetleniem w pomieszczeniu biurowym, w lokalu Filii nr 6 przy ul. Mazowieckiej 21 – malowanie, montaż drzwi przesuwnych, układanie wykładzin PCV, w lokalu Filii nr 7 przy ul. Mazowieckiej 4– 6 – montaż okna podawczego, w lokalu Działu Pomocy Dzieciom przy ul. Limanowskiego 13 – generalny remont w zakresie wymiany instalacji wod.kan., c.o., elektrycznej, niskoprądowej, malowanie, konserwacja polichromii, wykonanie posadzek, w lokalu Punktu Aktywności Lokalnej ul. Ugorek 1 – remont bieżący pom. WC – biały montaż, filizowanie, izolacje, zabudowa G–K oraz remont pokoju spotkań – układanie wykładziny PCV, wymiana oświetlenia na LED, w lokalu MOPS przy ul. Józefińskiej 14 – wymiana okien w oficynie i magazynie, montaż 2 drzwi przesuwnych, kontynuacja malowania pomieszczeń biurowych oraz ciągów komunikacyjnych z 2018 r., w lokalu MOPS przy ul. Mostowej 4 – malowanie pomieszczeń oraz w budynku Ogrzewalni dla Osób Bezdomnych ul. Wielicka 44B – uzupełnianie tynków, odgrzybianie, malowanie, naprawa kabiny prysznicowej. Ponadto wykonano remonty bieżące i inne prace budowlane w budynkach pozostających w trwałym zarządzie MOPS: przy ul. Koprowej 4 – malowanie, wymiana instalacji elektrycznej, alarmowej, izolacja fundamentów, wymiana skrzydeł drzwiowych do wiatrołapu, wymiana pokrycia dachu oraz inne prace termomodernizacyjne, przy ul. Bardosa 9 – malowanie pomieszczeń, przy ul. Makuszyńskiego 19A – wykonanie łaźni i pralni, remont kominów ponad dachem, wykonanie wiaty stalowej nad agregatem prądotwórczym, wymiana ogrodzenia od ulicy wraz z konserwacją bramy wjazdowej,

ul. Deszczowa 5 – wymiana kotła c.o. oraz na os. Willowe 19 – remont piwnicy, wymiana zasuw burzowej, wymiana zawilgoconych tynków, odgrzybianie, iniekcja ciśnieniowa, izolacja ścian wewnętrznych i fundamentowych, wymiana 3 szt. drzwi.

Łączny koszt przeprowadzonych remontów wyniósł 1 409 455,86 zł.

Dokonano również zakupów inwestycyjnych w postaci zakupu samochodu dostawczego marki Ford transit Connect na kwotę 89 900,00 zł.